

Μηχανισμός Καταγραφής
Ατυπών Αναγκαστικών Επιστροφών

ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ ΑΤΥΠΩΝ ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΡΟΦΩΝ

Ετήσια Έκθεση 2025

Μηχανισμός Καταγραφής Περιστατικών Άτυπων Αναγκαστικών Επιστροφών

📍 Νεοφύτου Βάμβα 6 (3ος όροφος) 10674 Αθήνα
☎ 210 723 3224
✉ recordingmechanism@nchr.gr
🌐 <https://nchr.gr/index.php/mixanismos-katagrafis.html>

Σύνταξη: Ηλίας Ι. Τσαμπαρδούκας, Δικηγόρος, Επόπτης του Μηχανισμού Καταγραφής Περιστατικών Άτυπων Αναγκαστικών Επιστροφών.

Μετάφραση στα Αγγλικά: Καλλιόπη Διαβάτη, Μεταφράστρια της ΕΕΔΑ.

Σχεδιασμός - εκτύπωση - βιβλιοδεσία: ΚΑΜΠΥΛΗ, kambili.gr/el.

Φωτογραφία εξωφύλλου: dom zara / Shutterstock.com

Επιτρέπεται η δωρεάν αναπαραγωγή του κειμένου αυτής της έκδοσης σε οποιαδήποτε μορφή ή μέσο, υπό την προϋπόθεση ότι αναπαράγεται με τρόπο ακριβή και μη παραπλανητικό. Είναι απαραίτητη η αναφορά στα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας του Μηχανισμού Καταγραφής Περιστατικών Άτυπων Αναγκαστικών Επιστροφών και στον τίτλο της έκδοσης. Σε περίπτωση που περιλαμβάνεται υλικό τρίτων, πρέπει να ζητηθεί η άδεια από τον αντίστοιχο κάτοχο των πνευματικών δικαιωμάτων.

Για **πληροφορίες** σχετικά με την έκδοση παρακαλούμε επικοινωνήστε στο |recordingmechanism@nchr.gr.

Η παρούσα έκθεση **τυπώθηκε** τον Ιούλιο του 2026 σε 30 αντίτυπα και είναι διαθέσιμη στον ιστότοπο του Μηχανισμού Καταγραφής Άτυπων Αναγκαστικών Επιστροφών <https://nchr.gr/index.php/mixanismos-katagrafis.html>.

Η **Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ)** είναι το ανεξάρτητο συμβουλευτικό όργανο της ελληνικής Πολιτείας σε θέματα προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου και ο Εθνικός Θεσμός Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΕΘΑΔ) στην Ελλάδα. Ιδρύθηκε με τον Ν. 2667/1998, κατ' εφαρμογή των *Αρχών των Παρισίων* που υιοθέτησε η Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ με το Ψήφισμα 48/134 *Εθνικοί Θεσμοί για την προώθηση και την προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΕΘΑΔ)* της 20ης Δεκεμβρίου 1993. Με τον Ν. 4780/2021 η ΕΕΔΑ απέκτησε νομική προσωπικότητα, λειτουργική ανεξαρτησία, διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια. Από το 2001, στην ΕΕΔΑ αναγνωρίζεται καθεστώς Α', που αποτελεί το καθεστώς πλήρους συμμόρφωσης με τις Αρχές των Παρισίων, ενδεικτικό της ανεξαρτησίας της και της αποτελεσματικής εκπλήρωσης του ρόλου της.

Ετήσια Έκθεση 2025

Μηχανισμός Καταγραφής
Άτυπων Αναγκαστικών Επιστροφών

**Εθνική Επιτροπή για τα
Δικαιώματα του Ανθρώπου**

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΓΛΩΣΣΑΡΙ	7
ΠΡΟΛΟΓΟΣ	11
ΠΕΡΙΛΗΨΗ	17
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. Γενικά Χαρακτηριστικά των Καταγραφών	19
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. Ειδικά Χαρακτηριστικά των Καταγραφών	23
I. Μορφολογία των Καταγεγραμμένων Περιστατικών	23
A. Δεδομένα για τον εντοπισμό	23
i) Τοπογραφία του εντοπισμού	24
ii) Δημογραφία των εντοπισθέντων φερόμενων θυμάτων	24
iii) Χαρακτηριστικά των εντοπιστών	25
B. Δεδομένα για την άτυπη κράτηση	30
i) Τοπογραφία της άτυπης κράτησης	32
ii) Δημογραφία των κρατούμενων φερόμενων θυμάτων	32
iii) Διάρκεια άτυπης κράτησης	33
iv) Χαρακτηριστικά των φρουρών	33
Γ. Δεδομένα για την πράξη της φυσικής απομάκρυνσης	35
i) Τοπογραφία της φυσικής απομάκρυνσης	36
ii) Δημογραφία των απομακρυνθέντων φερόμενων θυμάτων	36
iii) Χαρακτηριστικά των απομακρυντών	37
iv) Μέσα και τρόποι απομάκρυνσης	41
v) Περιστατικά συγκλίνουσας απομάκρυνσης	43
III. Μεταχείριση των Φερόμενων Θυμάτων	47
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. Πρόσθετη Πληροφόρηση	54
I. Αποφάσεις Προσωρινών Μέτρων του ΕΔΔΑ	54
II. Μαρτυρίες παιδιών	55
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. Συμπέρασμα	58
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5. Συστάσεις	65
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Πλαισίωση του Μηχανισμού Καταγραφής	69
I. Ιδρυτικό Πλαίσιο	69
II. Λειτουργικό Πλαίσιο	72
III. Μεθοδολογικό Πλαίσιο	74
A. Ορισμός περιστατικού ΑΑΕ	74
B. Προσωπική συνέντευξη	75
Γ. Συναίνεση	75
Δ. Ενιαία Φόρμα Καταγραφής περιστατικού ΑΑΕ	75
Ε. Ποιοτικός έλεγχος καταγραφών	76

ΓΛΩΣΣΑΡΙ

Αιτών/ούσα άσυλο: Κάθε πρόσωπο που βρίσκεται εκτός της χώρας καταγωγής του ή προηγούμενης συνήθους διαμονής για ανιθαγενείς, προκειμένου να αναζητήσει καθεστώς διεθνούς προστασίας σε άλλη χώρα.

Ανιθαγενής: Άτομο που δεν φέρει την ιθαγένεια καμίας χώρας είτε γιατί δεν απέκτησε ποτέ είτε γιατί υπέστη αφαίρεση της ιθαγένειάς του.

Απορριφθείς/είσα αιτών/ούσα άσυλο: Πρόσωπο που έχει αιτηθεί άσυλο και το αίτημά του έχει απορριφθεί τελεσίδικα από τις αρμόδιες Αρχές.

Άτυπη κράτηση: Ο όρος «άτυπη κράτηση» περιγράφει την κατάσταση κατά την οποία άτομα, μετά τον εντοπισμό τους, στερούνται τη δυνατότητα ελεύθερης μετακίνησης και μεταφέρονται ή παραμένουν υπό επιτήρηση σε χώρους περιορισμού, χωρίς να ενεργοποιούνται επίσημες διαδικασίες καταγραφής, διοικητικής κράτησης ή ταυτοποίησης. Η άτυπη κράτηση μπορεί να συμπίπτει χρονικά και τοπικά με τον εντοπισμό ή/και τη φυσική απομάκρυνση, αλλά σε ορισμένα περιστατικά εμφανίζεται και ως διακριτό ενδιάμεσο στάδιο με διακριτή επιχειρησιακή υποδομή (όπως χρήση κτιριακών εγκαταστάσεων, πραγματοποίηση μεταφορών κλπ). Το κοινό χαρακτηριστικό όλων των μορφών άτυπης κράτησης είναι η απουσία νομικής βάσης και δικαστικού ή διοικητικού ελέγχου.

Δείκτες ατυπικότητας: Οι δείκτες που αποτυπώνουν τις ενέργειες των φερόμενων θυτών, αναφορικά με την ταυτοποίηση των φερόμενων θυμάτων, την εξακρίβωση και την καταγραφή των προσωπικών τους στοιχείων, τη λήψη βιομετρικών δεδομένων (φωτογραφίες και δακτυλικά αποτυπώματα), τους διοικητικούς χειρισμούς σε περιπτώσεις αιτημάτων ασύλου, και την πρόσβαση σε ένδικα μέσα προκειμένου οι ενδιαφερόμενοι/ες να αμφισβητήσουν τη νομιμότητα της απομάκρυνσής τους, οι οποίοι αποδίδουν στα περιστατικά αναγκαστικών επιστροφών τον παράτυπο (μη-τυπικό) τους χαρακτήρα, όταν αποτυπώνουν ελλείψεις στους παραπάνω χειρισμούς.

Διαδοχική κράτηση: Ο όρος «διαδοχική κράτηση» αναφέρεται στην πρακτική κατά την οποία τα φερόμενα θύματα, μετά τον εντοπισμό τους, μεταφέρονται διαδοχικά σε δύο ή και περισσότερους διαφορετικούς χώρους κράτησης πριν καταλήξουν στο σημείο της φυσικής απομάκρυνσής τους από τη χώρα. Η μετακίνηση από τον έναν χώρο στον άλλο φέρεται να πραγματοποιείται χωρίς καμία τυπική διοικητική διαδικασία καταγραφής ή ταυτοποίησης και χωρίς ενημέρωση ή δικαστικό/διοικητικό έλεγχο. Η ύπαρξη διαδοχικών συμβάντων κράτησης καταδεικνύει την πολυπλοκότητα και την οργανωτική διάρθρωση των επιχειρήσεων, υποδηλώνοντας την ύπαρξη σχεδίου, καταμερισμού ρόλων και συντονισμού μεταξύ διαφορετικών χώρων και μέσων.

Διερμηνέας: Πρόσωπο που κατέχει τις γλώσσες επικοινωνίας που κατανοούν ο/η καταγραφέας και το θύμα και μεσολαβεί γλωσσικά στη διαδικασία της καταγραφής περιστατικού ΑΑΕ, προκειμένου να επιτευχθεί η εκατέρωθεν επικοινωνία και η αμοιβαία κατανόηση μεταξύ καταγραφέα και θύματος.

Δικαιούχος διεθνούς προστασίας: Κάθε πρόσωπο, στο οποίο έχει αποδοθεί καθεστώς διεθνούς προστασίας.

Δικαιούχος επικουρικής προστασίας: Σύμφωνα με την Οδηγία 2011/95/ΕΕ, πολίτης τρίτης χώρας ή ανιθαγενής που δεν πληροί τις προϋποθέσεις για να αναγνωρισθεί ως πρόσφυγας βάσει της Σύμβασης της Γενεύης του 1951 για το Καθεστώς των Προσφύγων, αλλά σε σχέση με τον οποίο υπάρχουν ουσιώδεις λόγοι να πιστεύεται ότι, εάν επιστρέψει στη χώρα της καταγωγής του ή, στην περίπτωση ανιθαγενούς, στη χώρα της προηγούμενης συνήθους διαμονής του, θα αντιμετωπίσει πραγματικό κίνδυνο να υποστεί σοβαρή βλάβη που συνίσταται σε θανατική ποινή ή εκτέλεση, σε βασανιστήρια ή απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση ή τιμωρία στη χώρα καταγωγής του ή προηγούμενης συνήθους

διαμονής για ανιθαγενείς ή σε σοβαρή και προσωπική απειλή κατά της ζωής ή της σωματικής ακεραιότητας αμάχου λόγω αδιάκριτης ασκήσεως βίας σε καταστάσεις διεθνούς ή εσωτερικής ένοπλης σύρραξης, και που και δεν είναι σε θέση ή, λόγω του κινδύνου αυτού, δεν επιθυμεί να θέσει εαυτόν υπό την προστασία της εν λόγω χώρας.

Έμμεση μαρτυρία: Μαρτυρία για περιστατικό ΑΑΕ που καταγράφει ο Μηχανισμός Καταγραφής από τρίτο πρόσωπο, επειδή το θύμα για λόγους ανωτέρας βίας ή ευαλωτότητας αδυνατεί να δώσει το ίδιο τη μαρτυρία του, το οποίο τρίτο πρόσωπο είναι σε θέση να γνωρίζει ή δικαιολογείται εύλογα να γνωρίζει τα όσα συνέβησαν στο θύμα, και η μαρτυρία του οποίου μπορεί να επιβεβαιωθεί με τη μαρτυρία άλλου θύματος του ίδιου περιστατικού ΑΑΕ.

Ένστολοι θύτες: Πρόσωπα που συμμετέχουν στην υλοποίηση περιστατικού ΑΑΕ φορώντας ομοιόμορφη ενδυμασία ή ενδυμασία με όμοια σύμβολα ή διακριτικά. Συνήθως, αν και όχι απαραίτητα, παραπέμπει σε επίσημη στολή σωμάτων ασφαλείας, όπως η Ελληνική Αστυνομία, το Λιμενικό Σώμα, ο Ελληνικός Στρατός, η FRONTEX.

Εντοπισμός: Ο όρος «εντοπισμός» αναφέρεται στη στιγμή ή τη διαδικασία, κατά την οποία άτομα ή ομάδες ατόμων (πολιτών τρίτων χωρών ή ανιθαγενών) εντοπίζονται από ένστολους ή άστολους δρώντες εντός της ελληνικής επικράτειας, χωρίς να ακολουθείται καμία επίσημη διαδικασία ταυτοποίησης, καταγραφής ή παραπομπής στις αρμόδιες αρχές. Ο εντοπισμός αποτελεί το αρχικό στάδιο στο πλαίσιο ενός περιστατικού άτυπης αναγκαστικής επιστροφής, το οποίο, ανάλογα με τη συγκυρία, μπορεί να οδηγήσει είτε σε άμεση φυσική απομάκρυνση από την ελληνική επικράτεια είτε να συνοδευτεί και από άτυπη κράτηση.

Θύμα: Πολίτης τρίτης χώρας ή ανιθαγενής που ισχυρίζεται ότι έχει υποστεί ΑΑΕ από την Ελλάδα είτε απευθείας στη χώρα καταγωγής ή προηγούμενης συνήθους διαμονής του για ανιθαγενείς είτε σε τρίτη χώρα.

Καθεστώς διεθνούς προστασίας: Το καθεστώς που αποδίδεται στους αναγνωρισμένους πρόσφυγες με βάση τη Σύμβαση της Γενεύης του 1951 για το Καθεστώς των Προσφύγων ή το καθεστώς επικουρικής προστασίας που αποδίδεται στους δικαιούχους επικουρικής προστασίας με βάση την Οδηγία 2011/95/ΕΕ.

Καταγραφέας: Πρόσωπο διαπιστευμένο στον Μηχανισμό Καταγραφής από Μέλος του Μηχανισμού Καταγραφής, το οποίο καταγράφει περιστατικά ΑΑΕ εφαρμόζοντας τη μεθοδολογία του Μηχανισμού Καταγραφής.

Καταγεγραμμένος/η αιτών/ούσα άσυλο: Αιτών/ούσα άσυλο που έχει υποβληθεί σε διαδικασία καταγραφής του αιτήματός του/της για διεθνή προστασία.

Καταγραφή περιστατικού ΑΑΕ: Η καταγραφή της μαρτυρίας ενός θύματος περιστατικού ΑΑΕ που πραγματοποιείται με τα πρότυπα και τα μεθοδολογικά εργαλεία του Μηχανισμού Καταγραφής από τους διαπιστευμένους καταγραφείς με τη συνδρομή διερμηνέα, όπου είναι απαραίτητο για την επίτευξη της αμοιβαίας κατανόησης, κατόπιν της ενημερωμένης και ρητής συναίνεσης του θύματος για την πραγματοποίηση της καταγραφής και της επεξεργασίας των προσωπικών του δεδομένων.

Καταγραφικός κύκλος: Η χρονική περίοδος, κατά την οποία ο Μηχανισμός Καταγραφής πραγματοποιεί καταγραφές περιστατικών ΑΑΕ. Κάθε καταγραφικός κύκλος είναι ετήσιος, ξεκινάει την 1η Ιανουαρίου και λήγει την 31η Δεκεμβρίου του ίδιου έτους. Τα ευρήματα του εκάστοτε καταγραφικού κύκλου αποτυπώνονται και αναλύονται στην αντίστοιχη ετήσια έκθεση του Μηχανισμού Καταγραφής που δημοσιεύεται μετά τη λήξη του καταγραφικού κύκλου.

Καταγραφικό εύρος: Η χρονική περίοδος, κατά την οποία έχουν λάβει χώρα τα περιστατικά ΑΑΕ που καταγράφονται από τον Μηχανισμό Καταγραφής κατά τη διάρκεια ενός καταγραφικού κύκλου. Το καταγραφικό εύρος αποφασίζεται κατά την έναρξη του καταγραφικού κύκλου. Το καταγραφικό εύρος του καταγραφικού κύκλου 2024 είναι 3ετές, δηλαδή κατά τη διάρκεια του καταγραφικού κύκλου 2024 καταγράφηκαν περιστατικά που συνέβησαν από την 1η Ιανουαρίου 2022 έως και την 31η Δεκεμβρίου 2024.

Μέλος Μηχανισμού Καταγραφής: Οργάνωση της Κοινωνίας των Πολιτών που δραστηριοποιείται στο πεδίο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ή της μεταναστευτικής και προσφυγικής προστασίας, η οποία έχει νομική μορφή και εγκατάσταση/λειτουργία στην Ελλάδα, με σκοπό να προσφέρει δωρεάν υπηρεσίες σε πολίτες τρίτων χωρών ή ανιθαγενείς με βάση τις αρχές της ίσης μεταχείρισης, της ανεξίτηλης και της ουδετερότητας, και συμμετέχει με την ιδιότητα του Μέλους στον Μηχανισμό Καταγραφής, την οποία έχει αποκτήσει σύμφωνα με τις προϋποθέσεις και τη διαδικασία που ορίζονται στην Ιδρυτική Πράξη του Μηχανισμού Καταγραφής αναλαμβάνοντας την υποχρέωση να επιδιώκει τους στόχους της ίδρυσης του Μηχανισμού Καταγραφής, όπως περιγράφονται στην Ιδρυτική του Πράξη, να εφαρμόζει τη Μεθοδολογία του Μηχανισμού Καταγραφής και να καταγράφει μαρτυρίες περιστατικών ΑΑΕ.

Μέσα απομάκρυνσης: Τα υλικά, τεχνικά ή μεταφορικά μέσα ή εργαλεία που χρησιμοποιούνται για την υλοποίηση της φυσικής απομάκρυνσης προσώπων από την ελληνική επικράτεια, όπως ενδεικτικά πλωτά μέσα (βάρκες, σκάφη, σωσίβια σχεδίες) ή η μετακίνηση πεζή.

Μη-ένστολοι ή άστολοι θύτες: Πρόσωπα που συμμετέχουν στην υλοποίηση περιστατικού ΑΑΕ φορώντας καθημερινή πολιτική ενδυμασία χωρίς σύμβολα ή διακριτικά. Τα πρόσωπα αυτά μπορεί να είναι ιδιώτες, δηλαδή άτομα που δεν είναι φορείς δημόσιας εξουσίας και δρουν ανεξάρτητα ή βρίσκονται σε συντονισμό με σώματα ασφαλείας, είτε μπορούν να είναι μέλη σωμάτων ασφαλείας, όπως για παράδειγμα Αστυνομικοί με πολιτική ενδυμασία.

Παρατηρητής Μηχανισμού Καταγραφής: Οργάνωση της Κοινωνίας των Πολιτών ή φορέας που δραστηριοποιείται στο πεδίο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ή της μεταναστευτικής και προσφυγικής προστασίας ή περιλαμβάνει την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στους σκοπούς του ή στο πεδίο των δραστηριοτήτων του, ο οποίος συμμετέχει με την ιδιότητα του Παρατηρητή στον Μηχανισμό Καταγραφής, την οποία έχει αποκτήσει σύμφωνα με όσα ορίζονται στην Ιδρυτική Πράξη του Μηχανισμού Καταγραφής.

Περιστατικό Άτυπης Αναγκαστικής Επιστροφής (ΑΑΕ): Η άτυπη απέλαση, απομάκρυνση, 'επαναπροώθηση' ή επιστροφή με συνοπτικές διαδικασίες, εκτός νομικού πλαισίου, πολιτών τρίτων χωρών συμπεριλαμβανομένων αιτούντων άσυλο και κατόχων τίτλων νόμιμης διαμονής στην Ελλάδα από την Ελληνική επικράτεια, χωρίς εξατομικευμένη εξέταση αναγκών διεθνούς προστασίας ή άλλων αναγκών και χωρίς τη δυνατότητα να προσφύγουν σε ένδικο μέσα, που μπορεί να οδηγήσει σε άμεση ή έμμεση παραβίαση της αρχής της μη επαναπροώθησης, σύμφωνα με τα οριζόμενα στη Σύμβαση της Γενεύης του 1951, του άρθρου 3 της Διεθνούς Σύμβασης Κατά των Βασανιστηρίων, του άρθρου 3 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου ή των αρχών του διεθνούς εθιμικού δικαίου. (Πρβλ.: Δείκτες Ατυπικότητας)

Πολίτης τρίτης χώρας: Αλλοδαπό άτομο που φέρει την ιθαγένεια τρίτης χώρας είτε από τη γέννησή του είτε με πολιτογράφηση.

Πρόσφυγας: Σύμφωνα με τη Σύμβαση της Γενεύης του 1951 για το Καθεστώς των Προσφύγων, κάθε πρόσωπο που έχει δικαιολογημένο φόβο δίωξης λόγω φυλής, θρησκείας, εθνικότητας, κοινωνικής τάξης ή πολιτικών πεποιθήσεων, βρίσκεται εκτός της χώρας της οποίας έχει την ιθαγένεια ή σε περίπτωση ανιθαγενούς εκτός της χώρας προηγούμενης συνήθους διαμονής, και δεν δύναται ή λόγω του

φόβου αυτού δεν επιθυμεί να ζητήσει την προστασία της χώρας αυτής, ή σε περίπτωση ανιθαγενούς, δεν δύναται ή, λόγω του φόβου αυτού δεν επιθυμεί να επιστρέψει σ' αυτήν.

Συγκλίνουσα απομάκρυνση: Ο όρος «συγκλίνουσα απομάκρυνση» περιγράφει περιστατικά κατά τα οποία φερόμενα θύματα ή ομάδες φερόμενων θυμάτων αναφέρονται να έχουν εντοπιστεί σε διαφορετικούς μεταξύ τους τόπους και χρόνους ή υπό διαφορετικές συνθήκες ή και να έχουν κρατηθεί άτυπα σε διαφορετικούς μεταξύ τους χώρους άτυπης κράτησης, προτού τελικά συγκεντρωθούν και οδηγηθούν όλα μαζί σε μια μεγάλη κοινή επιχείρηση φυσικής απομάκρυνσης. Η συγκλίνουσα απομάκρυνση αποκαλύπτει τον συντονισμό πολλαπλών επιχειρησιακών σταδίων και τη διασύνδεση διαφορετικών χώρων και μηχανισμών, γεγονός που αποτελεί επιπλέον ένδειξη ύπαρξης οργανωμένου επιχειρησιακού σχεδιασμού.

Συνεργαζόμενος Φορέας: Φορέας εθνικός ή διεθνής που κατέχει εξειδικευμένη γνώση για ένα πεδίο που εμπίπτει στα ενδιαφέροντα ή τις λειτουργικές ανάγκες του Μηχανισμού Καταγραφής και συμμετέχει στον Μηχανισμό Καταγραφής με την ιδιότητα του συνεργαζόμενου φορέα, την οποία έχει αποκτήσει σύμφωνα με όσα ορίζονται στην Ιδρυτική Πράξη του Μηχανισμού Καταγραφής, προκειμένου να παράσχει στον Μηχανισμό Καταγραφής και τα Μέλη του τεχνική βοήθεια, τεχνική υποστήριξη, τεχνική συμβουλή ή τεχνογνωσία για τα θέματα της εξειδίκευσής του.

Τρόποι απομάκρυνσης: Οι πρακτικές, μέθοδοι και επιχειρησιακές ενέργειες μέσω των οποίων πραγματοποιείται η φυσική απομάκρυνση, συμπεριλαμβανομένων των συνθηκών, των χειρισμών και των μορφών εξαναγκασμού που συνοδεύουν τη διαδικασία.

Φόρμα Καταγραφής: Η φόρμα που χρησιμοποιείται ενιαία από τους διαπιστευμένους καταγραφείς προκειμένου να καταγράψουν τις μαρτυρίες των θυμάτων για περιστατικά ΑΑΕ.

Φυσική απομάκρυνση: Ο όρος «φυσική απομάκρυνση» αναφέρεται στην πράξη κατά την οποία τα φερόμενα θύματα, υπό εξαναγκασμό και χωρίς να έχει πραγματοποιηθεί καμία τυπική διοικητική ή δικαστική διαδικασία που κρίνει αναγκαία και διατάσσει την απέλαση ή απομάκρυνση τους από την ελληνική επικράτεια, μεταφέρονται διασυντορικά εκτός της ελληνικής επικράτειας είτε διασχίζοντας τον ποταμό Έβρο είτε μέσω της θάλασσας. Η φυσική απομάκρυνση αποτελεί την επιχειρησιακή κλιμάκωση ενός περιστατικού ΑΑΕ.

Χώρα εισόδου: Η τελευταία χώρα, στην οποία βρισκόταν το φερόμενο θύμα πριν την είσοδό του στην ελληνική επικράτεια.

Χώρα επιστροφής: Η πρώτη χώρα, στην οποία εισέρχεται το φερόμενο θύμα κατά ή μετά την απομάκρυνσή του από την ελληνική επικράτεια.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Στην Ετήσια Έκθεση 2024 του Μηχανισμού Καταγραφής περιγράψαμε τις άτυπες αναγκαστικές επιστροφές (AAE) ως ένα παράδοξο που συγκεντρώνει τις πιο έντονες αντιφάσεις της σύγχρονης πολιτικής για τα ανθρώπινα δικαιώματα.¹ Οι AAE, είναι, εκ φύσεως, μυστικές επιχειρήσεις που αποσκοπούν στην αποφυγή κάθε μορφής καταγραφής, ελέγχου και λογοδοσίας για τις ενέργειες των Αρχών, σχετικά με τη μεταχείριση πολιτών τρίτων χωρών τη στιγμή που αυτοί εισέρχονται παράτυπα στη χώρα. Ταυτόχρονα, ωστόσο, εκτελούνται ανοιχτά, συχνά παρουσία μαρτύρων, με εμφανές επιχειρησιακό αποτύπωμα και επαναλαμβανόμενα χαρακτηριστικά. Είναι, με άλλα λόγια, εμφανείς, αλλά μη αναγνωρίσιμες πρακτικές που φορείς της κοινωνίας των πολιτών και θεσμικοί φορείς τις έχουν καταγράψει και αναδείξει, χωρίς όμως ποτέ να διερευνώνται επαρκώς από τις αρμόδιες αρχές και που συχνά, ενώ καταγγέλλονται από τα ίδια τα φερόμενα θύματα, δεν φαίνεται να οδηγούν τελικά σε λογοδοσία.

Επανερχόμαστε στο παράδοξο αυτό για να τονίσουμε ότι όσο επιμένει και δεν σπάει αυτός ο κύκλος της «ορατής αορατότητας» τόσο το φαινόμενο θα βαθιάινει και θα διαβρώνει τις θεμελιώδεις αρχές του κράτους δικαίου. Η αδυναμία να διασφαλιστεί προστασία για τα φερόμενα θύματα είναι ένα κενό που υπονομεύει την εμπιστοσύνη των πολιτών στη δικαιοσύνη ως πυλώνα προστασίας, λογοδοσίας και αποκατάστασης. Η διαρκής αναπαραγωγή του παράδοξου αυτού, χωρίς ουσιαστική θεσμική αντίδραση, θέτει σε δοκιμασία την ίδια τη συνοχή του κράτους δικαίου και τη δυνατότητά του να λειτουργεί ως εγγυητής των δικαιωμάτων και της κοινωνικής εμπιστοσύνης.

Υπό το φως αυτό, το Σχεδίου Δράσης που υπέβαλε η ελληνική κυβέρνηση προς την Επιτροπή Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης, στο πλαίσιο του ελέγχου συμμόρφωσης με την απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ) στην υπόθεση (15783/21) A.R.E. v Greece, αποτελεί αναμφίβολα ένα θετικό βήμα θεσμικής ανταπόκρισης.² Ιδιαίτερα αξίζει να χαιρετιστεί η βαρύτητα που δίνεται σε ελεγκτικούς μηχανισμούς, όπως αυτός του Συνηγόρου του Πολίτη, καθώς και η πρόβλεψη για λήψη γενικών μέτρων, με έμφαση στις εκπαιδευτικές δράσεις για δικαστικούς λειτουργούς, εισαγγελείς και στελέχη των σωμάτων ασφαλείας, καθώς και η διάχυση της απόφασης και των σχετικών πορισμάτων προς τις αρμόδιες αρχές. Η ενίσχυση της εκπαίδευσης και της ενημέρωσης αποτελεί βασική προϋπόθεση για την πρόληψη παραβιάσεων και την ενίσχυση της θεσμικής κουλτούρας λογοδοσίας.

Ωστόσο, στο επίπεδο των ατομικών μέτρων που προβλέπονται στο ίδιο Σχέδιο Δράσης, η άρνηση της ελληνικής δικαιοσύνης να ανασύρει την υπόθεση από το αρχείο και να επανεξετάσει τη βασιμότητα των ισχυρισμών της καταγγέλλουσας, υπό το φως της απόφασης του ΕΔΔΑ, με το σκεπτικό ότι κανένα από τα στοιχεία που εξέτασε το ΕΔΔΑ δεν ήταν νέο ή άγνωστο στις ελληνικές αρχές κατά τον χρόνο της αρχειοθέτησης της καταγγελίας της, εγείρει έναν εύλογο σκεπτικισμό ως προς τη βούληση των αρμόδιων αρχών να ανταποκριθούν ουσιαστικά στις υποχρεώσεις που απορρέουν από τις αποφάσεις του Δικαστηρίου. Είναι χαρακτηριστικό ότι, σε αντίθεση με άλλες υποθέσεις που αφορούν περιστατικά στα σύνορα, όπως η υπόθεση (5418/15) Safi and Others v Greece, η άρνηση επανεξέτασης της υποθέσεως της καταγγέλλουσας στην υπόθεση (15783/21) A.R.E. v Greece από την ελληνική δικαιοσύνη δεν συνδέθηκε με πραγματικά δικονομικά εμπόδια, όπως η συμπλήρωση χρόνου παραγραφής ή οι τελεσίδικες αθωωτικές αποφάσεις, αλλά με την ερμηνεία ενός νομικού όρου, της έννοιας του «νέου στοιχείου».

Το μοτίβο, λοιπόν, αυτό δεν είναι μεμονωμένο. Αντιθέτως, αντανakλά μια διαχρονική τάση που κα-

1 Μηχανισμός Καταγραφής Άτυπων Αναγκαστικών Επιστροφών, Ετήσια Έκθεση 2024, Ιούλιος 2025, διαθέσιμο σε: <https://tinyurl.com/3c9aekhu>.

2 Σχέδιο Δράσης της Ελληνικής Κυβέρνησης για τη συμμόρφωση με την απόφαση του ΕΔΔΑ (15783/21) A.R.E. v. Greece, 13/01/2026 διαθέσιμο στα αγγλικά εδώ: <https://tinyurl.com/2ksde763>.

ταλήγει στην ατιμωρησία. Από τις πολλές υποθέσεις που έχουν παραπεμφθεί στην ελληνική δικαιοσύνη για άτυπες αναγκαστικές επιστροφές, καμία δεν έχει ξεπεράσει το στάδιο της προκαταρκτικής διερεύνησης. Όλες οι υποθέσεις έχουν αρχειοθετηθεί είτε ως αβάσιμες, είτε κατέληξαν στο αρχείο αγνώστων δραστών, καθώς οι εισαγγελικές Αρχές επικαλούνται συστηματικά «ανεπαρκείς ενδείξεις» ή αδυναμία ταυτοποίησης δραστών για την άσκηση ποινικής δίωξης.

Η στάση αυτή διαφοροποιείται αισθητά από τον τρόπο με τον οποίο οι ελληνικές αρχές έχουν αντιμετωπίσει άλλες υποθέσεις παραβιάσεων ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ιδίως όταν το ΕΔΔΑ έχει διαπιστώσει ελλείψεις στην ποινική διερεύνηση, όπου δεν δίστασαν να επανεξετάσουν τις υποθέσεις ή να εκτελέσουν σύνθετους δικονομικούς χειρισμούς. Ενδεικτικά, στην υπόθεση (73974/14) *Tsalikidis & Others v Greece*, μετά τη διαπίστωση από το ΕΔΔΑ ελλειμμάτων στην έρευνα της υπόθεσης, οι αρμόδιες ελληνικές αρχές αποφάσισαν να διενεργήσουν νέες έρευνες για την υπόθεση υπό το φως των ευρημάτων του Δικαστηρίου. Αντίστοιχα, στην υπόθεση (21884/15) *Chowdury and Others v Greece*, γνωστή ως «υπόθεση της Μανωλάδας», η Εισαγγελέας του Αρείου Πάγου σε μια αρκετά τολμηρή δικονομική ενέργεια άσκησε αναίρεση υπέρ του νόμου κατά της αθωωτικής απόφασης, προκειμένου να διασφαλιστεί η ορθή ερμηνεία και εφαρμογή της νομοθεσίας περί εμπορίας ανθρώπων.

Πέρα, όμως, από τις νομικές ανησυχίες που εύλογα προκαλούνται και τις ανησυχίες για την κατάσταση του κράτους δικαίου, το βασικό διακύβευμα είναι η ανθρώπινη ζωή. Το σοβαρό πολύνεκρο ναυάγιο που προκλήθηκε από τη σύγκρουση σκάφους του Λιμενικού με βάρκα προσφύγων τις πρώτες πρωινές ώρες της 3ης Φεβρουαρίου 2026 πλησίον της Χίου, με αποτέλεσμα την απώλεια τουλάχιστον δεκαπέντε ανθρώπων και τον σοβαρό τραυματισμό δεκάδων ακόμη, μεταξύ των οποίων παιδιά και γυναίκες σε κατάσταση εγκυμοσύνης, αποτελεί οδυνηρή υπενθύμιση των κινδύνων που αντιμετωπίζουν αιτούντες άσυλο και μετανάστες στα σύνορα και της ανάγκης για θεσμική εγγύηση. Η ΕΕΔΑ, πέρα από την έκφραση θλίψης και τα αυτονόητα συλλυπητήρια προς τις οικογένειες των θυμάτων, υπογράμμισε την ανάγκη άμεσης, πλήρους και διαφανούς διερεύνησης των πραγματικών περιστατικών, με αξιολόγηση όλων των διαθέσιμων στοιχείων και ενημέρωση των οικογενειών και του κοινού. Η απαίτηση αυτή στηρίζεται στην εμπειρία από προηγούμενα πολύνεκρα ναυάγια, όπως το Φαρμακονήσι το 2014 και πιο πρόσφατα η Πύλος το 2023, όπου έχει δείξει ότι η ουσιαστική διερεύνηση των περιστατικών αφορά μεν την απόδοση ευθυνών, αλλά λειτουργεί και ως προϋπόθεση για την πρόληψη παρόμοιων τραγωδιών στο μέλλον.

Η ανάγκη αυτή για ουσιαστική διερεύνηση και θεσμική λογοδοσία αποτυπώνεται με σαφήνεια και στις πρόσφατες εξελίξεις στο επίπεδο του Συμβουλίου της Ευρώπης. Σε πρόσφατη απόφασή του για την εποπτεία εκτέλεσης ομάδων ελληνικών υποθέσεων που αφορούν κακομεταχείριση από όργανα επιβολής του νόμου και παραβιάσεις του δικαιώματος στη ζωή στο πλαίσιο αποτρεπτικών επιχειρήσεων του Λιμενικού Σώματος, η Επιτροπή Υπουργών, παρά την αναγνώριση των προσπαθειών των ελληνικών αρχών, επισημαίνει ότι τα διαρθρωτικά προβλήματα δεν έχουν ακόμη αντιμετωπιστεί επαρκώς.³ Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην ανάγκη για μεγάλης κλίμακας εκπαιδευτικές δράσεις όχι μόνο για τα στελέχη των σωμάτων ασφαλείας, αλλά και για δικαστές και εισαγγελείς, αναγνωρίζοντας ότι η αποτελεσματική διερεύνηση παραβιάσεων δεν αποτελεί μόνο επιχειρησιακό, αλλά και βαθιά δικαιοδοτικό ζήτημα.

Παράλληλα, η Επιτροπή Υπουργών υπογραμμίζει την ανάγκη αναθεώρησης του κανονιστικού πλαισίου που διέπει τη χρήση όπλων και τους κανόνες εμπλοκής του Λιμενικού Σώματος, καλώντας τις αρχές να ευθυγραμμίσουν πλήρως τις σχετικές διατάξεις και πρακτικές με τα πρότυπα του ΕΔΔΑ. Η προσαρμογή των επιχειρησιακών πρακτικών στις επιχειρήσεις αποτροπής ή έρευνας και διάσωσης,

³ Committee of Ministers, 1553rd meeting (9-11 March 2026) (DH) - H46-19 Sidiropoulos and Papakostas and Alkhatib and Others groups v. Greece (Applications Nos. 33349/10, 3566/16), CM/Del/Dec(2026)1553/H46-19, 11/03/2026, διαθέσιμο σε: <https://tinyurl.com/y7rjyevf>.

με γνώμονα την απόλυτη προτεραιότητα της προστασίας της ανθρώπινης ζωής, αναδεικνύεται ως κρίσιμη προϋπόθεση για την αποφυγή μελλοντικών παραβιάσεων. Στο ίδιο πλαίσιο, ιδιαίτερη σημασία αποδίδεται και στην ενίσχυση των διαδικαστικών εγγυήσεων και στην αποτελεσματική διερεύνηση περιστατικών, στοιχεία που συνδέονται άμεσα με την αποκατάσταση της εμπιστοσύνης στους θεσμούς.

Ιδιαίτερης σημασίας είναι και η ρητή αναφορά της Επιτροπής Υπουργών στην ανάγκη δημιουργίας και επαρκούς πλαισίωσης του ανεξάρτητου μηχανισμού παρακολούθησης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στα σύνορα, όπως προβλέπεται στο άρθρο 10 του Κανονισμού (ΕΕ) 2024/1356 (Κανονισμός Διαλογής), στο πλαίσιο του Νέου Συμφώνου της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη Μετανάστευση και το Άσυλο, το οποίο τέθηκε πλέον σε εφαρμογή από τις 12 Ιουνίου. Στο μεταξύ, η ελληνική κυβέρνηση προχώρησε στον ορισμό της Εθνικής Αρχής Διαφάνειας ως αρμόδιου φορέα για την παρακολούθηση του σεβασμού των θεμελιωδών δικαιωμάτων στο πλαίσιο της διαδικασίας διαλογής και της διαδικασίας ασύλου στα σύνορα.⁴

Ωστόσο, η επιλογή αυτή εγείρει σοβαρούς προβληματισμούς ως προς τη συμβατότητά της με το πνεύμα και τις εγγυήσεις του άρθρου 10 του Κανονισμού (ΕΕ) 2024/1356, το οποίο προβλέπει ρητά τη δυνατότητα συμμετοχής και συνεργασίας Εθνικών Θεσμών Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, Συνηγόρων του Πολίτη, Εθνικών Μηχανισμών Πρόληψης δυνάμει του Προαιρετικού Πρωτοκόλλου της Σύμβασης κατά των Βασανιστηρίων του 1984, καθώς και διεθνών οργανισμών και οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών. Η ανάθεση της σχετικής αρμοδιότητας σε μία διοικητική αρχή, χωρίς θεσμικά κατοχυρωμένη συμμετοχή των ανωτέρω φορέων, φαίνεται να αποκλίνει από την πολυθεσμική και συμμετοχική προσέγγιση που προκρίνει ο ενωσιακός νομοθέτης, περιορίζοντας ενδεχομένως τα εχέγγυα ανεξαρτησίας, διαφάνειας και εξειδικευμένης εποπτείας.

Περαιτέρω, ιδιαίτερο προβληματισμό προκαλεί και ο τρόπος θέσπισης της εν λόγω ρύθμισης, η οποία εισήχθη μέσω τροπολογίας σε νομοσχέδιο μη συναφές με το πεδίο της μεταναστευτικής πολιτικής, και ειδικότερα στο σχέδιο νόμου για τη μεταρρύθμιση του κληρονομικού δικαίου, αντί να ενταχθεί στο νομοθετικό πλαίσιο που αφορά τα εφαρμοστικά μέτρα του Συμφώνου για τη Μετανάστευση και το Άσυλο. Η πρακτική αυτή δεν συνάδει με τις αρχές της καλής νομοθέτησης, ιδίως υπό το πρίσμα της σημασίας του υπό ρύθμιση ζητήματος, το οποίο άπτεται της προστασίας θεμελιωδών δικαιωμάτων στα εξωτερικά σύνορα της Ένωσης.

Κατά την άποψη της ΕΕΔΑ, η πλήρης συμμόρφωση με το άρθρο 10 του Κανονισμού Διαλογής προϋποθέτει τη συγκρότηση ενός πραγματικά ανεξάρτητου και πολυθεσμικού μηχανισμού, με τη θεσμική συμμετοχή της ΕΕΔΑ και του Συνηγόρου του Πολίτη, σε συνεργασία με οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών και διεθνείς οργανισμούς, όπως η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες. Ένα τέτοιο σχήμα θα επέτρεπε τον ουσιαστικό συνδυασμό της θεσμικής ανεξαρτησίας, της ελεγκτικής αρμοδιότητας, της ερευνητικής τεκμηρίωσης και της επιχειρησιακής γνώσης του πεδίου, ενισχύοντας την αξιοπιστία και την αποτελεσματικότητα της παρακολούθησης στην πράξη.

Σε αυτό το σημείο, η συμβολή του Μηχανισμού Καταγραφής αποκτά ιδιαίτερη σημασία. Η μεθοδολογική του προσέγγιση, με έμφαση στην καταγραφή πρωτογενών μαρτυριών, την τυποποίηση των δεδομένων και την ανάλυση επαναλαμβανόμενων προτύπων, έχει επιτρέψει την τεκμηρίωση όχι μεμονωμένων περιστατικών, αλλά της συστηματικότητας και των δομικών χαρακτηριστικών του φαινομένου. Η ανάδειξη του οργανωμένου χαρακτήρα, των επιχειρησιακών πρακτικών και της διαχρονικής εξέλιξης των ΑΑΕ συνιστά μια σημαντική τομή σε ένα πεδίο όπου η πλήρης απόδειξη είναι συχνά περιορισμένη. Οι μεθοδολογικές αυτές καινοτομίες μπορούν να αξιοποιηθούν ουσιαστικά στο πλαίσιο ενός ανεξάρτητου μηχανισμού παρακολούθησης, ενισχύοντας την ικανότητά του να εντοπίζει, να αναλύει και να τεκμηριώνει παραβιάσεις.

4 Άρ. 39 Ν. 5303/26

Η αξία της συστηματικής τεκμηρίωσης επιβεβαιώνεται και από πρόσφατες δημοσιογραφικές έρευνες. Τα ρεπορτάζ του BBC News⁵ και του Solomon⁶ για τη φερόμενη συμμετοχή αλλοδαπών σε επιχειρήσεις άτυπων αναγκαστικών επιστροφών στον Έβρο ανέδειξαν σημαντικά στοιχεία και λεπτομέρειες του φαινομένου καταδεικνύοντας για πρώτη φορά την εμπλοκή συγκεκριμένων προσώπων στις πρακτικές αυτές, πτυχές των οποίων ο Μηχανισμός Καταγραφής έχει ήδη εντοπίσει και περιγράψει σταθερά στις εκθέσεις του.⁷ Η συμβολή της ΕΕΔΑ και του Μηχανισμού Καταγραφής στις έρευνες, μέσω της παροχής στοιχείων και συνεντεύξεων στους δημοσιογράφους που είχαν την ευθύνη των ρεπορτάζ, υπογραμμίζει τον ρόλο των ανεξάρτητων θεσμών ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην ενίσχυση της διαφάνειας και της δημόσιας λογοδοσίας.

Κλείνοντας θα θέλαμε να αναφερθούμε στη μείωση του αριθμού των περιστατικών ΑΑΕ που καταγράφηκαν το 2025 από τον Μηχανισμό Καταγραφής, κάτι που θα πρέπει να αποδοθεί στη συνδυασμένη επίδραση πολλαπλών, αλληλένδετων παραγόντων και όχι να ερμηνευτεί ως ένδειξη αποτελεσματικής αντιμετώπισης του φαινομένου. Τα διαθέσιμα δεδομένα υποδεικνύουν μια σύνθετη αλληλεπίδραση μεταξύ γεωπολιτικών εξελίξεων, μεταβολών στις μεταναστευτικές διαδρομές, προσαρμογής επιχειρησιακών πρακτικών, και περιορισμών, όπως η συρρίκνωση του χώρου δράσης και της επιχειρησιακής δυνατότητας των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών και των φορέων παρακολούθησης (monitoring mechanisms) να καταγράφουν το φαινόμενο.

Ειδικότερα, ένας βασικός παράγοντας που φαίνεται να σχετίζεται με τη μείωση των καταγραφόμενων περιστατικών είναι η συνολική καθοδική τάση των αφίξεων μεταναστών και προσφύγων, τόσο στην περιοχή των χερσαίων συνόρων του Έβρου όσο και ευρύτερα στο Ανατολικό Αιγαίο για το 2025.⁸ Οι αφίξεις από τον Έβρο παρουσίασαν μείωση κατά 8% σε σχέση με το 2024, ενώ από τη θάλασσα συνολικά παρουσίασαν μείωση κατά 23%.⁹ Επίσης, ο αριθμός των νεκρών και των αγνοουμένων μειώθηκε κατά 14% σε σχέση με το 2024. Ωστόσο, ο συγκεκριμένος δείκτης πρέπει να προσεγγίζεται με επιφύλαξη, καθώς ενδέχεται να λειτουργεί αντιφατικά ως προς την ερμηνευτική του κατεύθυνση. Από τη μία πλευρά, η μείωση των αφίξεων συνεπάγεται αντικειμενικά λιγότερες περιστάσεις στις οποίες θα μπορούσαν να λάβουν χώρα πρακτικές άτυπων αναγκαστικών επιστροφών. Από την άλλη πλευρά, όμως, η ίδια η μείωση των καταγεγραμμένων αφίξεων δεν αποκλείεται να αντανακλά, σε κάποιο βαθμό, τη μεγάλη έκταση του φαινομένου των άτυπων αναγκαστικών επιστροφών, καθώς αυτές λαμβάνουν χώρα εξορισμού πριν από την επίσημη καταγραφή των εισερχομένων προσώπων. Η αμφισημία αυτή αποτυπώνεται στη σύγκριση με προηγούμενες περιόδους, ιδίως τα έτη 2020, 2021 και 2022, όπου η καταγραφή χαμηλότερων επιπέδων αφίξεων συνδυάστηκε με εκτεταμένες αναφορές για μαζικές άτυπες αναγκαστικές επιστροφές.

Σε κάθε περίπτωση, όμως, η παρατηρούμενη αυτή μείωση της μεταναστευτικής πίεσης προς την Ελλάδα για το 2025 έχει συνδεθεί και με τη βελτίωση των σχέσεων μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας. Στο πλαίσιο αυτού του εξελισσόμενου γεωπολιτικού περιβάλλοντος, η Τουρκία φαίνεται περισσότερο πρόθυμη σε σχέση με προηγούμενα έτη να περιορίσει τις μεταναστευτικές ροές εντός της επικράτειάς της και να μειώσει, τουλάχιστον σε κάποιο βαθμό, την εργαλειοποίηση της μετανάστευσης για πολιτικούς σκοπούς, ενώ παράλληλα ενισχύει τη συνεργασία της για τη μείωση των ροών προς την Ευρωπαϊκή Ένωση, μέσω επιχειρήσεων έγκαιρου εντοπισμού και αποτροπής αναχωρήσεων. Η εκτί-

5 Jessica Parker & Kostas Kallergis, BBC News, Greek police using masked migrants to forcibly push other migrants back across border, 14/04/2026, διαθέσιμο στο: <https://tinyurl.com/5k9cbv3p>.

6 Σταύρος Μαλιχούδης, Λυδία Εμμανουηλίδου, Ηλιάννα Παπαγγελή, Solomon, 100 Μέρες: Οι πρόσφυγες που εξαναγκάστηκαν να επαναπροωθούν πρόσφυγες στον Έβρο, 21/05/2026, διαθέσιμο στο: <https://tinyurl.com/ynx3tpyr>.

7 Οι Ετήσιες Εκθέσεις του Μηχανισμού Καταγραφής είναι διαθέσιμες στο: <https://nchr.gr/ektheseis.html>.

8 Βλ. Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, Στατιστικά για την Ελλάδα, Operational Data Portal, διαθέσιμο στο: <https://tinyurl.com/4effvx7m>.

9 Ο.π.

μηση αυτή συνάδει με δημόσιες τοποθετήσεις της ελληνικής Κυβέρνησης, η οποία έχει συνδέσει ρητά τη βελτίωση των ελληνοτουρκικών σχέσεων και τη διμερή συνεργασία με τη μείωση των παράτυπων μεταναστευτικών ροών.¹⁰

Ένας τρίτος παράγοντας αφορά τη μεταβαλλόμενη γεωγραφία των μεταναστευτικών διαδρομών στην Ανατολική Μεσόγειο. Υπάρχουν αυξανόμενες ενδείξεις ότι οι θαλάσσιες διαδρομές έχουν μετατοπιστεί νοτιότερα, με αυξημένες μετακινήσεις από τις ακτές χωρών της Βόρειας Αφρικής, όπως η Λιβύη και η Αίγυπτος, προς την Κρήτη και τη Γαύδο. Η εξέλιξη αυτή έχει καταγραφεί όχι μόνο μέσω της δικής μας παρακολούθησης, αλλά και από άλλους φορείς, συμπεριλαμβανομένων οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών, δημοσιογράφων και διεθνών οργανισμών.¹¹ Η μεγαλύτερη γεωγραφική απόσταση που χαρακτηρίζει τις συγκεκριμένες διαδρομές φαίνεται να περιορίζει τη δυνατότητα εφαρμογής πρακτικών άτυπων αναγκαστικών επιστροφών, καθώς οι αντίστοιχες επιχειρήσεις θα έπρεπε να λάβουν χώρα σε διαφορετικό επιχειρησιακό πλαίσιο και σε μεγαλύτερη απόσταση από τα θαλάσσια σύνορα.

Η μεταβολή αυτή αποτυπώνεται και στα επιχειρησιακά δεδομένα, όπως καταδεικνύεται από τη σημαντική αύξηση των επιχειρήσεων έρευνας και διάσωσης και των διαδικασιών εντοπισμού στη θαλάσσια περιοχή νότια της Κρήτης, όπου καταγράφονται επαναλαμβανόμενες επιχειρήσεις μεγάλης κλίμακας με τη διάσωση εκατοντάδων ατόμων.¹² Οι εξελίξεις αυτές ενδέχεται να υποδηλώνουν και μια μερική αναδιάρθρωση των πρακτικών διαχείρισης των συνόρων, με μεγαλύτερη έμφαση σε τυποποιημένες διαδικασίες σε σύγκριση με προηγούμενες περιόδους. Επιπλέον, το 2025 καταγράφεται αύξηση των περιπτώσεων απευθείας αποβίβασης προσφύγων και μεταναστών στα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου που επιβεβαιώθηκαν από τις ελληνικές αρχές και ακολουθήθηκαν από παραπομπή των ατόμων στις προβλεπόμενες νόμιμες διαδικασίες. Η τάση αυτή διαφοροποιείται από προηγούμενους καταγραφικούς κύκλους, κατά τους οποίους είχαν καταγραφεί πολλά περιστατικά άτυπων αναγκαστικών επιστροφών από τα παράλια των νησιών του ανατολικού Αιγαίου. Η παρατηρούμενη αυτή αύξηση στις επιχειρήσεις έρευνας και διάσωσης και στις καταγραφές πολιτών τρίτων χωρών από τις ελληνικές αρχές ενδέχεται επίσης να συνδέεται με πρόσφατες δικαστικές και πραγματικές εξελίξεις, συμπεριλαμβανομένων των συνεχιζόμενων δικαστικών διαδικασιών για το ναυάγιο της Πύλου, της επίδρασης της απόφασης του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ) στην υπόθεση (15783/21) Α.Ρ.Ε. κατά Ελλάδας,¹³ καθώς και της αντίδρασης στο πρόσφατο τραγικό ναυάγιο πλησίον της Χίου.¹⁴ Συνολικά, οι εξελίξεις αυτές ενδέχεται να έχουν συμβάλει σε αυξημένο έλεγχο της επιχειρησιακής συμπεριφοράς και να έχουν οδηγήσει, έστω περιορισμένα, σε προσαρμογές των επιχειρησιακών πρακτικών.

Τέλος, ένας σημαντικός παράγοντας που επηρέασε τον αριθμό των καταγεγραμμένων περιστατικών για τον καταγραφικό κύκλο του 2025 είναι η συρρίκνωση του χώρου δράσης των οργανώσεων της

10 Βλ. ekathimerini.com, Rapprochement with Turkey has reduced illegal migration flows, Mitsotakis says, Newsroom, 19/04/2024, διαθέσιμο σε: <https://tinyurl.com/593s6xyu>. Επίσης, ekathimerini.com, Greece and Turkey discuss security cooperation and migration, Newsroom, 18/12/2025, διαθέσιμο σε: <https://tinyurl.com/bddmpmd4>.

11 Βλ. Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, Στατιστικά για την Ελλάδα, Operational Data Portal, διαθέσιμα στο: <https://tinyurl.com/4effvx7m>, όπως επίσης και τις μηνιαίες αναφορές του Border Violence Monitoring Network διαθέσιμες στο: <https://borderviolence.eu/reports>.

12 Βλ. Infomigrants.com, *Sou-Jie van Brunnersum*, Greek coast guard rescues hundreds of migrants, as Libya-Crete route becomes busier, 7/7/25, διαθέσιμο στο: <https://tinyurl.com/2v8mxupf>, επίσης, Infomigrants.com, Natasha Mellersh, Greece rescues more than 540 migrants off Gavdos, 19/12/25, διαθέσιμο στο: <https://tinyurl.com/5ff3ta63>, και Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου, Στατιστικά, Ενημερωτικά Σημειώματα – Συνολική Επισκόπηση 2025, διαθέσιμο στο: <https://migration.gov.gr/statistika/>.

13 Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ), Α.Ρ.Ε. κατά Ελλάδας, αρ. προσφυγής 15783/21, απόφαση της 7ης Ιανουαρίου 2025, διαθέσιμη στο: <https://tinyurl.com/rx7c2td2>.

14 Βλ. ΕΕΔΑ, «Δήλωση για το ναυάγιο πλησίον της Χίου», 4.2.2026, διαθέσιμο στο: <https://tinyurl.com/2t8c29we>.

κοινωνίας των πολιτών. Πέραν του κλίματος στιγματισμού και στοχοποίησης που χαρακτήρισε τα προηγούμενα έτη, οι οργανώσεις αντιμετωπίζουν, πλέον, ολοένα και μεγαλύτερες δυσκολίες στην εξασφάλιση των αναγκαίων οικονομικών πόρων για τη συνέχιση της δράσης τους. Ως αποτέλεσμα, η επιχειρησιακή τους εμβέλεια έχει περιοριστεί, η παρουσία τους σε κρίσιμες περιοχές των συνόρων έχει μειωθεί σημαντικά και, κατ' επέκταση, η δυνατότητά τους να εντοπίζουν και να καταγράφουν φερόμενα θύματα ΑΑΕ έχει αποδυναμωθεί αισθητά.

Συνολικά, οι παράγοντες αυτοί καταδεικνύουν ότι η παρατηρούμενη μείωση των καταγεγραμμένων περιστατικών θα πρέπει να ερμηνεύεται με επιφύλαξη. Η τάση αυτή αντανακλά όχι μόνο πιθανές μεταβολές στη διαχείριση της μετανάστευσης από τις κρατικές Αρχές, αλλά, κυρίως, σημαντικούς περιορισμούς στην ικανότητα αποτελεσματικής παρακολούθησης, εντοπισμού και τεκμηρίωσης τέτοιων περιστατικών.

Ηλίας Τσαμπαρδούκας

Αθήνα, Ιούλιος 2026

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα έκθεση αποτελεί την τέταρτη κατά σειρά Ετήσια Έκθεση του Μηχανισμού Καταγραφής και συμπίπτει χρονικά με μια κρίσιμη καμπή στην εξέλιξη του φαινομένου των ΑΑΕ. Παρά τη μείωση του αριθμού των καταγεγραμμένων περιστατικών σε σύγκριση με προηγούμενους καταγραφικούς κύκλους, τα ευρήματα της Έκθεσης καταδεικνύουν έναν μετασχηματισμό των επιχειρησιακών πρακτικών προς πιο πυκνές, ταχύτερες και λιγότερο ορατές μορφές υλοποίησης, παρά την εξάλειψη ή ουσιαστική αντιμετώπιση του φαινομένου.

Στο πλαίσιο του καταγραφικού κύκλου για το έτος 2025, ο Μηχανισμός Καταγραφής κατέγραψε 21 περιστατικά ΑΑΕ, λαμβάνοντας 23 προσωπικές μαρτυρίες μέσω προσωπικών συνεντεύξεων με 19 φερόμενα θύματα.

Τα περιστατικά κατανέμονται χρονολογικά ως εξής: 3 περιστατικά το 2023, 6 το 2024 και 12 το 2025. Γεωγραφικά, τα περιστατικά που καταγράφηκαν κατανέμονται σε 11 περιστατικά του Έβρου και 10 περιστατικά της θάλασσας. Η γεωγραφική αυτή διαφοροποίηση επιβεβαιώνει την ύπαρξη δύο βασικών και διακριτών επιχειρησιακών αξόνων· στον Έβρο, οι πρακτικές ΑΑΕ εκτείνονται από τη συνοριακή περιοχή έως και την ενδοχώρα, ενώ στα θαλάσσια περιστατικά οι ενέργειες επικεντρώνονται κυρίως στο Ανατολικό Αιγαίο, με σκοπό την αποτροπή της αποβίβασης ή την απομάκρυνση των φερόμενων θυμάτων μετά τον εντοπισμό τους.

Σύμφωνα με τις μαρτυρίες για τα περιστατικά που καταγράφηκαν το 2025, ο συνολικός αριθμός των φερόμενων θυμάτων εκτιμάται κατ' ελάχιστον σε 359 άτομα, περιλαμβανομένων τουλάχιστον 94 γυναικών, 90 παιδιών και 42 ατόμων με ιδιαίτερες ανάγκες, γεγονός που αναδεικνύει τον μαζικό και συλλογικό χαρακτήρα των επιχειρήσεων ΑΑΕ.

Από τα 19 φερόμενα θύματα τη μαρτυρία των οποίων κατέγραψε ο Μηχανισμός Καταγραφής, 10 ανήκαν σε κατηγορίες ευαλωτότητας, επιβεβαιώνοντας για ακόμη μία χρονιά τον δυσανάλογο αντίκτυπο των ΑΑΕ σε άτομα με αυξημένες ανάγκες προστασίας. Μεταξύ αυτών περιλαμβάνονται θύματα βασανιστηρίων, σοβαρής σωματικής ή ψυχολογικής βίας, σεξουαλικής βίας, παιδιά, άτομα με αναπηρία, ΛΟΑΤΚΙ άτομα και μονογονεϊκές οικογένειες.

Όπως ήταν αναμενόμενο, καθώς έχει αποτυπωθεί και σε προηγούμενους καταγραφικούς κύκλους, η πλειοψηφία των φερόμενων θυμάτων, 18 από τα 19, δήλωσαν ότι ουδέποτε καταγράφηκαν ή ταυτοποιήθηκαν από τις ελληνικές Αρχές, παρότι εντοπίστηκαν εντός της ελληνικής επικράτειας. Η διαπίστωση αυτή υποδηλώνει σοβαρή παραβίαση των υποχρεώσεων που απορρέουν από το εθνικό, ενωσιακό και διεθνές δίκαιο, ιδίως ως προς την υποχρέωση παροχής πρόσβασης στη διαδικασία διεθνούς προστασίας.

Μεταξύ των φερόμενων θυμάτων περιλαμβάνεται ένας αναγνωρισμένος πρόσφυγας στην Ελλάδα, γεγονός που αναδεικνύει την αναγκαστική απομάκρυνση προσώπων με νομικά κατοχυρωμένο καθεστώς προστασίας, κατά παράβαση της Σύμβασης της Γενεύης, του άρθρου 3 της ΕΣΔΑ, του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ και του συναφούς ενωσιακού κεκτημένου.

Επιπλέον, τέσσερα φερόμενα θύματα ήταν πολίτες Τουρκίας. Η αναγκαστική επιστροφή τους στην Τουρκία χωρίς πρόσβαση στη διαδικασία ασύλου ή εξατομικευμένη εκτίμηση κινδύνου συνιστά σοβαρή παραβίαση της αρχής της μη επαναπροώθησης, δεδομένων των ευρέως τεκμηριωμένων κινδύνων δίωξης, αυθαίρετης κράτησης και κακομεταχείρισης στη χώρα καταγωγής για συγκεκριμένες κατηγορίες προσώπων.

Σε ό,τι αφορά τις επιχειρησιακές πρακτικές, στη συντριπτική πλειονότητα των περιστατικών που καταγράφηκαν το 2025, η άτυπη κράτηση ταυτίζεται χρονικά και επιχειρησιακά με τον εντοπισμό και

τη φυσική απομάκρυνση, συγκροτώντας ένα πιο πυκνό επιχειρησιακό μοντέλο σε σύγκριση με το παρελθόν. Ωστόσο, σε περιορισμένο αριθμό περιστατικών, και κυρίως στον Έβρο, η άτυπη κράτηση εμφανίζεται και ως ενδιάμεσο στάδιο μεταξύ εντοπισμού και απομάκρυνσης με διακριτή υποδομή.

Σε περιστατικά αποκλειστικά του Έβρου καταγράφηκε και το φαινόμενο της συγκλίνουσας απομάκρυνσης, κατά το οποίο φερόμενα θύματα εντοπίζονται σε διαφορετικούς χρόνους και σε διαφορετικές τοποθεσίες ή και συγκεντρώνονται από διαφορετικούς χώρους κράτησης και τελικώς συνενώνονται σε μια κοινή επιχείρηση φυσικής απομάκρυνσης, προσθέτοντας ένα επιπλέον επίπεδο πολυπλοκότητας και συντονισμού στον επιχειρησιακό σχεδιασμό των ΑΑΕ.

Η πράξη της φυσικής απομάκρυνσης παρουσιάζει σταθερά αλλά διαφοροποιημένα μοτίβα ανά γεωγραφικό άξονα. Στον Έβρο κυριαρχεί η διασυνοριακή μεταφορά ή η εξώθηση στο μέσο του ποταμού, ενώ στη θάλασσα καταγράφονται πρακτικές εγκατάλειψης σε μη αξιόπλοα μέσα, καταστροφής ή αφαίρεσης των μέσων πλοήγησης και ενέργειες που ενέχουν άμεση διακινδύνευση της ζωής. Η συμμετοχή ένστολων απομακρυντών είναι καθολική στη θάλασσα, ενώ στον Έβρο η παρουσία άστολων δρώντων που είναι πολίτες τρίτων χωρών φαίνεται να λειτουργεί διαμεσολαβητικά και να διευκολύνει τη διάχυση της ευθύνης.

Τέλος, η ανάλυση των δεικτών μεταχείρισης αναδεικνύει μοτίβα συστηματικής, πολύμορφης και συχνά εξευτελιστικής βίας, τα οποία εκτείνονται καθ' όλη τη διάρκεια των επιχειρήσεων ΑΑΕ. Η βία αυτή δεν συνδέεται μόνο με την απομάκρυνση από την επικράτεια, αλλά λειτουργεί αποτρεπτικά και τιμωρητικά, ενισχύοντας το κλίμα φόβου και ανασφάλειας. Παράλληλα, η συστηματική αφαίρεση προσωπικών αντικειμένων, η συνθήκη αποστέρησης και ο εκφοβισμός που βιώνουν τα φερόμενα θύματα παράγουν αντίκτυπο που υπερβαίνει τις άμεσες επιχειρησιακές ανάγκες μιας ΑΑΕ, καθώς επηρεάζουν καθοριστικά τη δυνατότητα καταγραφής, διατήρησης και αξιοποίησης αποδεικτικών στοιχείων και τεκμηρίωσης, με αποτέλεσμα τον ουσιαστικό περιορισμό των οδών πρόσβασης στη δικαιοσύνη.

Η ανάλυση των στοιχείων για τα αποδεικτικά στοιχεία που έχουν στην κατοχή τους τα φερόμενα θύματα καταδεικνύει ότι οι δυσχέρειες τεκμηρίωσης των περιστατικών ΑΑΕ εντάσσονται στο ίδιο το επιχειρησιακό πλαίσιο των πρακτικών αυτών. Η δυσκολία καταγραφής και διατήρησης αποδεικτικού υλικού είναι άμεση συνέπεια της στέρησης προσωπικών αντικειμένων, του εκφοβισμού και της βίαιης μεταχείρισης που βιώνουν τα φερόμενα θύματα. Ωστόσο, σε σημαντικό αριθμό περιστατικών τα φερόμενα θύματα φαίνεται να διατηρούν αποδεικτικά στοιχεία, γεγονός που αναδεικνύει ότι η δυνατότητα ουσιαστικής διερεύνησης παραμένει υπαρκτή, εφόσον υπάρξει θεσμική βούληση.

Σε ό,τι αφορά τις νομικές ενέργειες, τα δεδομένα της Έκθεσης 2025 αποτυπώνουν μια σύνθετη εικόνα. Σημαντικός αριθμός φερόμενων θυμάτων προέβη σε νομικές ενέργειες, με κυρίαρχη επιλογή το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, ιδίως μέσω της διαδικασίας προσωρινών μέτρων και σε κάποιες περιπτώσεις ασκώντας και προσφυγή ουσίας. Ταυτόχρονα, καταγράφεται για ακόμα μία χρονιά περιορισμένη αξιοποίηση των εθνικών ένδικων βοηθημάτων, που τα ίδια τα φερόμενα θύματα αποδίδουν είτε στη χαμηλή αποτελεσματικότητά τους είτε στον φόβο αντεκδίκησης από τους φερόμενους θύτες, τον κίνδυνο επιπτώσεων στο καθεστώς διεθνούς προστασίας και την αποφυγή αναβίωσης τραυματικών εμπειριών.

Η συστηματικότητα, η επαναληψιμότητα και τα προβλέψιμα γεωγραφικά και επιχειρησιακά χαρακτηριστικά των περιστατικών που καταγράφηκαν το 2025 καταδεικνύουν ότι οι ΑΑΕ δεν αποτελούν τυχαία ή μεμονωμένα συμβάντα, αλλά πρακτικές οργανωμένης και συστηματικής παραβίασης θεμελιωδών δικαιωμάτων και της αρχής της μη επαναπροώθησης.

Η Έκθεση Έκθεση 2025 καταλήγει σε συγκεκριμένες συστάσεις προς την ελληνική Πολιτεία, υπογραμμίζοντας την ανάγκη για ανεξάρτητες, αποτελεσματικές και εξειδικευμένες έρευνες, ουσιαστική λογοδοσία, αποκατάσταση των θυμάτων και πλήρη συμμόρφωση της χώρας με τις διεθνείς και ευρωπαϊκές της υποχρεώσεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.

Γενικά Χαρακτηριστικά των Καταγραφών

Η παρούσα έκθεση είναι η τέταρτη ετήσια έκθεση του Μηχανισμού Καταγραφής και συμπληρώνει τα δεδομένα που παρουσιάστηκαν και αναλύθηκαν στην Ετήσια Έκθεση 2022¹⁵, την Ετήσια Έκθεση 2023¹⁶ και την Ετήσια Έκθεση 2024¹⁷ του Μηχανισμού Καταγραφής. Όπως και στις προηγούμενες ετήσιες εκθέσεις, τα δεδομένα προέκυψαν από καταγραφές περιστατικών ΑΑΕ που πραγματοποιήθηκαν σε ετήσιο καταγραφικό κύκλο (2025), του οποίου, ωστόσο, το καταγραφικό εύρος περιλαμβάνει περιστατικά τριετίας (2023-2025).

Η Ετήσια Έκθεση 2025 αφορά, λοιπόν, 21 περιστατικά ΑΑΕ που, κατά τους ισχυρισμούς των φερόμενων θυμάτων, συνέβησαν από τον Ιανουάριο του 2023 μέχρι και τον Δεκέμβριο του 2025. Για τα 21 αυτά περιστατικά, ο Μηχανισμός Καταγραφής έχει καταγράψει 23 μαρτυρίες με προσωπικές συνεντεύξεις με 19 πρόσωπα που ισχυρίζονται ότι είναι θύματα αυτών των περιστατικών.¹⁸

Οι συνεντεύξεις διενεργήθηκαν από τους/τις διαπιστευμένους/ες καταγραφείς των Μελών του Μηχανισμού Καταγραφής σε 8 περιπτώσεις αποκλειστικά δια ζώσης με τα φερόμενα θύματα, σε 13 περιπτώσεις αποκλειστικά μέσω τηλεφώνου και σε 2 περιπτώσεις ακολουθήθηκε μικτή μέθοδος (Βλ. Γράφημα 1).

Από τα 21 περιστατικά που έχει καταγράψει ο Μηχανισμός Καταγραφής 3 συνέβησαν, κατά τους ισχυ-

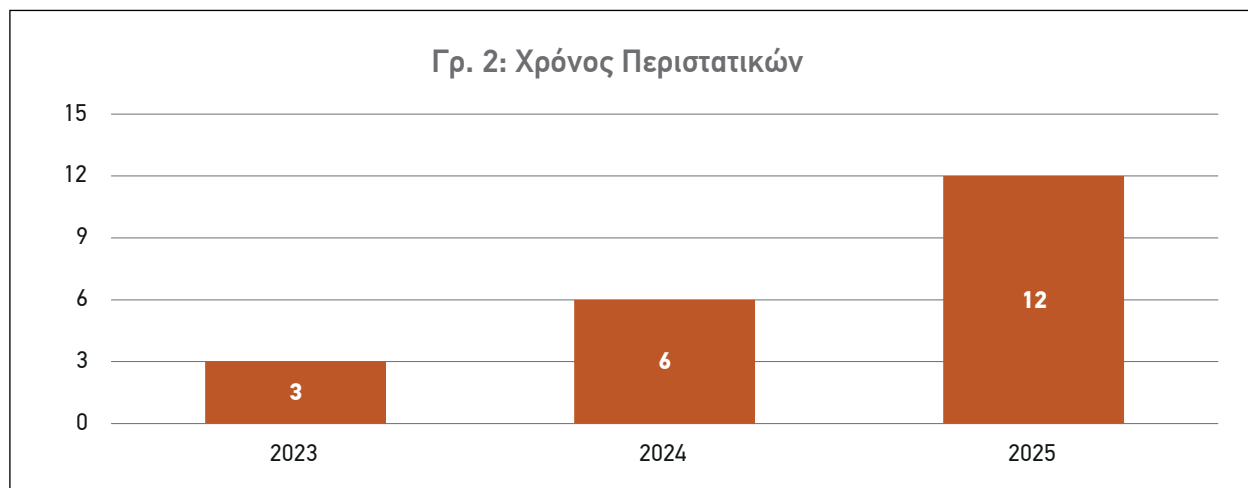
15 Βλ. Μηχανισμός Καταγραφής - Ετήσια Έκθεση 2022, διαθέσιμη στο <https://tinyurl.com/332t953v>.

16 Βλ. Μηχανισμός Καταγραφής - Ετήσια Έκθεση 2023, διαθέσιμη στο <https://tinyurl.com/2c36e7ut>.

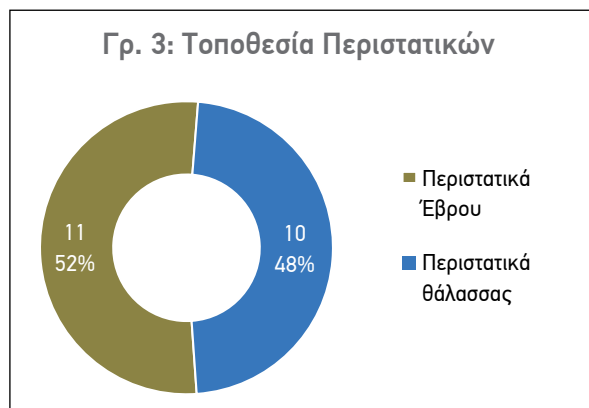
17 Βλ. Μηχανισμός Καταγραφής - Ετήσια Έκθεση 2024, διαθέσιμη στο <https://tinyurl.com/3ztfydpx>.

18 Η ευελιξία της μεθοδολογίας του Μηχανισμού επιτρέπει, υπό αυστηρές προϋποθέσεις, την καταγραφή μαρτυριών και από τρίτα πρόσωπα, όταν αυτό επιβάλλεται από λόγους ανωτέρας βίας και διασφαλίζεται η αξιοπιστία της πληροφορίας. Εν προκειμένω, όταν πληρούνται σωρευτικά οι εξής προϋποθέσεις: (α) το φερόμενο θύμα αδυνατεί να συμμετάσχει το ίδιο στη συνέντευξη για λόγους ανωτέρας βίας, (β) το πρόσωπο που δίνει τη μαρτυρία είναι σε θέση να δικαιολογήσει τη γνώση του για τα γεγονότα, και (γ) η μαρτυρία να επιβεβαιώνεται από άμεση μαρτυρία ετέρου φερόμενου θύματος του ίδιου περιστατικού. Η συγκεκριμένη απόκλιση από το γενικό κανόνα της λήψης μαρτυριών απευθείας από τα φερόμενα θύματα αναδεικνύει τη λειτουργική προσαρμοστικότητα του Μηχανισμού, με στόχο τη διασφάλιση της τεκμηρίωσης ακόμη και σε περιπτώσεις περιορισμένης πρόσβασης στα ίδια τα θύματα. Στις καταγραφές του καταγραφικού κύκλου αναφοράς (2025) δεν περιέχεται καμιά τέτοια έμμεση μαρτυρία.

ρισμούς των φερόμενων θυμάτων, μέσα στο 2023, 6 συνέβησαν μέσα στο 2024 και 12 συνέβησαν μέσα στο 2025 (Βλ. Γράφημα 2).

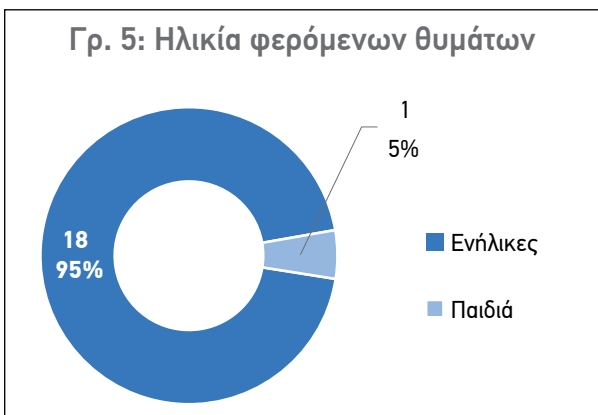
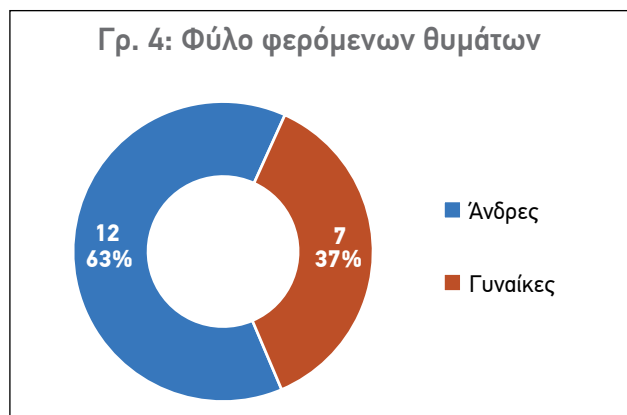

Από τα 21 περιστατικά που κατέγραψε ο Μηχανισμός Καταγραφής, 11 αποτελούν περιστατικά που η φυσική απομάκρυνση πραγματοποιήθηκε μέσω του μοναδικού μη-θαλάσσιου συνόρου μεταξύ Ελλάδος και Τουρκίας που είναι ο ποταμός Έβρος, ενώ 10 περιστατικά αποτελούν περιστατικά που η φυσική απομάκρυνση πραγματοποιήθηκε από τα θαλάσσια σύνορα (Βλ. Γράφημα 3).

Από τα συνολικά 19 φερόμενα θύματα, τα 12 είναι άνδρες ενώ τα 7 είναι γυναίκες. (Βλ. Γράφημα 4).

Από τα 19 φερόμενα θύματα, τη μαρτυρία των οποίων κατέγραψε ο Μηχανισμός Καταγραφής εφαρμόζοντας τη Μεθοδολογία¹⁹ του, οι 18 ήταν ενήλικες κατά τη στιγμή της καταγραφής, και 1 φερόμενο θύμα ήταν παιδί τη στιγμή της καταγραφής (Βλ. Γράφημα 5).

¹⁹ Βλ. κατωτέρω, Παράρτημα, τμήμα. ΙΙΙ, σελ. 83 - 85.

Κατά τη διάρκεια των συνεντεύξεων διαπιστώθηκε ότι 10 φερόμενα θύματα ανήκουν στις ομάδες των ευάλωτων προσώπων.²⁰ Για 8 φερόμενα θύματα δεν προέκυψε κάποια ευαλωτότητα, ενώ για 1 φερόμενο θύμα ήταν αδύνατη η εξακρίβωση της ευαλωτότητας κατά τη διάρκεια της συνέντευξης.

Πιο συγκεκριμένα, μεταξύ των φερόμενων θυμάτων, τη μαρτυρία των οποίων κατέγραψε ο Μηχανισμός Καταγραφής περιλαμβάνονται 7 θύματα βασανιστηρίων, 4 θύματα άλλου είδους σοβαρής σωματικής/ψυχολογικής βίας, 3 άτομα που είναι άμεσοι συγγενείς θυμάτων ναυαγίου, 2 μόνοι γονείς με ανήλικα παιδιά (μονογονεϊκές οικογένειες), 1 ΛΟΑΤΚΙ άτομο, 1 παιδί, 1 θύμα σεξουαλικής βίας και 1 άτομο με αναπηρία (Βλ. Γράφημα 6).

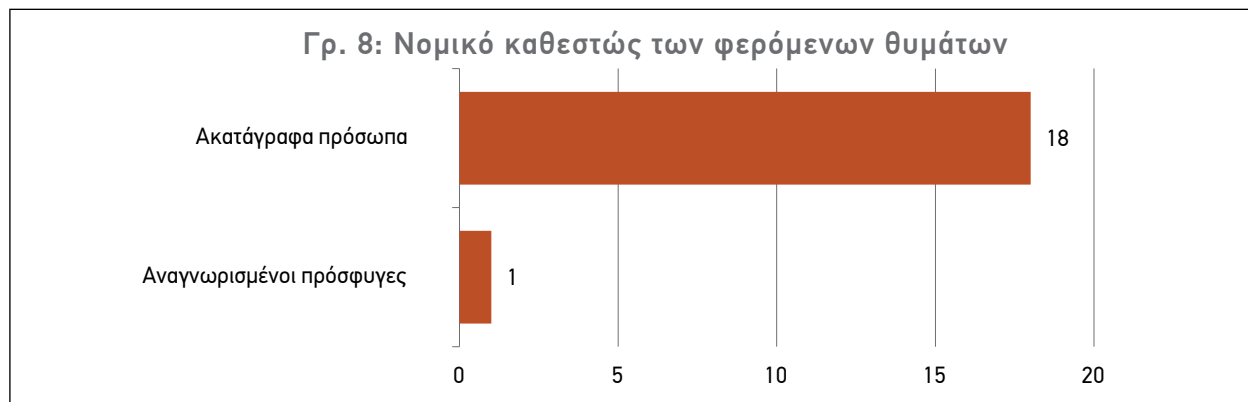

Η πλειονότητα των φερόμενων θυμάτων έχουν ως χώρα ιθαγένειας το Αφγανιστάν. Συγκεκριμένα, 7 φερόμενα θύματα έχουν ως χώρα ιθαγένειας το Αφγανιστάν, 4 την Τουρκία, 2 τη Συρία, 1 το Ιράκ, 1 το Ιράν, 1 την Παλαιστίνη, 1 την Ερυθραία, 1 τη Σιέρρα Λεόνε, και 1 τη Σομαλία (Βλ. Γράφημα 7).

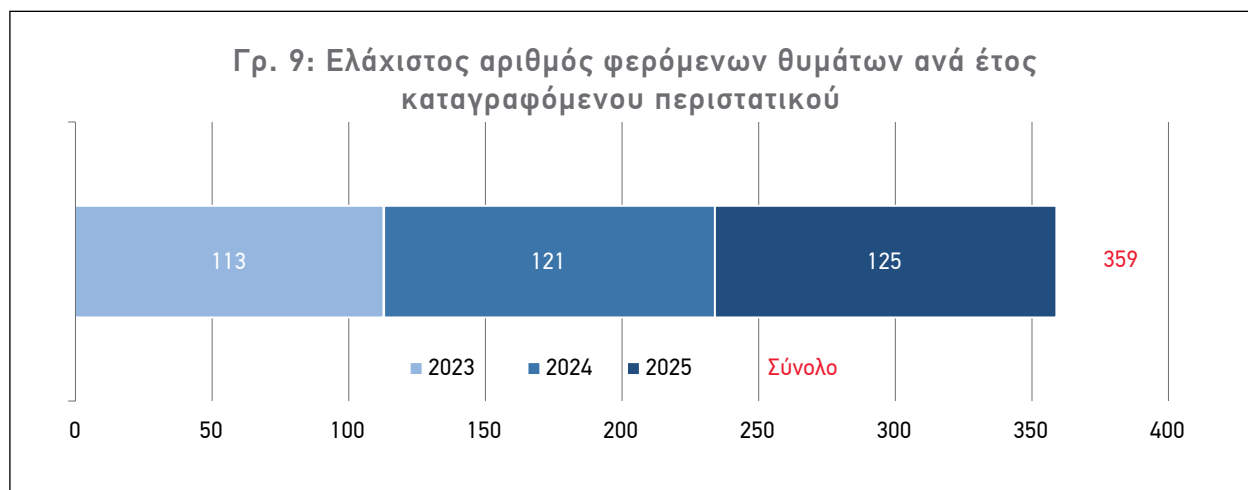
Σε όλα τα 21 περιστατικά αναφέρεται ως χώρα εισόδου η Τουρκία. Σε όλα τα 21 περιστατικά όπου η πράξη της φυσικής απομάκρυνσης ολοκληρώθηκε, αναφέρθηκε ως χώρα επιστροφής η Τουρκία.

Από τα συνολικά 19 φερόμενα θύματα, τα 18 είναι άτομα που, κατά τους ισχυρισμούς τους, παρά τον εντοπισμό τους από τις ελληνικές Αρχές, ουδέποτε υποβλήθηκαν σε διαδικασίες καταγραφής και ταυτοποίησης (ακατάγραφα πρόσωπα). Μεταξύ των 19 φερόμενων θυμάτων περιλαμβάνεται 1 αναγνωρισμένος πρόσφυγας στην Ελλάδα (Βλ. Γράφημα 8).

²⁰ Ο Μηχανισμός Καταγραφής καταγράφει ως ευάλωτα πρόσωπα, τα παιδιά (συνοδευόμενα ή μη), άμεσους συγγενείς θανόντων σε ναυάγια (γονείς, αδέρφια, τέκνα και σύζυγος), άτομα με σωματική, νοητική ή ψυχική αναπηρία, ηλικιωμένους/ες, εγκυμονούσες, μονογονεϊκές οικογένειες με ανήλικα παιδιά, θύματα εμπορίας ανθρώπων, άτομα με σοβαρή ασθένεια, άτομα που έχουν υποστεί βασανιστήρια, άτομα που έχουν υποστεί βιασμό ή άλλες σοβαρές μορφές σεξουαλικής βίας, άτομα που έχουν υποστεί άλλες σοβαρές μορφές ψυχολογικής ή σωματικής βίας, όπως τα θύματα ακρωτηριασμού γυναικείων γεννητικών οργάνων, και τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα. Επισημαίνεται ότι η ευαλωτότητα καταγράφεται ως υπάρχουσα τη στιγμή της καταγραφής και σε πολλές περιπτώσεις παραπάνω από μία κατάσταση ευαλωτότητας συνυπάρχει στο ίδιο πρόσωπο.

Τέλος, σύμφωνα με τις μαρτυρίες για τα 21 περιστατικά που έχουν καταγραφεί για τα έτη 2023 – 2025, το πλήθος των φερόμενων θυμάτων σε αυτά τα περιστατικά ανέρχεται κατ' ελάχιστον σε 359 άτομα (Βλ. Γράφημα 9).²¹ Μεταξύ αυτών ήταν τουλάχιστον 94 γυναίκες και 90 παιδιά. Επιπλέον, ανάμεσα στους εντοπισθέντες υπήρχαν, κατά τις μαρτυρίες, 42 άτομα με ιδιαίτερες ανάγκες, όπως άτομα με ιατρικά προβλήματα, υπερήλικες, άτομα με αναπηρία κ.α.

²¹ Κατά τη διάρκεια μιας συνέντευξης για την καταγραφή μαρτυρίας περιστατικού άτυπης αναγκαστικής επιστροφής, ζητείται από το φερόμενο θύμα να προσδιορίσει, ως τάξη μεγέθους, τον αριθμό των ατόμων που επαναπροωθήθηκαν μαζί του και η απόκρισή του καταγράφεται σε ειδικό πεδίο της Φόρμας Καταγραφής. Ο ελάχιστος αριθμός των 359 ατόμων προκύπτει από το άθροισμα του ελαχίστου αριθμού ατόμων που ανέφεραν τα φερόμενα θύματα των 21 περιστατικών ότι επαναπροωθήθηκαν μαζί τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.

Ειδικά Χαρακτηριστικά των Καταγραφών

Ι. Μορφολογία των Καταγεγραμμένων Περιστατικών

Στην ενότητα αυτή αναλύεται η μορφολογία των περιστατικών ΑΑΕ που καταγράφηκαν από τον Μηχανισμό Καταγραφής, δηλαδή τα χαρακτηριστικά που αποτυπώνουν τη γεωγραφική κατανομή τους, τη φυσική υποδομή και τα μέσα που χρησιμοποιήθηκαν για την υλοποίησή τους, όπως κτήρια, μέσα μεταφοράς κ.α, την υλικοτεχνική επιμελητεία (logistics), τις τεχνικές και τα τεχνολογικά μέσα, τα επιχειρησιακά χαρακτηριστικά των περιστατικών και τα χαρακτηριστικά που έφεραν τα εμπλεκόμενα υποκείμενα (θύτες και θύματα).

Όπως και στις προηγούμενες εκθέσεις, για την καλύτερη αποτύπωση των παραπάνω χαρακτηριστικών, τα περιστατικά που καταγράφηκαν έχουν ταξινομηθεί με κριτήριο την τοπογραφία της φυσικής απομάκρυνσης σε α) περιστατικά του Έβρου, και σε β) περιστατικά της θάλασσας.

Στα περιστατικά του Έβρου περιλαμβάνονται τα περιστατικά που η φυσική απομάκρυνση πραγματοποιήθηκε είτε μέσω του ποταμού Έβρου είτε στα εδαφικά σύνορα μεταξύ Ελλάδος και Τουρκίας στο νομό Έβρου. Πρόκειται για 11 περιστατικά που ο εντοπισμός των φερόμενων θυμάτων συνέβη είτε σε σημεία της συνοριακής περιοχής του νομού Έβρου (8 περιστατικά) είτε σε σημεία της ενδοχώρας (3 περιστατικά).

Στα περιστατικά της θάλασσας περιλαμβάνονται τα περιστατικά που η φυσική απομάκρυνση πραγματοποιήθηκε από τα ελληνικά χωρικά ύδατα προς την Τουρκία στο Ανατολικό Αιγαίο. Πρόκειται για 10 περιστατικά που ο εντοπισμός των φερόμενων θυμάτων πραγματοποιήθηκε είτε στη θάλασσα (8 περιστατικά) είτε επί του εδάφους νησιών της ελληνικής επικράτειας (2 περιστατικά).

Α. Δεδομένα για τον εντοπισμό.

Ο εντοπισμός αποτελεί το πρώτο χρονικά στάδιο σε ένα περιστατικό ΑΑΕ, κατά το οποίο άτομα ή ομάδες υπηκόων τρίτων χωρών ή ανιθαγενών εντοπίζονται από ένστολους ή άστολους δρώντες, είτε εντός της ελληνικής επικράτειας είτε εκτός αυτής – όπως, ενδεικτικά, σε διεθνή ύδατα – εφόσον οι ενέργειές τους θεμελιώνουν ευθύνη της ελληνικής Πολιτείας, όπως στην περίπτωση επιβίβασης φερόμενων θυμάτων σε σκάφη που φέρουν διακριτικά του Λιμενικού Σώματος. Η διαδικασία αυτή λαμβάνει χώρα εκτός της νόμιμης διοικητικής διαδικασίας που αφορά πολίτες τρίτων χωρών χωρίς τίτλους διαμονής, καθώς δεν περιλαμβάνει επίσημη καταγραφή, ταυτοποίηση ή παραπομπή στις αρμόδιες αρχές. Τα χαρακτηριστικά της μορφολογίας του εντοπισμού ποικίλλουν ανάλογα με το χωρικό και επιχειρησιακό πλαίσιο, ωστόσο, σε κάθε περίπτωση, αποτελούν κοινά στοιχεία η απουσία εγγυήσεων και η μη ενεργοποίηση των θεσμοθετημένων διαδικασιών.

i) Τοπογραφία του εντοπισμού

- ▶ Στα περισσότερα περιστατικά του Έβρου (7 από τα 11) ο εντοπισμός έγινε σε υπαίθριες ή δασικές περιοχές στη συνοριακή περιοχή κοντά σε οικισμούς, όπως η Ορεστιάδα και το Τρίγωνο.
- ▶ Στα περισσότερα περιστατικά της θάλασσας (8 από τα 10) ο εντοπισμός έγινε σε θαλάσσιες περιοχές γύρω από νησιά της ελληνικής επικράτειας, όπως η Λέσβος, η Χίος και η Ρόδος.
- ▶ Οι εντοπισμοί συγκεντρώνονται κυρίως στη συνοριακή περιοχή του Έβρου και στη θάλασσα κοντά σε νησιά πρώτης υποδοχής του Ανατολικού Αιγαίου, επιβεβαιώνοντας τη γεωγραφική συγκέντρωση των εντοπισμών σε βασικά σημεία εισόδου.
- ▶ Ένας μικρότερος αριθμός εντοπισμών πραγματοποιήθηκε στην ενδοχώρα (3 από τα 11) ή στο έδαφος νησιών της ελληνικής επικράτειας (2 από τα 10)

Από τα 8 περιστατικά που ο εντοπισμός των φερόμενων θυμάτων έγινε στη συνοριακή περιοχή του Έβρου, σε 7 περιστατικά αναφέρεται ως σημείο εντοπισμού η υπαίθρια ή δασική περιοχή στην ευρύτερη συνοριακή περιοχή πλησίον οικισμών/χωριών/πόλεων, όπως η Ορεστιάδα και το Τρίγωνο, και σε 1 περιστατικό ο οικιστικός ιστός της Νέας Βύσσας.

Από τα 3 περιστατικά που ο εντοπισμός έγινε στην ενδοχώρα, σε 1 αναφέρεται ως σημείο εντοπισμού ο αστικός ιστός της Θεσσαλονίκης, σε 1 η Δομή Φιλοξενίας στα Διαβατά Θεσσαλονίκης, και σε 1 η Εθνική Οδός κοντά στην Ορεστιάδα.

Από τα 8 περιστατικά που ο εντοπισμός των φερόμενων θυμάτων έγινε στη θάλασσα σε 5 περιστατικά αναφέρθηκε ότι ο εντοπισμός έγινε κοντά σε ακτή της Λέσβου, σε 2 περιστατικά αναφέρθηκε ότι έγινε κοντά σε ακτή της Χίου, και σε 1 ότι έγινε κοντά σε ακτή της Ρόδου. Από τα 2 περιστατικά που ο εντοπισμός πραγματοποιήθηκε επί εδάφους νησιού της ελληνικής επικράτειας, σε 1 αναφέρεται ως σημείο εντοπισμού η Λέσβος και σε 1 οι Οινούσσες.

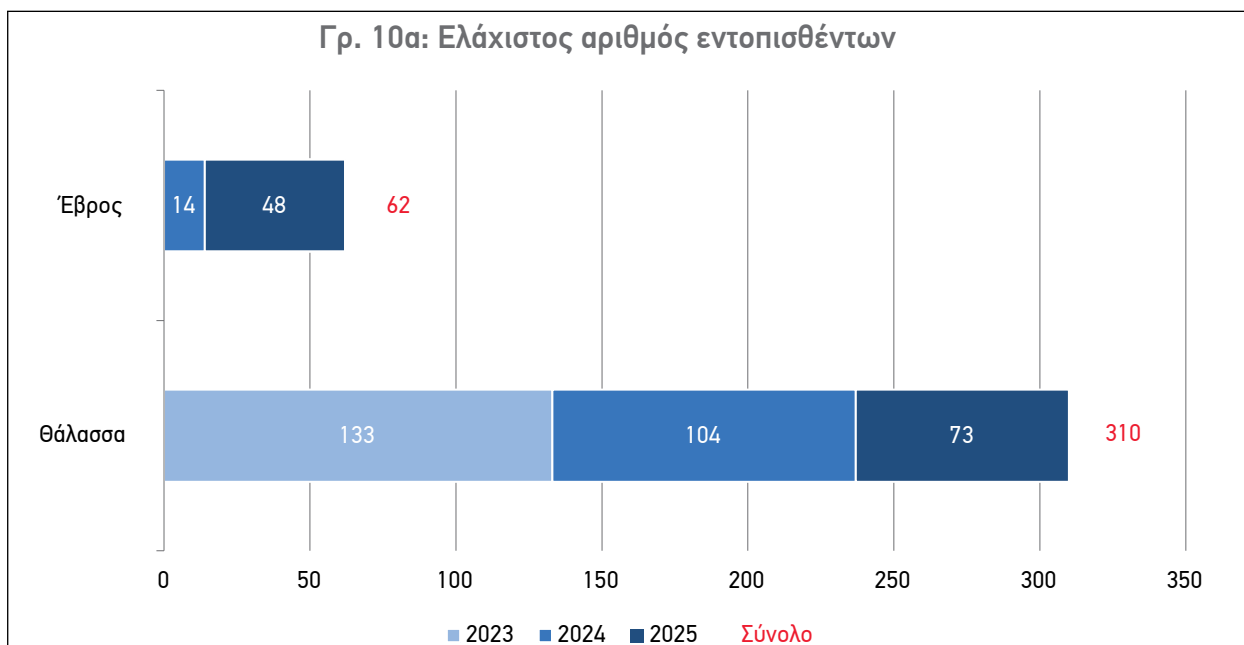
ii) Δημογραφία των εντοπισθέντων φερόμενων θυμάτων

- ▶ Παρότι τα περιστατικά της θάλασσας αντιστοιχούν περίπου στο 1/2 του συνόλου, συγκεντρώνουν, ωστόσο, περίπου τα 4/5 των εντοπισθέντων.

Σύμφωνα με τις μαρτυρίες για τα 11 περιστατικά που αφορούν τη γεωγραφική περιοχή του Έβρου και έχουν καταγραφεί για τα έτη 2023 – 2025, το πλήθος των εντοπισθέντων σε αυτά τα περιστατικά υπολογίζεται κατ' ελάχιστον σε 62 άτομα (Βλ. Γράφημα 10α).²² Μεταξύ αυτών ήταν τουλάχιστον 21 γυναίκες και 34 παιδιά. Επιπλέον, ανάμεσα στους εντοπισθέντες υπήρχαν, κατά τις μαρτυρίες, 11 άτομα με ιδιαίτερες ανάγκες, όπως άτομα με ιατρικά προβλήματα, υπερήλικες, άτομα με αναπηρία και άλλα.

Σύμφωνα με τις μαρτυρίες για τα 10 περιστατικά που αφορούν τη θάλασσα και έχουν καταγραφεί για τα έτη 2023 – 2025, το πλήθος των εντοπισθέντων σε αυτά τα περιστατικά υπολογίζεται κατ' ελάχιστον σε 310 άτομα (Βλ. Γράφημα 10α). Μεταξύ αυτών ήταν τουλάχιστον 83 γυναίκες και 64 παιδιά. Επιπλέον, ανάμεσα στους εντοπισθέντες υπήρχαν, κατά τις μαρτυρίες, 32 άτομα με άλλες ιδιαίτερες ανάγκες, όπως άτομα με ιατρικά προβλήματα, υπερήλικες, άτομα με αναπηρία κ.α.

²² Ο ελάχιστος αριθμός των 62 ατόμων για τα περιστατικά του Έβρου και των 310 ατόμων για τα περιστατικά της θάλασσας προκύπτει από το άθροισμα του ελαχίστου αριθμού ατόμων που ανέφεραν τα φερόμενα θύματα ότι εντοπίστηκαν μαζί τους.

Προκύπτει από τη σύγκριση μεταξύ του ελάχιστου αριθμού εντοπισθέντων στα περιστατικά του Έβρου με τον ελάχιστο αριθμό εντοπισθέντων στα περιστατικά της θάλασσας ότι περίπου τα 4/5 των εντοπισθέντων προέρχεται από περιστατικά της θάλασσας (Βλ. Γράφημα 10β), παρά το γεγονός ότι τα περιστατικά αυτά αντιπροσωπεύουν περίπου το 1/2 του συνόλου των 21 καταγεγραμμένων περιστατικών (Βλ. ανωτέρω Γράφημα 3).

iii) Χαρακτηριστικά των εντοπιστών

- ▶ Σύμφωνα με τις μαρτυρίες που καταγράφηκαν, στα περιστατικά του Έβρου παρατηρείται σημαντική παρουσία τόσο ένστολων όσο και μη-ένστολων εντοπιστών, με τους τελευταίους να εμφανίζονται είτε αυτόνομα είτε σε μικτές ομάδες με ένστολους.
- ▶ Σύμφωνα με τις μαρτυρίες που καταγράφηκαν, στα περιστατικά της θάλασσας κυριαρχεί σχεδόν αποκλειστικά η παρουσία ένστολων εντοπιστών, οι οποίοι φέρεται να έχουν χαρακτηριστικά προσωπικού του Λιμενικού Σώματος, ενώ η συμμετοχή μη-ένστολων είναι εξαιρετικά περιορισμένη.

- ▶ Οι εκτιμήσεις των φερόμενων θυμάτων για συντονισμό ή συνεργασία των μη-ένστολων εντοπιστών με τις Αρχές τόσο στα περιστατικά του Έβρου όσο και σε αυτά της θάλασσας είναι καθολικές, καθώς σε όλα τα σχετικά περιστατικά οι άστολοι εντοπιστές εκτιμάται ότι ενεργούσαν σε συνεργασία ή κατ' εντολή των Αρχών.
- ▶ Στα περιστατικά του Έβρου αναφέρεται η χρήση κυρίως της Ελληνικής γλώσσας από τους εντοπιστές, με επιπλέον αναφορές σε Αγγλικά και, σε μικρότερο βαθμό, σε άλλες γλώσσες όπως τα Αραβικά.
- ▶ Στα περιστατικά της θάλασσας αναφέρεται η χρήση κυρίως της Ελληνικής και της Αγγλικής γλώσσας από τους εντοπιστές, χωρίς αναφορές σε άλλες γλώσσες.

Σε 5 περιστατικά του Έβρου αναφέρεται ότι ο εντοπισμός των φερόμενων θυμάτων έγινε μόνο από ομάδες ένστολων εντοπιστών, σε 4 περιστατικά ότι ο εντοπισμός έγινε μόνο από ομάδες ατόμων με πολιτικά ρούχα (άστολοι εντοπιστές), και σε 2 περιστατικά ότι ο εντοπισμός έγινε από μικτές ομάδες εντοπιστών, δηλαδή από ομάδες που αποτελούνταν τόσο από ένστολους όσο και από άστολους εντοπιστές (Βλ. Γράφημα 11α).

Σε 5 περιστατικά του Έβρου που συμμετείχαν ένστολοι εντοπιστές αναφέρθηκε από τα φερόμενα θύματα ότι οι ένστολοι εντοπιστές έφεραν χαρακτηριστικά προσωπικού της Αστυνομίας, σε 1 περιστατικό ότι έφεραν χαρακτηριστικά προσωπικού του Στρατού και σε 1 περιστατικό το φερόμενο θύμα δεν κατάφερε να πιθανολογήσει την ιδιότητα των εντοπιστών (Βλ. Γράφημα 12α).

Σε 3 μαρτυρίες για περιστατικά του Έβρου, στα οποία συμμετείχαν ένστολοι εντοπιστές, αναφέρεται ότι οι στολές είχαν μπλε χρώμα, σε 4 ότι είχαν πράσινο/χακί, και σε 1 ότι είχαν μαύρο. Επίσης, σε 2 μαρτυρίες αναφέρεται, η ύπαρξη διακριτικών, όπως η λέξη police στα ρούχα των ένστολων, διακριτικά βαθμών ιεραρχίας (πχ αστέρια) και εθνόσημα. Σε 3 μαρτυρίες αναφέρεται ότι οι ένστολοι εντοπιστές φορούσαν κουκούλες τύπου full face, σε 2 μαρτυρίες αναφέρεται ότι οι εντοπιστές φορούσαν αλεξίσφαιρα γιλέκα, σε 5 μαρτυρίες ότι είχαν στην κατοχή τους ασυρμάτους, σε 4 μαρτυρίες ότι έφεραν χειροπέδες, και σε 2 μαρτυρίες ότι είχαν στην κατοχή τους κιάλια. Σε 7 μαρτυρίες αναφέρεται ότι οι ένστολοι εντοπιστές έφεραν πάνω τους όπλα, όπως τουφέκια και πιστόλια (Βλ. Γράφημα 13α).²³

Σε όλα τα 6 περιστατικά του Έβρου, όπου στον εντοπισμό συμμετείχαν άστολοι, αναφέρθηκε από τα φερόμενα θύματα ότι τα άτομα αυτά πιθανόν να ενεργούσαν σε συντονισμό με τις Αρχές. Ο συντονισμός των άστολων εντοπιστών με τις Αρχές πιθανολογείται από αναφορές των φερόμενων θυμάτων σε 2 περιστατικά ότι ο εντοπισμός έγινε από μικτή ομάδα εντοπιστών, σε 2 περιστατικά επειδή οι ίδιοι οι άστολοι ισχυρίστηκαν στα φερόμενα θύματα ότι είναι αστυνομικοί και σε 2 περιστατικά επειδή οι εντοπιστές ενημερώθηκαν από τις αρχές (Βλ. Γράφημα 14α).

Σε 2 μαρτυρίες αναφέρεται ότι οι άστολοι εντοπιστές φορούσαν κουκούλες τύπου full face, σε 2 μαρτυρίες ότι χρησιμοποιούσαν ασυρμάτους, σε 1 μαρτυρία ότι χρησιμοποιούσαν κιάλια, σε 1 μαρτυρία ότι είχαν στην κατοχή τους χειροπέδες, ενώ σε 4 μαρτυρίες αναφέρεται ότι έφεραν πάνω τους όπλα, όπως τουφέκια, πιστόλια και γκλοπ (Βλ. Γράφημα 15α).

Σε 6 μαρτυρίες που αφορούν περιστατικά του Έβρου τα φερόμενα θύματα αναγνώρισαν ότι οι ένστολοι εντοπιστές μιλούσαν Ελληνικά, σε 4 μαρτυρίες αναγνώρισαν τα Αγγλικά, και σε 2 μαρτυρίες τα φε-

²³ Οι πληροφορίες αυτού του τύπου έχουν σχετική ακρίβεια, καθώς οι εντυπώσεις και η μνήμη επηρεάζονται σε πολύ μεγάλο βαθμό από περιστάσεις όπως η ώρα της μέρας και ο φωτισμός, η ψυχολογική κατάσταση, η ηλικία, η ικανότητα όρασης, η παρατηρητικότητα, το εκπαιδευτικό επίπεδο, το πολιτισμικό περιβάλλον, το φύλο, ο σεξουαλικός προσανατολισμός και η ταυτότητα φύλου. Βλ: EUAA, EASO Practical Guide: Evidence Assessment, Μάρτιος 2015, σελ. 14 επ., διαθέσιμο σε: <https://euaa.europa.eu/publications/practical-guide-evidence-assessment>

ρόμενα θύματα δεν κατάφεραν να αναγνωρίσουν καμία από τις ομιλούμενες γλώσσες των ένστολων εντοπιστών. Σε 6 μαρτυρίες που αφορούν περιστατικά του Έβρου τα φερόμενα θύματα αναγνώρισαν ότι οι άστολοι εντοπιστές μιλούσαν Ελληνικά, σε 2 μαρτυρίες ότι μιλούσαν Αραβικά και σε 1 μαρτυρία αναγνώρισαν τα Αγγλικά (Βλ. Γράφημα 16α).

Σε 9 περιστατικά της **θάλασσας** αναφέρεται ότι ο εντοπισμός των φερόμενων θυμάτων έγινε μόνο από ομάδες ένστολων εντοπιστών, και σε 1 περιστατικό ότι ο εντοπισμός έγινε στις Οινούσσες από μικτή ομάδα, δηλαδή από ομάδα που αποτελούνταν τόσο από ένστολους όσο και από άστολους εντοπιστές (Βλ. Γράφημα 11β).

Σε 9 περιστατικά της **θάλασσας** αναφέρθηκε από τα φερόμενα θύματα ότι οι ένστολοι εντοπιστές έφεραν χαρακτηριστικά προσωπικού του Λιμενικού, και σε 1 περιστατικό τα φερόμενα θύματα δεν κατάφεραν να πιθανολογήσουν την ιδιότητα των ένστολων εντοπιστών (Βλ. Γράφημα 12β).

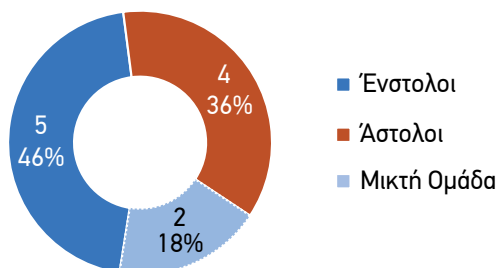
Σε 11 μαρτυρίες για περιστατικά της **θάλασσας**, στα οποία συμμετείχαν ένστολοι εντοπιστές, αναφέρεται ότι οι στολές είχαν μπλε χρώμα, σε 2 ότι είχαν πράσινο/χακί, και σε 3 ότι είχαν μαύρο. Αναφέρεται, επίσης, σε 2 μαρτυρίες η ύπαρξη διακριτικών, όπως η εθνόσημα και ελληνική σημαία. Σε 7 μαρτυρίες αναφέρεται ότι οι ένστολοι εντοπιστές φορούσαν κουκούλες τύπου full face, σε 2 ότι φορούσαν αλεξίσφαιρα γιλέκα, σε 2 ότι είχαν στην κατοχή τους φακούς, σε 2 ότι είχαν στην κατοχή τους ασυρμάτους, σε 1 ότι έφεραν χειροπέδες, σε 1 ότι χρησιμοποιούσαν laser pointers, σε 1 ότι χρησιμοποιούσαν κιάλια και σε 1 ότι φορούσαν προστατευτικές στολές. Σε 2 μαρτυρίες αναφέρθηκε ότι οι ένστολοι εντοπιστές έφεραν πάνω τους όπλα, όπως πιστόλια και τουφέκια (Βλ. Γράφημα 13β).

Σε 1 περιστατικό της **θάλασσας**, όπου στον εντοπισμό συμμετείχαν άστολοι εντοπιστές, αναφέρθηκε από τα φερόμενα θύματα ότι τα άτομα αυτά ενεργούσαν σε συντονισμό με τις Αρχές. Ο συντονισμός των άστολων εντοπιστών με τις Αρχές πιθανολογείται από μαρτυρίες των φερόμενων θυμάτων ότι στο περιστατικό αυτό ο εντοπισμός πραγματοποιήθηκε από μικτή ομάδα εντοπιστών (Βλ. Γράφημα 14β).

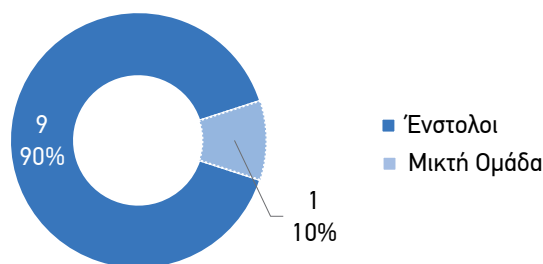
Σε 2 μαρτυρίες για περιστατικά της **θάλασσας** αναφέρεται ότι οι άστολοι εντοπιστές έφεραν πάνω τους όπλα, όπως τουφέκια και πιστόλια (Βλ. Γράφημα 15β).

Σε 7 μαρτυρίες που αφορούν περιστατικά της **θάλασσας** τα φερόμενα θύματα αναγνώρισαν ότι οι ένστολοι εντοπιστές μιλούσαν Ελληνικά, σε 9 μαρτυρίες αναγνώρισαν τα Αγγλικά, και σε 2 μαρτυρίες τα φερόμενα θύματα δεν κατάφεραν να αναγνωρίσουν καμία από τις ομιλούμενες γλώσσες των ένστολων εντοπιστών. Σε 2 μαρτυρίες που αφορούν περιστατικά της θάλασσας τα φερόμενα θύματα αναγνώρισαν ότι οι άστολοι εντοπιστές μιλούσαν Ελληνικά και σε 2 μαρτυρίες αναγνώρισαν τα Αγγλικά (Βλ. Γράφημα 16β).

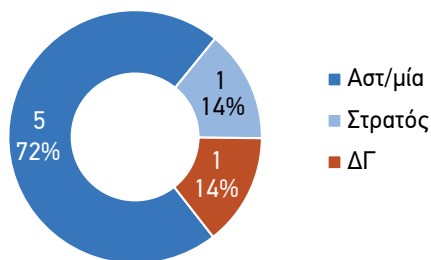
Γρ. 11α: Ενδυμασία εντοπιστών στα περιστατικά του Έβρου

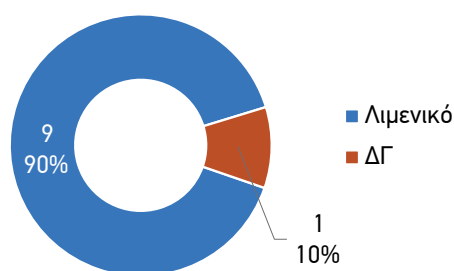
Γρ. 11β: Ενδυμασία εντοπιστών στα περιστατικά της θάλασσας.

Γρ. 12α: Εκτιμώμενη ιδιότητα ένστολων εντοπιστών στα περιστατικά του Έβρου

Γρ. 12β: Εκτιμώμενη ιδιότητα ένστολων εντοπιστών στα περιστατικά της θάλασσας.

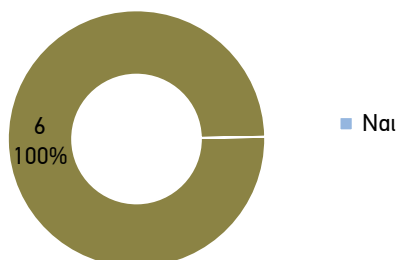
Γρ. 13α: Εξοπλισμός ένστολων εντοπιστών στα περιστατικά του Έβρου.

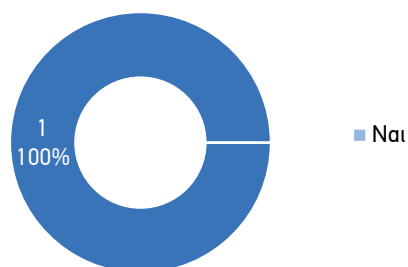
Γρ. 13β: Εξοπλισμός ένστολων εντοπιστών στα περιστατικά της θάλασσας.

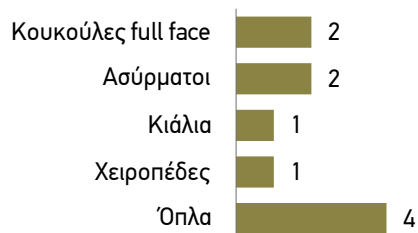
Γρ. 14α: Συντονισμός ή/και ταύτιση άστολων εντοπιστών με Αρχές στα περιστατικά του Έβρου

Γρ. 14β: Συντονισμός ή/και ταύτιση άστολων εντοπιστών με Αρχές στα περιστατικά της θάλασσας.

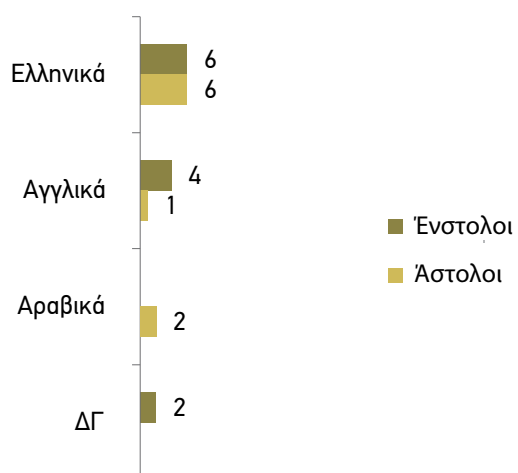
Γρ. 15α: Εξοπλισμός άστολων εντοπιστών στα περιστατικά του Έβρου.

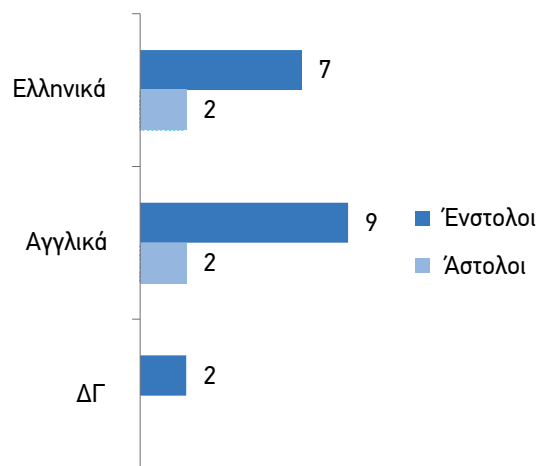
Γρ. 15β: Εξοπλισμός άστολων εντοπιστών στα περιστατικά της θάλασσας.

Γρ. 16α: Γλώσσες εντοπιστών στα περιστατικά του Έβρου.

Γρ. 16β: Γλώσσες εντοπιστών στα περιστατικά της θάλασσας

Β. Δεδομένα για την άτυπη κράτηση.

- ▶ Στις καταγραφές του 2025, τα περιστατικά που η άτυπη κράτηση εμφανίζεται ως ενδιάμεσο στάδιο μεταξύ εντοπισμού και φυσικής απομάκρυνσης είναι κατά πολύ λιγότερα (14%) από τα περιστατικά που η άτυπη κράτηση ταυτίζεται με τον εντοπισμό και τη φυσική απομάκρυνση (86%).
- ▶ Στις καταγραφές του 2025, τα περιστατικά άτυπης κράτησης ως ενδιάμεσο στάδιο μεταξύ εντοπισμού και φυσικής απομάκρυνσης μειώθηκαν δραματικά στα περιστατικά του Έβρου (9%) σε σύγκριση με τις καταγραφές του 2024 (Βλ, Ετήσια Έκθεση 2024).
- ▶ Στο 1/3 των περιστατικών που περιλαμβάνουν το στάδιο της άτυπης κράτησης εμφανίζεται το φαινόμενο της διαδοχικής κράτησης (33%).
- ▶ Το φαινόμενο της διαδοχικής κράτησης αφορά αποκλειστικά περιστατικά του Έβρου (100%).

Η άτυπη κράτηση αποτελεί αυτονόητη σταθερά για κάθε ΑΑΕ που καταγράφει ο Μηχανισμός Καταγραφής. Ένα άτομο τελεί υπό κράτηση όταν του στερείται η προσωπική ελευθερία ή η δυνατότητα ελεύθερης μετακίνησης, ανεξαρτήτως του αν η κράτηση αυτή έχει λάβει επίσημη ή αναγνωρισμένη μορφή και ανεξάρτητα από τη διάρκειά της.²⁴

Στις μαρτυρίες για τα περιστατικά που καταγράφηκαν το 2025, τα φερόμενα θύματα ανέφεραν ότι στερήθηκαν κάθε δυνατότητα να κινηθούν κατά τη βούλησή τους ήδη από τη στιγμή του εντοπισμού τους. Δεν τους δόθηκε καμία πληροφόρηση για τη νομική τους κατάσταση ή τα δικαιώματά τους, δεν υποβλήθηκαν σε οποιαδήποτε διοικητική πράξη καταγραφής, ταυτοποίησης ή έκδοσης απόφασης, και οδηγήθηκαν άμεσα σε άλλο σημείο όπου έλαβε χώρα η πράξη της φυσικής απομάκρυνσης από την ελληνική επικράτεια.

Ωστόσο, σε κάποια από τα περιστατικά αυτά η άτυπη κράτηση δεν εξαντλείται χρονικά και επιχειρησιακά στο στάδιο του εντοπισμού και της φυσικής απομάκρυνσης, αλλά εμφανίζεται εκτεταμένη ως ενδιάμεσο στάδιο μεταξύ αυτών, με διακριτή υποδομή που παίρνει τη μορφή της μεταφοράς των φερόμενων θυμάτων σε εντεταλμένους χώρους άτυπης κράτησης, την παρουσία φρουρών, την κατοχή εξοπλισμού και χρήση μέσων επιτήρησης, τη διατροφική επιμελητεία κλπ.

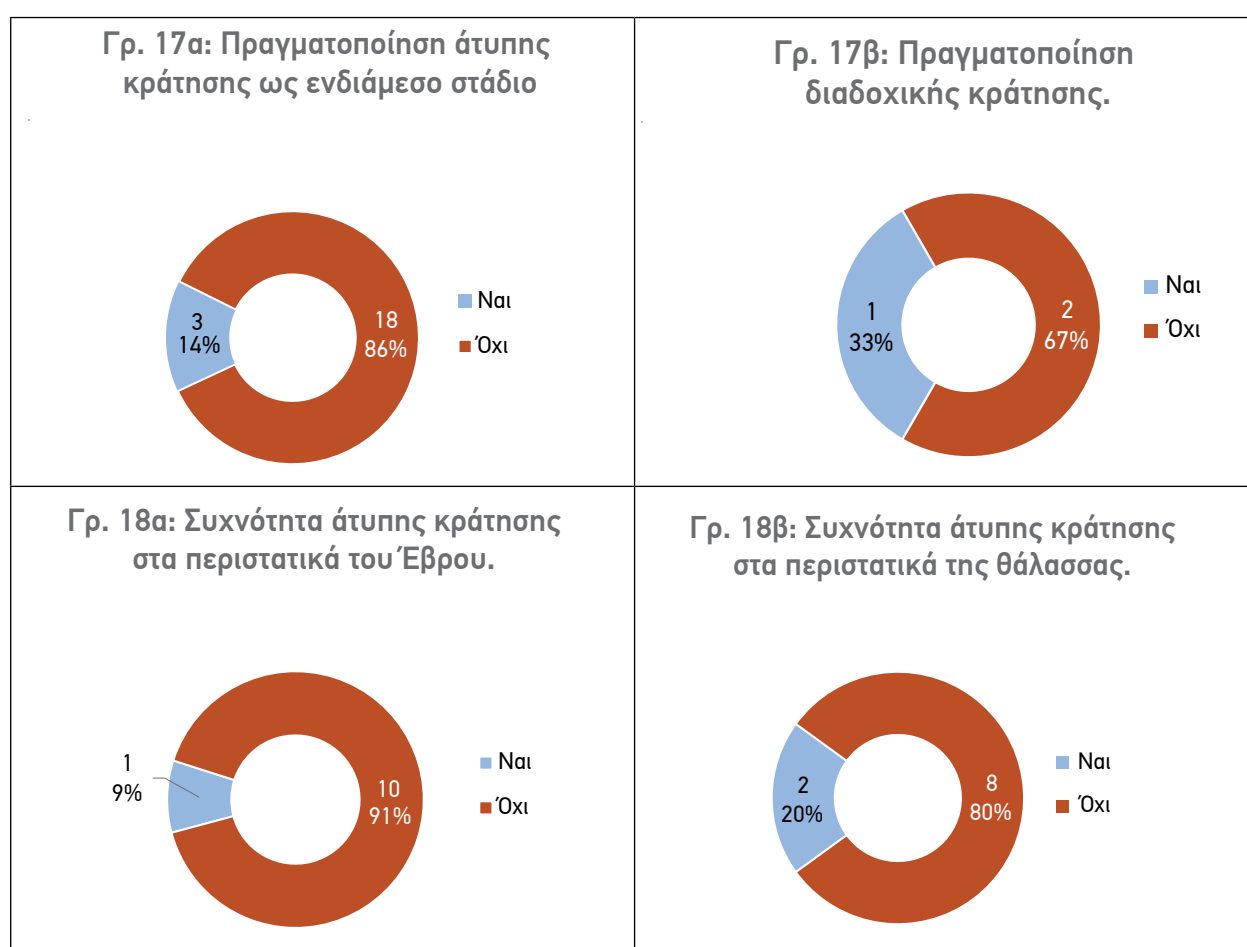
Εν προκειμένω, σε 18 περιστατικά (10 που αφορούν τον Έβρο και 8 που αφορούν τη θάλασσα) αναφέρεται ότι η πράξη της φυσικής απομάκρυνσης έγινε αμέσως μετά τον εντοπισμό, δίχως να μεσολαβήσει άτυπη κράτηση ως ενδιάμεσο στάδιο. Πρόκειται κυρίως για περιστατικά, στα οποία ο εντοπισμός έγινε στη συνοριακή περιοχή του Έβρου (πλησίον του ποταμού ή σε κάποια νησίδα εντός της κοίτης του), στο έδαφος νησιών της ελληνικής επικράτειας ή στη θαλάσσια περιοχή γύρω από νησιά της ελληνικής επικράτειας.

Αντίθετα, σε 3 περιστατικά (1 που αφορά τον Έβρο και 2 που αφορούν τη θάλασσα), τα φερόμενα θύματα κατέθεσαν ότι, μετά τον εντοπισμό τους, πριν οδηγηθούν στα σημεία φυσικής απομάκρυνσης, οδηγήθηκαν ή παρέμειναν σε χώρους όπου υποβλήθηκαν σε καθεστώδες άτυπης κράτησης. Πρόκειται για περιστατικά που ο εντοπισμός συνέβη στην ενδοχώρα (1 περιστατικό), σε νησί της ελληνικής επικράτειας (1 περιστατικό), και στην ανοιχτή θάλασσα (1 περιστατικό) (Βλ. Γράφημα 17α).

²⁴ Βλ. ΕΔΔΑ - *Krupko & Others v Russia* (26587/07); *Foka v Turkey* (28940/95); *Gillan & Quinton v the United Kingdom* (4158/05); *Zelčs v Latvia* (65367/16).

Μάλιστα, σε 1 από τα περιστατικά του Έβρου, όπου ο εντοπισμός σημειώθηκε στην ενδοχώρα, καταγράφηκε το φαινόμενο της διαδοχικής κράτησης (Βλ. Γράφημα 17β). Στο περιστατικό αυτό, τα φερόμενα θύματα μεταφέρθηκαν όχι σε έναν, αλλά διαδοχικά σε δύο διαφορετικούς χώρους κράτησης, πριν καταλήξουν στο σημείο της φυσικής απομάκρυνσής τους από τη χώρα.

Τέλος, προκύπτει ότι τα περιστατικά που η άτυπη κράτηση εκτείνεται ως διακριτό στάδιο μεταξύ εντοπισμού και φυσικής απομάκρυνσης με διακριτή υποδομή είναι περισσότερο συχνά στον Έβρο απ' ό τι στη θάλασσα (Βλ. Γράφημα 18α και Γράφημα 18β). Το εύρημα αυτό αποκλίνει από τα αντίστοιχα δεδομένα της Ετήσιας Έκθεσης 2024 της ΕΕΔΑ.25 Ωστόσο, η περιορισμένη έκταση του δείγματος για το 2025 δεν επιτρέπει ασφαλή συγκριτικά συμπεράσματα. Αυτό που μπορεί να υποστηριχθεί με μεγαλύτερη βεβαιότητα είναι ότι καταγράφεται σημαντική μείωση των περιστατικών άτυπης κράτησης στον Έβρο σε σχέση με το προηγούμενο έτος.

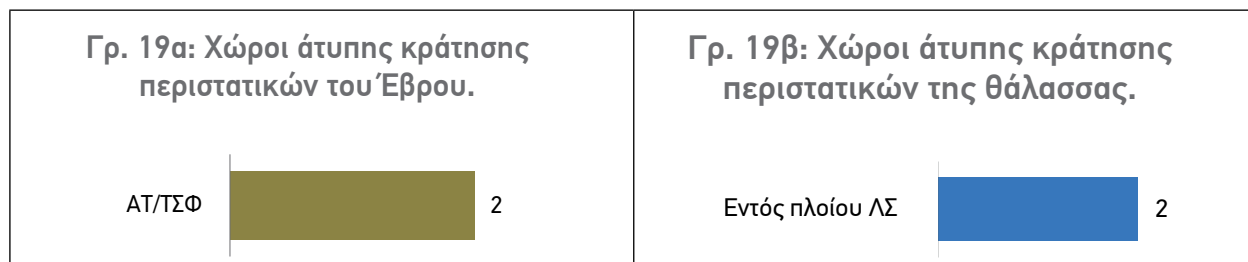

Η στατιστική αποτύπωση της άτυπης κράτησης που ακολουθεί αφορά αποκλειστικά το 1 περιστατικό του Έβρου και τα 2 περιστατικά της θάλασσας, όπου η άτυπη κράτηση εκτείνεται ως ενδιάμεσο επιχειρησιακό στάδιο μεταξύ εντοπισμού και φυσικής απομάκρυνσης με λειτουργική αυτοτέλεια και διακριτή υποδομή.

ι) Τοπογραφία της άτυπης κράτησης

Στο 1 περιστατικό του **Έβρου**, στο οποίο πραγματοποιήθηκε διαδοχική κράτηση, αναφέρθηκαν ως χώροι άτυπης κράτησης, δύο χώροι που έφεραν χαρακτηριστικά Αστυνομικού Τμήματος ή Τμήματος Συνοριακής Φύλαξης (Βλ. Γράφημα 19α).²⁶

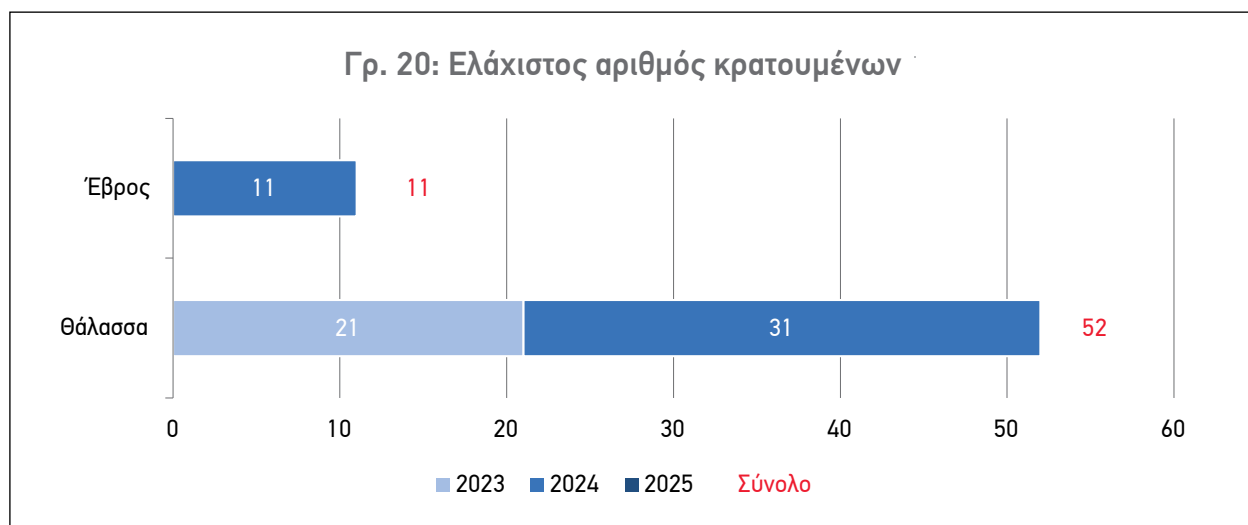
Στα 2 περιστατικά της **θάλασσας** αναφέρθηκαν από τα φερόμενα θύματα ότι η άτυπη κράτηση πραγματοποιήθηκε εντός πλοίων που έφεραν χαρακτηριστικά πλοίων του Λιμενικού Σώματος (Βλ. Γράφημα 19β).

ii) Δημογραφία των κρατούμενων φερόμενων θυμάτων

Σύμφωνα με τη μαρτυρία για το 1 περιστατικό του **Έβρου**, για το οποίο το φερόμενο θύμα ισχυρίστηκε ότι υποβλήθηκαν σε άτυπη κράτηση στους παραπάνω χώρους, ο αριθμός των κρατούμενων εκτιμάται κατ' ελάχιστον σε 11 άτομα (Βλ. Γράφημα 20). Μεταξύ αυτών ήταν τουλάχιστον 3 γυναίκες και 6 παιδιά. Επιπλέον, ανάμεσα στους κρατούμενους υπήρχαν, κατά τις μαρτυρίες, 2 άτομα με ιδιαίτερες ανάγκες, όπως άτομα με ιατρικά προβλήματα.

Σύμφωνα με τη μαρτυρία για τα 2 περιστατικά της **θάλασσας**, για τα οποία τα φερόμενα θύματα ισχυρίστηκαν ότι υποβλήθηκαν σε άτυπη κράτηση, ο αριθμός των κρατούμενων υπολογίζεται κατ' ελάχιστον σε 52 άτομα (Βλ. Γράφημα 20). Μεταξύ αυτών ήταν τουλάχιστον 21 γυναίκες και 14 παιδιά. Επιπλέον, ανάμεσα στους κρατούμενους υπήρχαν, κατά τις μαρτυρίες, 5 άτομα με ιδιαίτερες ανάγκες, όπως άτομα με ιατρικά προβλήματα, και άτομα με αναπηρία.

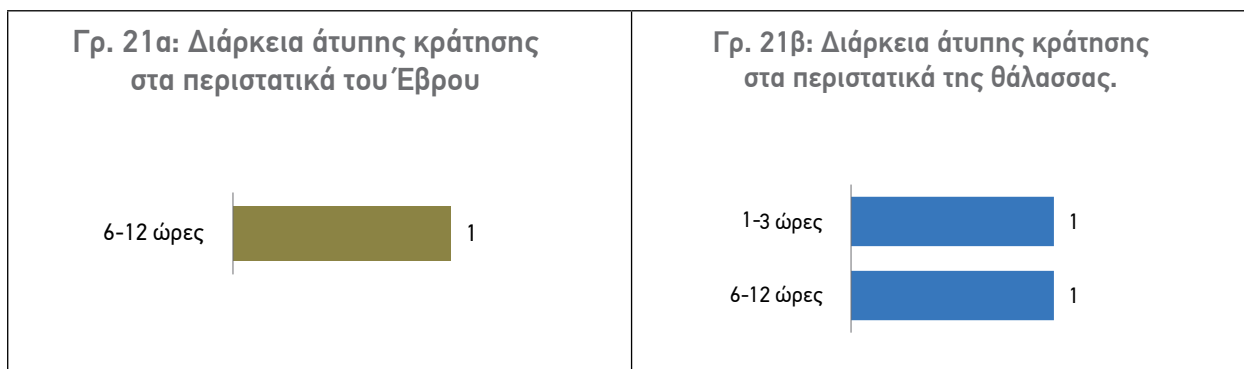

²⁶ Σε 1 περιστατικό το φερόμενο θύμα ανέφερε ότι κρατήθηκαν διαδοχικά σε παραπάνω από ένα χώρο κράτησης.

iii) Διάρκεια άτυπης κράτησης

Σχετικά με τη διάρκεια του χρόνου άτυπης κράτησης στο 1 περιστατικό του **Έβρου**, στη μαρτυρία του φερόμενου θύματος αναφέρθηκε ότι διήρκεσε 6-12 ώρες (Βλ. Γράφημα 21α).

Σε ό,τι αφορά τα 2 περιστατικά της **θάλασσας**, σε 1 μαρτυρία το φερόμενο θύμα ανέφερε ότι διήρκεσε 1-3 ώρες, και σε 1 μαρτυρία ότι διήρκεσε 6-12 ώρες (Βλ. Γράφημα 21β).

iv) Χαρακτηριστικά των φρουρών

Στο 1 περιστατικό του **Έβρου** αναφέρεται ότι η άτυπη κράτηση των φερόμενων θυμάτων πραγματοποιήθηκε από μικτές ομάδες φρούρησης, δηλαδή από ομάδες φρουρών που αποτελούνταν τόσο από ένστολους όσο και από άστολους (Βλ. Γράφημα 22α).

Σε 1 μαρτυρία για το περιστατικό του **Έβρου** αναφέρθηκε από το φερόμενο θύμα ότι οι ένστολοι φρουροί έφεραν χαρακτηριστικά προσωπικού της Αστυνομίας (Βλ. Γράφημα 23α).

Σε 1 μαρτυρία για το περιστατικό του **Έβρου** αναφέρεται ότι οι στολές των φρουρών είχαν μπλε χρώμα, και έφεραν πάνω τους διακριτικά, όπως βαθμοί ιεραρχία, ελληνική σημαία, λέξη police και εθνόσημα. Στην ίδια μαρτυρία αναφέρεται ότι οι ένστολοι φρουροί είχαν στην κατοχή τους ασυρμάτους και όπλα, όπως πιστόλια και γκλοπ (Βλ. Γράφημα 24α).

Στο ίδιο 1 περιστατικό του **Έβρου**, όπου στη φρούρηση συμμετείχαν άστολοι φρουροί, αναφέρθηκε από το φερόμενο θύμα ότι τα άτομα αυτά πιθανόν να ενεργούσαν σε συντονισμό με τις Αρχές (Βλ. Γράφημα 25α). Ο συντονισμός των άστολων φρουρών με τις Αρχές πιθανολογείται επειδή η άτυπη κράτηση πραγματοποιήθηκε από μικτή ομάδα φρουρών. Στη 1 μαρτυρία για το περιστατικό αναφέρεται επίσης ότι οι άστολοι φρουροί είχαν κι αυτοί στην κατοχή τους ασυρμάτους και όπλα, όπως πιστόλια και γκλοπ (Βλ. Γράφημα 26α).

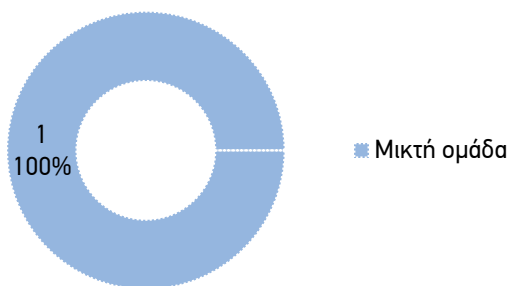
Στη 1 μαρτυρία που αφορά το περιστατικό του **Έβρου** τα φερόμενα θύματα αναγνώρισαν ότι οι ένστολοι φρουροί μιλούσαν Ελληνικά, ενώ οι άστολοι φρουροί μιλούσαν κι αυτοί Ελληνικά (Βλ. Γράφημα 27α).

Στα 2 περιστατικά της **θάλασσας** αναφέρθηκε ότι η άτυπη κράτηση των φερόμενων θυμάτων πραγματοποιήθηκε από ομάδες μόνο ένστολων φρουρών (Βλ. Γράφημα 22β). Στα περιστατικά αυτά αναφέρθηκε από τα φερόμενα θύματα ότι οι ένστολοι φρουροί έφεραν χαρακτηριστικά προσωπικού του Λιμενικού (Βλ. Γράφημα 23β).

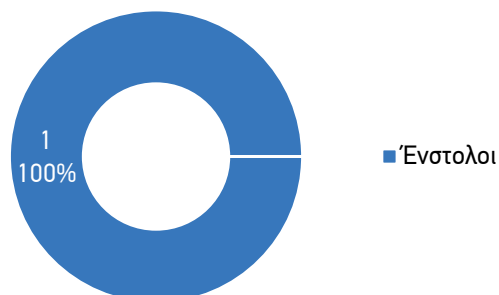
Σε 2 μαρτυρίες για τα περιστατικά αυτά αναφέρεται ότι οι στολές των φρουρών είχαν μπλε χρώμα (Βλ. Γράφημα 24β), σε 1 μαρτυρία ότι έφεραν διακριτικά, όπως την ελληνική σημαία και σε 2 μαρτυρίες ότι οι φρουροί φορούσαν κουκούλες full face και είχαν στην κατοχή τους όπλα, όπως πιστόλια, μαχαίρια και γκλοπ.

Σε 2 μαρτυρίες τα φερόμενα θύματα αναγνώρισαν ως γλώσσα των φρουρών τα ελληνικά ενώ σε 1 μαρτυρία αναγνώρισαν και τα αγγλικά (Βλ. Γράφημα 27β).

Γρ. 22α: Ενδυμασία φρουρών στα περιστατικά του Έβρου.

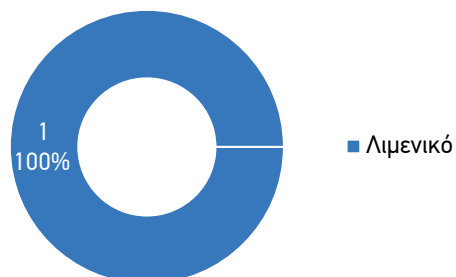
Γρ. 22β: Ενδυμασία φρουρών στα περιστατικά της θάλασσας.

Γρ. 23α: Πιθανή ιδιότητα ένστολων φρουρών στα περιστατικά του Έβρου.

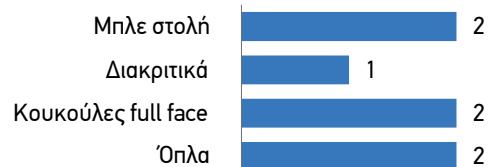
Γρ. 23β: Πιθανή ιδιότητα ένστολων φρουρών στα περιστατικά της θάλασσας.

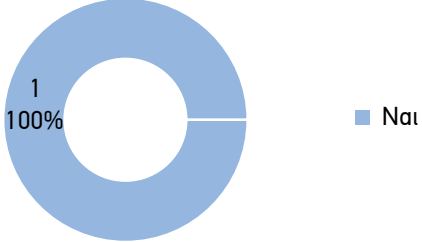
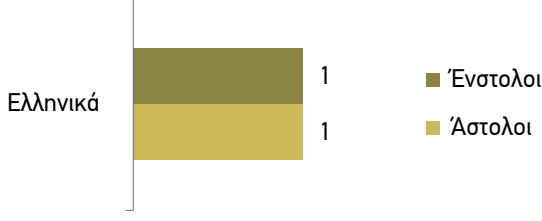
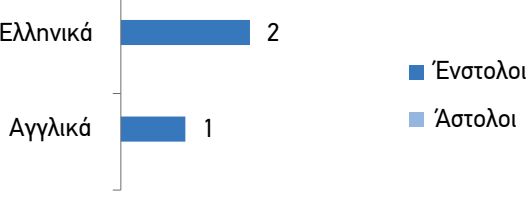

Γρ. 24α: Εξοπλισμός ένστολων φρουρών στα περιστατικά του Έβρου.

Γρ. 24β: Εξοπλισμός ένστολων φρουρών στα περιστατικά της θάλασσας.

Γρ. 25α: Συντονισμός ή/και ταύτιση άστολων φρουρών με Αρχές στα περιστατικά του Έβρου. 1 100% ■ Ναι	
Γρ. 26α: Εξοπλισμός άστολων φρουρών στα περιστατικά του Έβρου. Ασύρματοι 1 Όπλα 1	
Γρ. 27α: Γλώσσες φρουρών στα περιστατικά του Έβρου. Ελληνικά 1 Ένστολοι 1 Άστολοι	Γρ. 27β: Γλώσσες φρουρών στα περιστατικά της θάλασσας. Ελληνικά 2 Αγγλικά 1 ■ Ένστολοι ■ Άστολοι

Γ. Δεδομένα για την πράξη της φυσικής απομάκρυνσης.

Η φυσική απομάκρυνση συνιστά την τελευταία και πιο καθοριστική επιχειρησιακή φάση ενός περιστατικού ΑΑΕ, κατά την οποία τα φερόμενα θύματα απομακρύνονται από την ελληνική επικράτεια αναγκαστικά και κατά παράβαση της θεσμοθετημένης διαδικασίας που υπάρχει για τις απομακρύνσεις πολιτών τρίτων χωρών από την ελληνική επικράτεια. Η φυσική απομάκρυνση πραγματοποιείται είτε με τη διάσχιση του ποταμού Έβρου είτε μέσω θαλάσσης, κυρίως, στο Ανατολικό Αιγαίο. Πρόκειται για την πρακτική υλοποίηση της παράνομης επιστροφής πολιτών τρίτων χωρών ή ανιθαγενών χωρίς προηγούμενη ατομική αξιολόγηση αναγκών διεθνούς προστασίας, χωρίς προηγούμενη διοικητική ή

δικαστική απόφαση που την αιτιολογεί και τη διατάσσει, χωρίς ενημέρωση για δικαιώματα και χωρίς πρόσβαση σε αποτελεσματικά ένδικα μέσα.

Η σημασία της πράξης της φυσικής απομάκρυνσης υπερβαίνει το επίπεδο της απλής διασυνοριακής μεταφοράς. Συνιστά σοβαρή παραβίαση του διεθνούς και ευρωπαϊκού δικαίου προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, και ιδίως της αρχής της μη επαναπροώθησης (non-refoulement), η οποία απαγορεύει την επιστροφή προσώπων σε κράτη όπου κινδυνεύουν να υποστούν βασανιστήρια, απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση ή άλλες σοβαρές βλάβες.

i) Τοπογραφία της φυσικής απομάκρυνσης

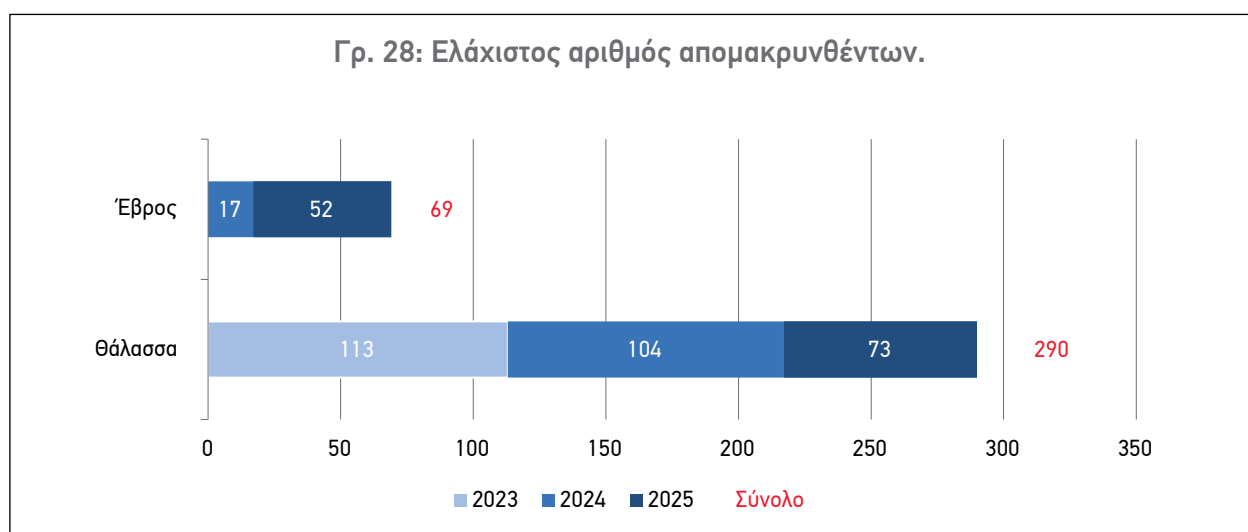
Στα 11 περιστατικά που ο εντοπισμός των φερόμενων θυμάτων έγινε σε σημεία της ενδοχώρας ή της συνοριακής περιοχής του Έβρου αναφέρθηκε από αυτά ότι η φυσική απομάκρυνση πραγματοποιήθηκε μέσω του ποταμού Έβρου.

Στα 10 περιστατικά που ο εντοπισμός των φερόμενων θυμάτων έγινε στη θάλασσα ή σε νησιά της ελληνικής επικράτειας αναφέρθηκε ότι η φυσική απομάκρυνση πραγματοποιήθηκε στη θαλάσσια περιοχή του Ανατολικού Αιγαίου (Βλ. ανωτέρω Γράφημα 3).

ii) Δημογραφία των απομακρυνθέντων φερόμενων θυμάτων

Σύμφωνα με τις μαρτυρίες για τα 11 περιστατικά που αφορούν τη γεωγραφική περιοχή του Έβρου, ο αριθμός των απομακρυνθέντων σε αυτά τα περιστατικά υπολογίζεται κατ' ελάχιστον σε 77 άτομα (Βλ. Γράφημα 28). Μεταξύ αυτών ήταν τουλάχιστον 21 γυναίκες και 34 παιδιά. Επιπλέον, ανάμεσα στους απομακρυνθέντες υπήρχαν, κατά τις μαρτυρίες, 11 άτομα με ιδιαίτερες ανάγκες, όπως άτομα με ιατρικά προβλήματα, υπερήλικες, άτομα με αναπηρία κ.α.

Σύμφωνα με τις μαρτυρίες για τα 10 περιστατικά που αφορούν τη θάλασσα, ο αριθμός των απομακρυνθέντων σε αυτά τα περιστατικά υπολογίζεται κατ' ελάχιστον σε 290 άτομα (Βλ. Γράφημα 28). Μεταξύ αυτών ήταν τουλάχιστον 73 γυναίκες και 56 παιδιά. Επιπλέον, ανάμεσα στους απομακρυνθέντες υπήρχαν, κατά τις μαρτυρίες, 31 άτομα με ιδιαίτερες ανάγκες, όπως άτομα με ιατρικά προβλήματα, υπερήλικες, άτομα με αναπηρία, κ.α.

iii) Χαρακτηριστικά των απομακρυντών

- ▶ Σύμφωνα με τις μαρτυρίες, στα περισσότερα περιστατικά του Έβρου η φυσική απομάκρυνση πραγματοποιήθηκε κυρίως από άστολους απομακρυντές (73%) και κατά πολύ λιγότερο από ένστολους (9%), ενώ υπήρξαν περιπτώσεις που η φυσική απομάκρυνση πραγματοποιήθηκε από μικτές ομάδες που αποτελούνταν από ένστολους και από μη-ένστολους απομακρυντές (18%).
- ▶ Οι περισσότεροι ένστολοι απομακρυντές στα περιστατικά του Έβρου αναφέρθηκε ότι έφεραν χαρακτηριστικά προσωπικού της Ελληνικής Αστυνομίας (67%).
- ▶ Σύμφωνα με το σύνολο των μαρτυριών για τα περιστατικά του Έβρου, οι μη-ένστολοι απομακρυντές φέρεται να ενεργούσαν σε συντονισμό με τις ελληνικές Αρχές (100%).
- ▶ Σε όλα τα περιστατικά της θάλασσας τα φερόμενα θύματα ανέφεραν τη συμμετοχή αποκλειστικά ένστολων απομακρυντών (100%).
- ▶ Σύμφωνα με τις μαρτυρίες σε όλα τα περιστατικά της θάλασσας οι ένστολοι απομακρυντές έφεραν χαρακτηριστικά προσωπικού του Λιμενικού Σώματος (100%).
- ▶ Στα περιστατικά του Έβρου αναφέρθηκε ότι οι εντοπιστές εκτός από Ελληνικά και Αγγλικά, μιλούσαν γλώσσες που ομιλούν και τα φερόμενα θύματα, όπως Τουρκικά, Αραβικά, Φαρσί/Νταρί, Παστό και Ουρντού. Στα περιστατικά της θάλασσας αναφέρθηκε μόνο η χρήση των Ελληνικών και των Αγγλικών.

Σε 1 περιστατικό του Έβρου αναφέρθηκε ότι η φυσική απομάκρυνση των φερόμενων θυμάτων πραγματοποιήθηκε από ομάδα μόνο ένστολων απομακρυντών, σε 8 περιστατικά ότι πραγματοποιήθηκε από ομάδες μόνο άστολων απομακρυντών, και σε 2 περιστατικά ότι πραγματοποιήθηκε από μικτές ομάδες απομακρυντών, δηλαδή από ομάδες απομακρυντών που αποτελούνταν τόσο από ένστολους όσο και από άστολους (Βλ. Γράφημα 29α).

Σε 1 περιστατικό του Έβρου αναφέρθηκε από το φερόμενο θύμα ότι οι ένστολοι απομακρυντές έφεραν χαρακτηριστικά προσωπικού της Αστυνομίας, ενώ σε 2 περιστατικά τα φερόμενα θύματα δεν κατάφεραν να προσδιορίσουν την πιθανή ιδιότητα των ένστολων απομακρυντών (Βλ. Γράφημα 30α).

Σε 3 μαρτυρίες για περιστατικά του Έβρου αναφέρεται ότι οι στολές των ένστολων απομακρυντών είχαν μπλε χρώμα. Αναφέρεται, επίσης, σε 1 μαρτυρία η ύπαρξη διακριτικών, όπως διακριτικά ιεραρχίας, η λέξη «police» και η ελληνική σημαία στα ρούχα των ενστόλων. Σε 2 μαρτυρίες αναφέρεται ότι οι ένστολοι απομακρυντές φορούσαν κουκούλες τύπου full face και σε 2 μαρτυρίες αναφέρεται ότι είχαν στην κατοχή τους ασυρμάτους. Σε 2 μαρτυρίες αναφέρεται ότι έφεραν πάνω τους όπλα, όπως πιστόλια και γκλοπ (Βλ. Γράφημα 31α).

Σε 10 περιστατικά του Έβρου, στα οποία συμμετείχαν στην πράξη της φυσικής απομάκρυνσης άστολοι απομακρυντές, αναφέρθηκε από τα φερόμενα θύματα ότι τα άτομα αυτά πιθανόν να ενεργούσαν σε συντονισμό με τις Αρχές. Ο συντονισμός των άστολων απομακρυντών με τις Αρχές πιθανολογείται από μαρτυρίες των φερόμενων θυμάτων ότι σε 2 περιστατικά η φυσική απομάκρυνση πραγματοποιήθηκε από μικτή ομάδα απομακρυντών, σε 6 περιστατικά επειδή τα φερόμενα θύματα παραδόθηκαν στους απομακρυντές από ένστολους εντοπιστές και σε 2 περιστατικά επειδή οι απομακρυντές δήλωσαν στα φερόμενα θύματα ότι είναι αστυνομικοί (Βλ. Γράφημα 32α).

Σε 9 μαρτυρίες αναφέρθηκε ότι οι άστολοι απομακρυντές φορούσαν κουκούλες τύπου full face, σε 2

μαρτυρίες ότι χρησιμοποιούσαν ασυρμάτους και σε 1 μαρτυρία ότι είχαν στην κατοχή τους κιάλια. Σε 7 μαρτυρίες αναφέρθηκε ότι έφεραν πάνω τους όπλα, όπως τουφέκια, πιστόλια, μαχαίρια και γκλοπ (Βλ. Γράφημα 33α).

Σε 2 μαρτυρίες που αφορούν περιστατικά του Έβρου τα φερόμενα θύματα αναγνώρισαν ότι οι **ένστολοι απομακρυντές** μιλούσαν Ελληνικά, σε 1 μαρτυρία αναγνώρισαν τα Αγγλικά, σε 1 τα Τουρκικά και σε 1 μαρτυρία το φερόμενο θύμα δεν κατάφερε να αναγνωρίσει καμία από τις ομιλούμενες γλώσσες των ένστολων απομακρυντών. Σε 4 μαρτυρίες για περιστατικά του Έβρου όπου συμμετείχαν **άστολοι απομακρυντές** αναγνωρίστηκαν τα Ελληνικά, σε 2 μαρτυρίες τα Αραβικά, σε 4 μαρτυρίες τα Τουρκικά, σε 3 μαρτυρίες τα Φαρσί/Νταρί, σε 3 μαρτυρίες η γλώσσα Pashto, σε 1 μαρτυρία τα Urdu, και σε 1 μαρτυρία το θύμα δεν κατάφερε να αναγνωρίσει καμία από τις ομιλούμενες γλώσσες των άστολων απομακρυντών (Βλ. Γράφημα 34α).

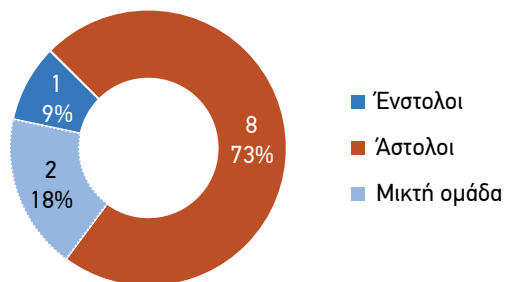
Στις μαρτυρίες για τα 10 περιστατικά που συνέβησαν στη **θάλασσα** αναφέρθηκε ότι η φυσική απομάκρυνση των φερόμενων θυμάτων πραγματοποιήθηκε από ομάδες μόνο ένστολων απομακρυντών (Βλ. Γράφημα 29β).

Στα 10 περιστατικά της **θάλασσας** αναφέρθηκε από τα φερόμενα θύματα ότι οι ένστολοι απομακρυντές έφεραν χαρακτηριστικά προσωπικού του Λιμενικού (Βλ. Γράφημα 30β).

Σε 11 μαρτυρίες για τα περιστατικά της **θάλασσας** αναφέρεται ότι οι στολές των **ένστολων απομακρυντών** είχαν μπλε χρώμα, σε 1 μαρτυρία ότι είχαν πράσινο/χακί χρώμα και σε 3 μαρτυρίες ότι είχαν μαύρο χρώμα. Αναφέρεται, επίσης, σε 4 μαρτυρίες η ύπαρξη διακριτικών, όπως εθνόσημα, ελληνική σημαία, κ.α. Σε 9 μαρτυρίες αναφέρεται ότι οι ένστολοι απομακρυντές φορούσαν κουκούλες τύπου full face, σε 2 μαρτυρίες ότι φορούσαν αλεξίσφαιρα γιλέκα, σε 3 μαρτυρίες ότι έφεραν χειροπέδες, σε 5 μαρτυρίες ότι είχαν στην κατοχή τους Ασυρμάτους, σε 2 μαρτυρίες ότι είχαν στην κατοχή τους φακούς και σε 1 μαρτυρία ότι είχαν στην κατοχή τους laser pointers. Σε 10 μαρτυρίες ότι έφεραν πάνω τους όπλα, όπως τουφέκια, πιστόλια, γκλοπ και μαχαίρια. (Βλ. Γράφημα 31β).

Σε 7 μαρτυρίες που αφορούν περιστατικά της **θάλασσας** τα φερόμενα θύματα αναγνώρισαν ότι οι ένστολοι απομακρυντές μιλούσαν Ελληνικά, σε 7 μαρτυρίες αναγνώρισαν τα Αγγλικά, ενώ σε 2 μαρτυρίες τα φερόμενα θύματα δεν κατάφεραν να αναγνωρίσουν τη γλώσσα των ένστολων απομακρυντών (Βλ. Γράφημα 34β).

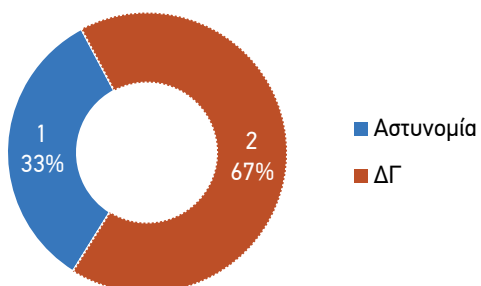
Γρ. 29α: Ενδυμασία απομακρυντών στα περιστατικά του Έβρου.

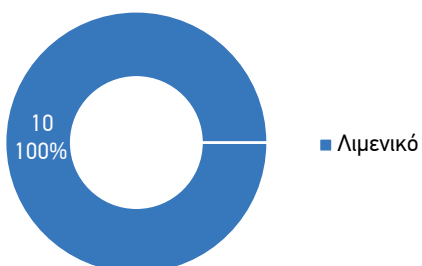
Γρ. 29β: Ενδυμασία απομακρυντών στα περιστατικά της θάλασσας.

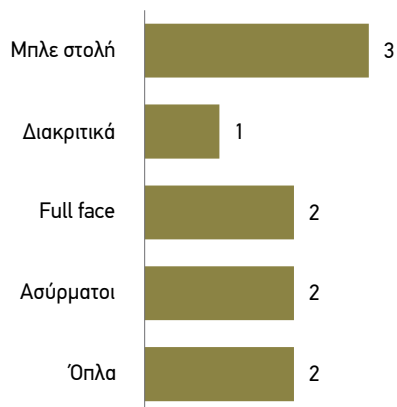
Γρ. 30α: Πιθανή ιδιότητα ένστολων απομακρυντών στα περιστατικά του Έβρου.

Γρ. 30β: Πιθανή ιδιότητα ένστολων απομακρυντών στα περιστατικά της θάλασσας.

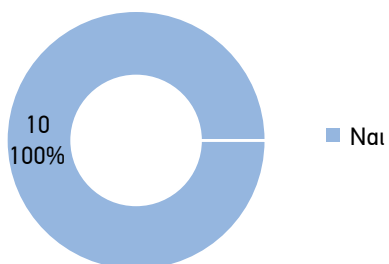
Γρ. 31α: Εξοπλισμός ένστολων απομακρυντών στα περιστατικά του Έβρου.

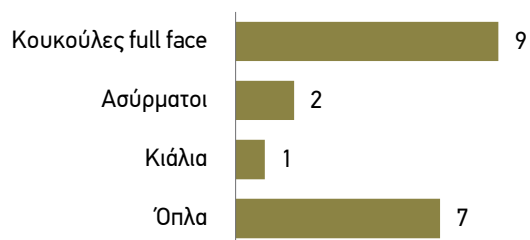
Γρ. 31β: Εξοπλισμός ένστολων απομακρυντών στα περιστατικά της θάλασσας.

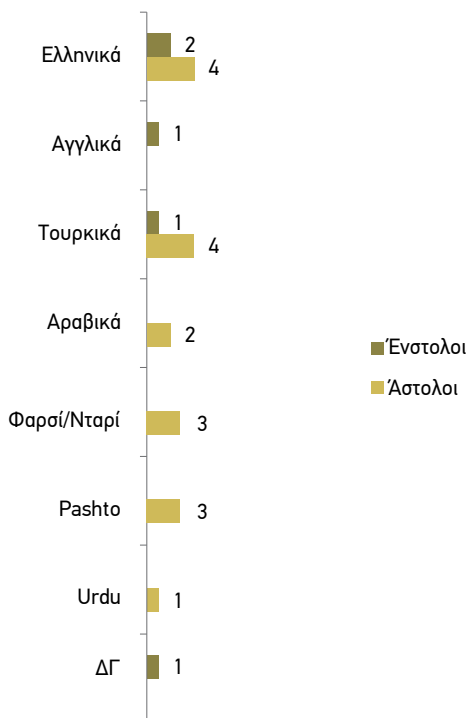
Γρ. 32α: Συντονισμός ή/και ταύτιση άστολων απομακρυντών στα περιστατικά του Έβρου.

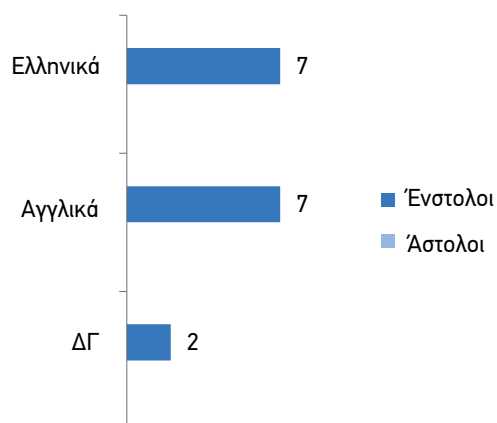
Γρ. 33α: Εξοπλισμός άστολων απομακρυντών στα περιστατικά του Έβρου.

Γρ. 34α: Γλώσσες απομακρυντών στα περιστατικά του Έβρου.

Γρ. 34β: Γλώσσες απομακρυντών στα περιστατικά της θάλασσας.

iv) Μέσα και τρόποι απομάκρυνσης

- ▶ Σύμφωνα με τις μαρτυρίες που καταγράφηκαν, στα περιστατικά του Έβρου η φυσική απομάκρυνση πραγματοποιήθηκε σχεδόν αποκλειστικά (10 από τα 11) μέσω διάσχισης του ποταμού με βάρκες.
- ▶ Σε σημαντικό αριθμό περιστατικών του Έβρου αναφέρθηκε ότι τα φερόμενα θύματα μεταφέρθηκαν μέχρι την τουρκική όχθη (8 από τα 11), ωστόσο καταγράφηκαν και περιπτώσεις αναγκαστικής εξώθησης των φερόμενων θυμάτων στο μέσο του ποταμού (3 από τα 11).
- ▶ Στα περιστατικά της θάλασσας παρατηρείται μεγαλύτερη ποικιλία μεθόδων φυσικής απομάκρυνσης, περιλαμβανομένης της χρήσης σκαφών, σωσίβιων σχεδίων ή συνδυασμού αυτών.
- ▶ Σύμφωνα με τις μαρτυρίες, στα περιστατικά της θάλασσας καταγράφηκαν συστηματικές πρακτικές εξαναγκασμού και έκθεσης σε κίνδυνο, όπως η υποχρεωτική επιβίβαση σε σχεδίες, η εγκατάλειψη σε αναξιοπλοα μέσα και η πρόκληση κυματισμού μέσω ελιγμών.
- ▶ Ιδιαίτερα σοβαρές καταγγελλόμενες πρακτικές στα περιστατικά της θάλασσας περιλαμβάνουν την καταστροφή ή αφαίρεση εξοπλισμού πλοήγησης (μηχανές, καύσιμα), τη ρυμούλκηση ή τον διεμβολισμό σκαφών, καθώς και την απώθηση με χρήση νερού.

Η ενότητα αυτή εξετάζει την πράξη της φυσικής απομάκρυνσης, εστιάζοντας τόσο στα μέσα όσο και στους τρόπους με τους οποίους αυτή υλοποιείται, όπως προκύπτει από τις μαρτυρίες των φερόμενων θυμάτων. Η διάκριση αυτή είναι κρίσιμη για την κατανόηση τόσο της επιχειρησιακής διάστασης των περιστατικών όσο και του βαθμού επικινδυνότητας που συνεπάγονται για τα εμπλεκόμενα πρόσωπα.

Ως μέσα απομάκρυνσης νοούνται τα υλικά ή τεχνικά μέσα και εργαλεία που χρησιμοποιούνται για την πραγματοποίηση της απομάκρυνσης, όπως ενδεικτικά βάρκες, πλοία, σωσίβια σχεδίες ή, σε ορισμένες περιπτώσεις, η μετακίνηση πεζή. Αντίθετα, ως τρόποι απομάκρυνσης νοούνται οι πρακτικές και οι μέθοδοι με τις οποίες λαμβάνει χώρα η απομάκρυνση, συμπεριλαμβανομένων των ενεργειών που συνοδεύουν ή διαμορφώνουν τη διαδικασία, όπως η μεταφορά έως συγκεκριμένο σημείο, η εξώθηση στο νερό, η εγκατάλειψη σε μη αξιόπλοα μέσα ή άλλες μορφές εξαναγκασμού.

Η ανάλυση που ακολουθεί επιχειρεί να αναδείξει τις βασικές διαφοροποιήσεις μεταξύ χερσαίων και θαλάσσιων περιστατικών, καθώς και τα επαναλαμβανόμενα μοτίβα που καταγράφονται αναφορικά με τα χρησιμοποιούμενα μέσα και τους εφαρμοζόμενους τρόπους απομάκρυνσης.

Σε 10 περιστατικά του Έβρου αναφέρθηκε από τα φερόμενα θύματα ότι η πράξη της φυσικής απομάκρυνσης πραγματοποιήθηκε διασχίζοντας τον ποταμό Έβρο με τη χρήση βάρκας. Σε 1 περιστατικά τα φερόμενα θύματα ανέφεραν ότι η πράξη της φυσικής απομάκρυνσης πραγματοποιήθηκε με τα πόδια (Βλ. Γράφημα 35α).

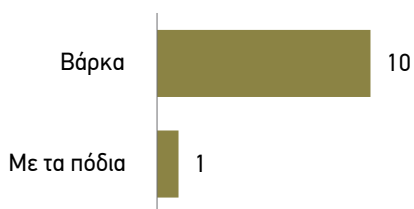
Σε 8 περιστατικά του Έβρου, στα οποία η πράξη της φυσικής απομάκρυνσης πραγματοποιήθηκε με διάσχιση του ποταμού Έβρου με τη χρήση βάρκας, τα φερόμενα θύματα ανέφεραν ότι η φυσική απομάκρυνση πραγματοποιήθηκε με μεταφορά μέχρι την Τουρκική όχθη του ποταμού Έβρου. Σε 2 περιστατικά αναφέρθηκε ότι η φυσική απομάκρυνση πραγματοποιήθηκε με διάσχιση του ποταμού Έβρου με τη χρήση βάρκας μέχρι τη μέση του ποταμού και κατόπιν αναγκαστική εξώθηση των φερόμενων θυμάτων στο ποτάμι, ώστε τα φερόμενα θύματα να αναγκαστούν να περάσουν μόνα τους από τη μέση του ποταμού μέχρι την Τουρκική όχθη. Σε 1 περιστατικό του Έβρου όπου η πράξη της φυσικής απομάκρυνσης πραγματοποιήθηκε με τα πόδια τα φερόμενα θύματα ανέφεραν ότι η πράξη της φυσικής

απομάκρυνσης πραγματοποιήθηκε με εξώθηση στον ποταμό Έβρο, ώστε να περπατήσουν μόνα τους προς την Τουρκική όχθη (Βλ. Γράφημα 36α).

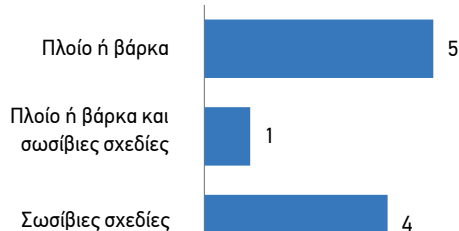
Σε 5 περιστατικά της **θάλασσας** αναφέρθηκε από τα φερόμενα θύματα ότι η πράξη της φυσικής απομάκρυνσης πραγματοποιήθηκε εξολοκλήρου με πλοίο ή βάρκα, σε 1 περιστατικό αναφέρθηκε ότι η φυσική απομάκρυνση πραγματοποιήθηκε αρχικά με πλοίο ή βάρκα του και στη συνέχεια με αναγκαστική επιβίβαση σε σωσίβιες σχεδίες, και σε 4 περιστατικά ότι πραγματοποιήθηκε αποκλειστικά με τη χρήση σωσίβιων σχεδίων (Βλ. Γράφημα 35β).

Σε 4 περιστατικά της **θάλασσας** αναφέρθηκε από τα φερόμενα θύματα ότι οι απομακρυντές αφαίρεσαν ή κατέστρεψαν τη μηχανή της βάρκας ή της σχεδίας, στην οποία επέβαιναν τα φερόμενα θύματα. Σε 1 περιστατικό αναφέρθηκε ότι οι απομακρυντές αφαίρεσαν τα καύσιμα της μηχανής της βάρκας ή της σχεδίας, στην οποία επέβαιναν τα φερόμενα θύματα. Σε 3 περιστατικά αναφέρθηκε ότι οι απομακρυντές κατέστρεψαν τη βάρκα ή τη σχεδία, στην οποία επέβαιναν τα φερόμενα θύματα. Σε 3 περιστατικά αναφέρθηκε ότι οι απομακρυντές πραγματοποίησαν ελιγμούς με τα σκάφη τους με σκοπό τη δημιουργία κυμάτων. Σε 1 περιστατικό αναφέρθηκε ότι οι απομακρυντές απώθησαν τη βάρκα στην οποία επέβαιναν τα φερόμενα θύματα με ρίψεις νερού. Σε 7 περιστατικά αναφέρθηκε ότι οι απομακρυντές εξανάγκασαν τα φερόμενα θύματα να επιβιβαστούν σε βάρκα ή σχεδία. Σε 9 περιστατικά αναφέρθηκε ότι οι απομακρυντές εγκατέλειψαν τα φερόμενα θύματα σε αναξιόπλοες βάρκες ή σχεδίες. Σε 2 περιστατικά αναφέρθηκε ότι οι απομακρυντές επιβιβάστηκαν στη βάρκα των φερόμενων θυμάτων. Σε 2 περιστατικά αναφέρθηκε ότι το σκάφος των απομακρυντών πραγματοποίησε διεμβολισμό της βάρκας των φερόμενων θυμάτων. Σε 1 περιστατικό αναφέρθηκε ότι οι απομακρυντές πραγματοποίησαν ρυμούλκηση του σκάφους των φερόμενων θυμάτων (Βλ. Γράφημα 36β).

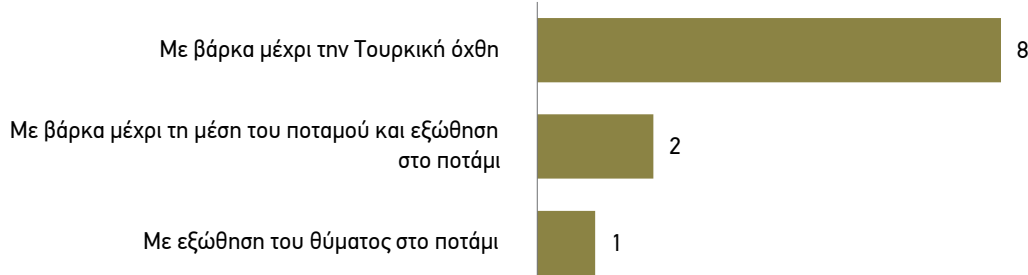
Γρ. 35α: Μέσα υλοποίησης της φυσικής απομάκρυνσης στα περιστατικά του Έβρου.

Γρ. 35β: Μέσα υλοποίησης της φυσικής απομάκρυνσης στα περιστατικά της θάλασσας.

Γρ. 36α: Τρόποι υλοποίησης της φυσικής απομάκρυνσης στα περιστατικά του Έβρου.

Γρ. 36β: Τρόποι υλοποίησης της φυσικής απομάκρυνσης στα περιστατικά της θάλασσας.

ν) Περιστατικά συγκλίνουσας απομάκρυνσης

- ▶ Περιστατικά συγκλίνουσας απομάκρυνσης παρατηρήθηκαν μόνο στον Έβρο (100%).
- ▶ Συγκλίνουσα απομάκρυνση παρατηρήθηκε αποκλειστικά στα περιστατικά που ο εντοπισμός συνέβη στην ενδοχώρα (100%).

Η καταγραφή περιστατικών ΑΑΕ μέσω προσωπικών συνεντεύξεων με φερόμενα θύματα αποτελεί τον βασικό πυρήνα της μεθοδολογίας του Μηχανισμού Καταγραφής. Η μέθοδος αυτή προσφέρει τη δυνατότητα άμεσης πρόσβασης στις εμπειρίες των φερόμενων θυμάτων, επιτρέποντας τη συλλογή λεπτομερειών και εγκυρότερων πληροφοριών. Επιπλέον, η σύνδεση της μαρτυρίας με συγκεκριμένο πρόσωπο, το οποίο έχει ενημερωθεί για τη διαδικασία της καταγραφής, έχει δώσει τη συναίνεσή του για την καταγραφή της μαρτυρίας και παραμένει ταυτοποιήσιμο για σκοπούς ποιοτικού ελέγχου, προσδίδει στη διαδικασία αξιοπιστία και δυνατότητα ανατροφοδότησης.

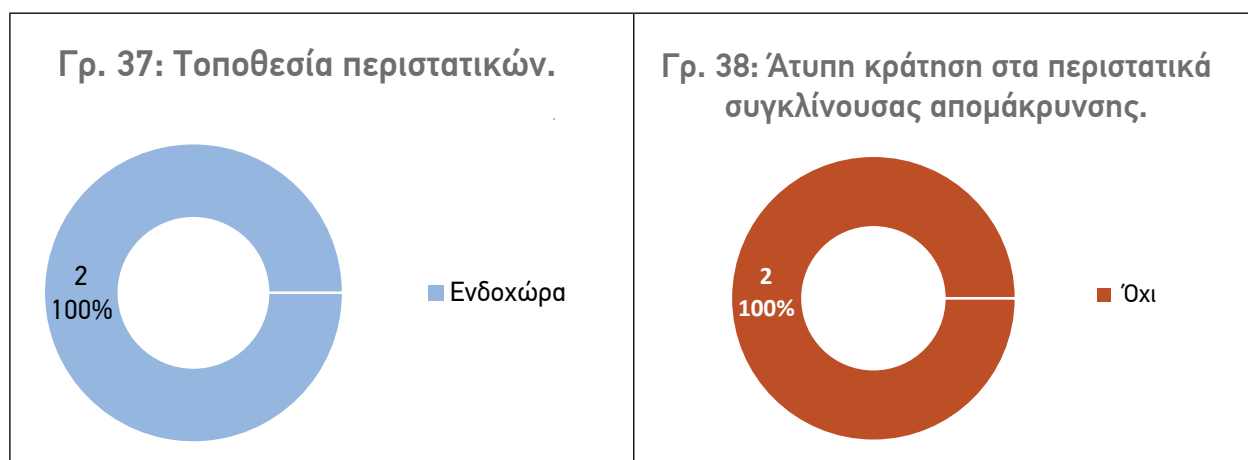
Ωστόσο, παρά τα πλεονεκτήματα αυτής της προσέγγισης, αναδεικνύεται και ένας μεθοδολογικός περιορισμός. Η προσωπική μαρτυρία, λόγω της φύσης της, οργανώνεται συνήθως ως γραμμική αφήγηση: το φερόμενο θύμα περιγράφει το περιστατικό που βίωσε, ξεκινώντας από τη στιγμή του εντοπισμού του, ακολουθώντας με τη φάση της άτυπης κράτησης (αν πραγματοποιήθηκε ως ενδιάμεσο στάδιο), περιγράφοντας τόσο τη νομική του μεταχείριση (ατυπικότητα) όσο και τη σωματική, και καταλήγοντας στη φυσική του απομάκρυνση από την ελληνική επικράτεια. Η αφήγηση παρουσιάζεται ως μία ενιαία διαδρομή με διακριτά, διαδοχικά στάδια.

Η γραμμική αυτή αναπαράσταση, όμως, σε ορισμένες περιπτώσεις δεν ανταποκρίνεται στην πολυπλοκότητα του πραγματικού περιστατικού. Όταν η ανάλυση προχωρήσει σε συγκριτικό επίπεδο, όπως για παράδειγμα όταν εξεταστούν πολλαπλές μαρτυρίες για το ίδιο περιστατικό ή προκύψουν πληροφορίες ότι το φερόμενο θύμα, του οποίου η μαρτυρία καταγράφεται, ενώνεται με άλλες ομάδες που έχουν εντοπισθεί σε άλλες χρονικές στιγμές, διαπιστώνεται ότι η εξελικτική γραμμή που περιγράφεται από τα φερόμενα θύματα δεν είναι μοναδική, αλλά αποτελεί μία από τις πολλές διαδρομές διαφορετικών εμπειριών που διασταυρώνονται και συγκλίνουν προς ένα κοινό τελικό σημείο, τη φυσική απομά-

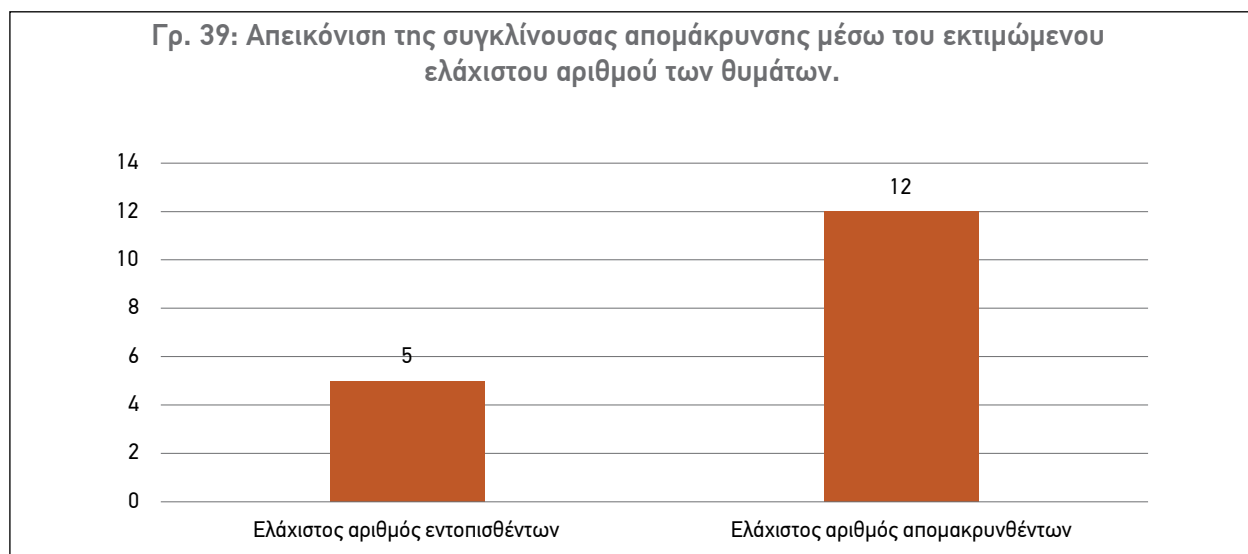
κρυσνση. Σε τέτοιου είδους περιστατικά παρατηρείται το φαινόμενο της συγκλίνουσας απομάκρυνσης και προκύπτει διαφορά μεταξύ του αριθμού των εντοπισθέντων, των ατόμων που τέθηκαν υπό άτυπη κράτηση και εκείνων που τελικώς απομακρύνθηκαν (Βλ. κατωτέρω Γράφημα 39).

Κατά τον καταγραφικό κύκλο του 2025, ο Μηχανισμός Καταγραφής εντόπισε και κατέγραψε 2 περιστατικά που φέρουν χαρακτηριστικά συγκλίνουσας απομάκρυνσης. Πρόκειται για 2 περιστατικά, αποκλειστικά του Έβρου, στα οποία ο αρχικός εντοπισμός των φερόμενων θυμάτων έλαβε χώρα στην ενδοχώρα (Βλ. Γράφημα 37).²⁷

Σε κανένα από τα περιστατικά δεν καταγράφηκε στάδιο άτυπης κράτησης (Βλ. Γράφημα 38),

Στα περιστατικά αυτά, ο συνολικός αριθμός των εντοπισθέντων ανέρχεται σε 5 άτομα και ο αριθμός των απομακρυνθέντων σε 12 άτομα (Βλ. Γράφημα 39).

Το φαινόμενο της συγκλίνουσας απομάκρυνσης αποτελεί ένδειξη αυξημένης επιχειρησιακής πολυπλοκότητας, και ενισχύει τα στοιχεία εκείνα που καταδεικνύουν ότι ο σχεδιασμός και η εκτέλεση των ΑΑΕ δεν είναι αυθόρμητα ή ασυντόνιστα φαινόμενα, αλλά αντιθέτως φέρουν χαρακτηριστικά σχεδια-

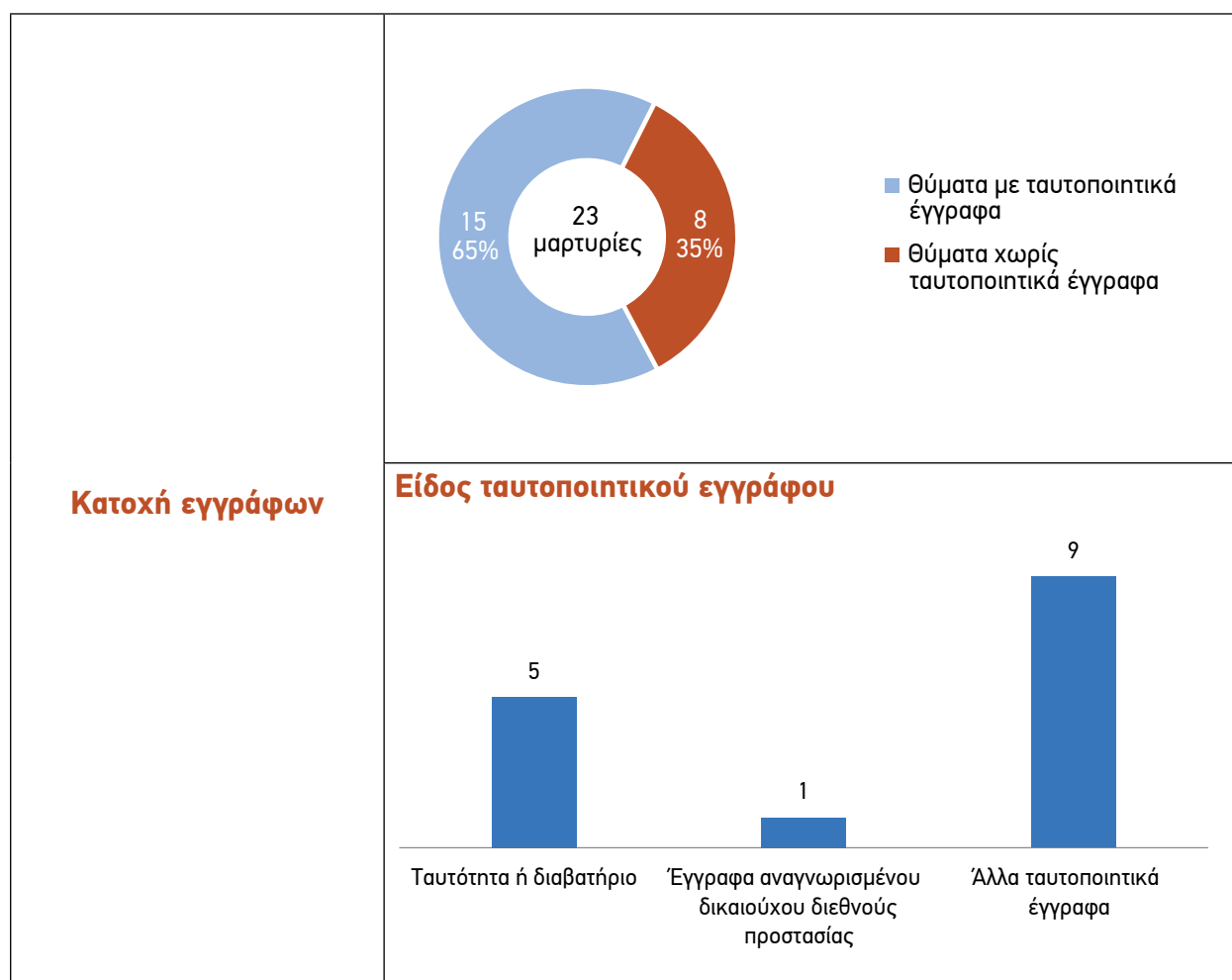
²⁷ Η διπλή αυτή επισήμανση στο άξονα της γεωγραφικής διαφοροποίησης υποδηλώνει αφενός μια πολύ σημαντική απόκλιση του *modus operandi* μεταξύ των περιστατικών του Έβρου και της θάλασσας αφετέρου δε ότι στα περιστατικά του Έβρου οι επιχειρήσεις δεν περιορίζονται αυστηρά στη συνοριακή περιοχή, αλλά επεκτείνονται και στην ενδοχώρα, ενισχύοντας την εικόνα χερσαίων επιχειρήσεων εκτεταμένης εμβέλειας.

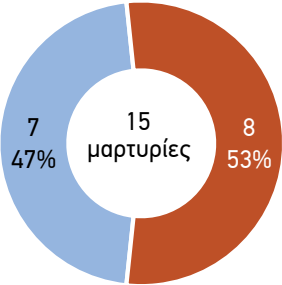
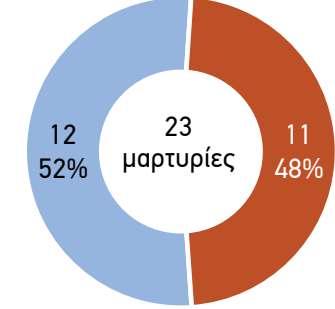
σμού και οργάνωσης και αναδεικνύουν τον βαθμό επιχειρησιακής ωριμότητας και συγκρότησης των μηχανισμών που υλοποιούν τις ΑΑΕ. Αξιοσημείωτο είναι επίσης ότι τέτοια περιστατικά έχουν εντοπιστεί μόνο στην περιοχή του Έβρου και όχι σε θαλάσσια περιστατικά, γεγονός που αποτελεί ένα επιπλέον χαρακτηριστικό στον άξονα της γεωγραφικής διαφοροποίησης που αφορά το *modus operandi* των επιχειρήσεων αυτών.

II. Δείκτες Ατυπικότητας

Οι Δείκτες Ατυπικότητας αποτυπώνουν ενέργειες αναφορικά με την εξακρίβωση της ταυτότητας των φερόμενων θυμάτων, την εξακρίβωση και την καταγραφή των προσωπικών τους στοιχείων, τη λήψη βιομετρικών δεδομένων (φωτογραφίες και δακτυλικά αποτυπώματα), τους διοικητικούς χειρισμούς σε περιπτώσεις αιτημάτων ασύλου, και την πρόσβαση σε ένδικα μέσα προκειμένου οι ενδιαφερόμενοι/ες να αμφισβητήσουν τη νομιμότητα της απομάκρυνσής τους. Όταν οι δείκτες αποτυπώνουν ελλείψεις στους παραπάνω χειρισμούς, τότε αποδίδεται στα περιστατικά αναγκαστικών επιστροφών ο παράτυπος (μη-τυπικός) τους χαρακτήρας (Βλ. Γράφημα 40).

Γρ. 40: Δείκτες Ατυπικότητας

Γνωστοποίηση κατοχής εγγράφων	 ■ Τα θύματα γνωστοποίησαν την κατοχή εγγράφων ■ Τα θύματα δεν κατάφεραν να γνωστοποιήσουν την κατοχή εγγράφων
Αίτημα επίδειξης ταυτοποιητικών εγγράφων	 ■ Οι Αρχές ζήτησαν ταυτοποιητικά έγγραφα ■ Οι Αρχές δεν ζήτησαν ταυτοποιητικά έγγραφα
Έκφραση βούλησης για αίτηση Διεθνούς Προστασίας	 ■ Θύματα που εξέφρασαν τη βούλησή για διεθνή προστασία ■ Θύματα που δεν κατάφεραν να εκφράσουν τη βούλησή για διεθνή προστασία
Διερεύνηση από τις Αρχές για ανάγκες Διεθνούς Προστασίας των φερόμενων θυμάτων	Σε καμία μαρτυρία δεν αναφέρθηκε διερεύνηση από τις αρμόδιες Αρχές για το αν τα φερόμενα θύματα επιθυμούν να καταθέσουν αίτημα διεθνούς προστασίας, ενώ στις περιπτώσεις που τα φερόμενα θύματα διέθεταν καθεστώς διεθνούς προστασίας στην Ελλάδα ή ήταν καταγεγραμμένοι/ες αιτούντες/ούσες άσυλο, σε καμία μαρτυρία δεν αναφέρθηκε ότι το καθεστώς αυτό ελήφθη υπόψη.
Ενημέρωση για δικαιώματα	Σε καμία μαρτυρία δεν αναφέρθηκε από τα φερόμενα θύματα ενημέρωση από τις αρμόδιες αρχές για τα δικαιώματά τους σε γλώσσα που κατανοούν.
Καταγραφή προσωπικών στοιχείων	Σε καμία μαρτυρία δεν αναφέρθηκε από τα φερόμενα θύματα καταγραφή προσωπικών δεδομένων από τις αρμόδιες Αρχές.

Δακτυλοσκόπηση	Σε καμία μαρτυρία δεν αναφέρθηκε από τα φερόμενα θύματα λήψη βιομετρικών δεδομένων, όπως δακτυλικά αποτυπώματα.
Φωτογράφιση	Σε καμία μαρτυρία δεν αναφέρθηκε από τα φερόμενα θύματα επίσημη φωτογράφιση από τις αρμόδιες Αρχές.
Υπογραφή/χορήγηση εγγράφου	Σε καμία μαρτυρία δεν αναφέρθηκε από τα φερόμενα θύματα οποιαδήποτε χορήγηση ή υπογραφή κάποιου επίσημου διοικητικού εγγράφου.

III. Μεταχείριση των Φερόμενων Θυμάτων

- ▶ Οι δείκτες μεταχείρισης καταδεικνύουν την παρουσία βίαιης μεταχείρισης σε διάφορες μορφές (σωματική, σεξουαλική, ψυχολογική, εξευτελιστική μεταχείριση) κατά μεγαλύτερα ποσοστά στα περιστατικά του Έβρου (67%) από τα περιστατικά της θάλασσας (48%).
- ▶ Οι καταστάσεις διακινδύνευσης της ζωής είναι πιο συχνές στα περιστατικά της θάλασσας (29%) από τα περιστατικά του Έβρου (12%).

Στην ενότητα αυτή, αποτυπώνεται η μεταχείριση, στην οποία υποβλήθηκαν τα φερόμενα θύματα, όπως αυτή αποκαλύπτεται μέσα από τις μαρτυρίες. Επιδιώκεται, αρχικά, μια συνολική απεικόνιση της μεταχείρισης που υπέστησαν τόσο τα φερόμενα θύματα, τη μαρτυρία των οποίων κατέγραψε ο Μηχανισμός Καταγραφής με προσωπικές συνεντεύξεις, όσο και άλλων προσώπων που ανήκαν στις ίδιες ομάδες και απομακρύνθηκαν μαζί τους. Με τον τρόπο αυτό, αναδεικνύονται οι διάφορες μορφές βίας και κακομεταχείρισης που υπέστησαν τα φερόμενα θύματα, από την στέρηση προσωπικών αντικειμένων και τη σωματική βία, μέχρι την ψυχολογική πίεση, τη σεξουαλική βία, τις εξευτελιστικές πρακτικές και τις μορφές διακινδύνευσης της ζωής, καθώς και τον διαχωρισμό οικογενειών.

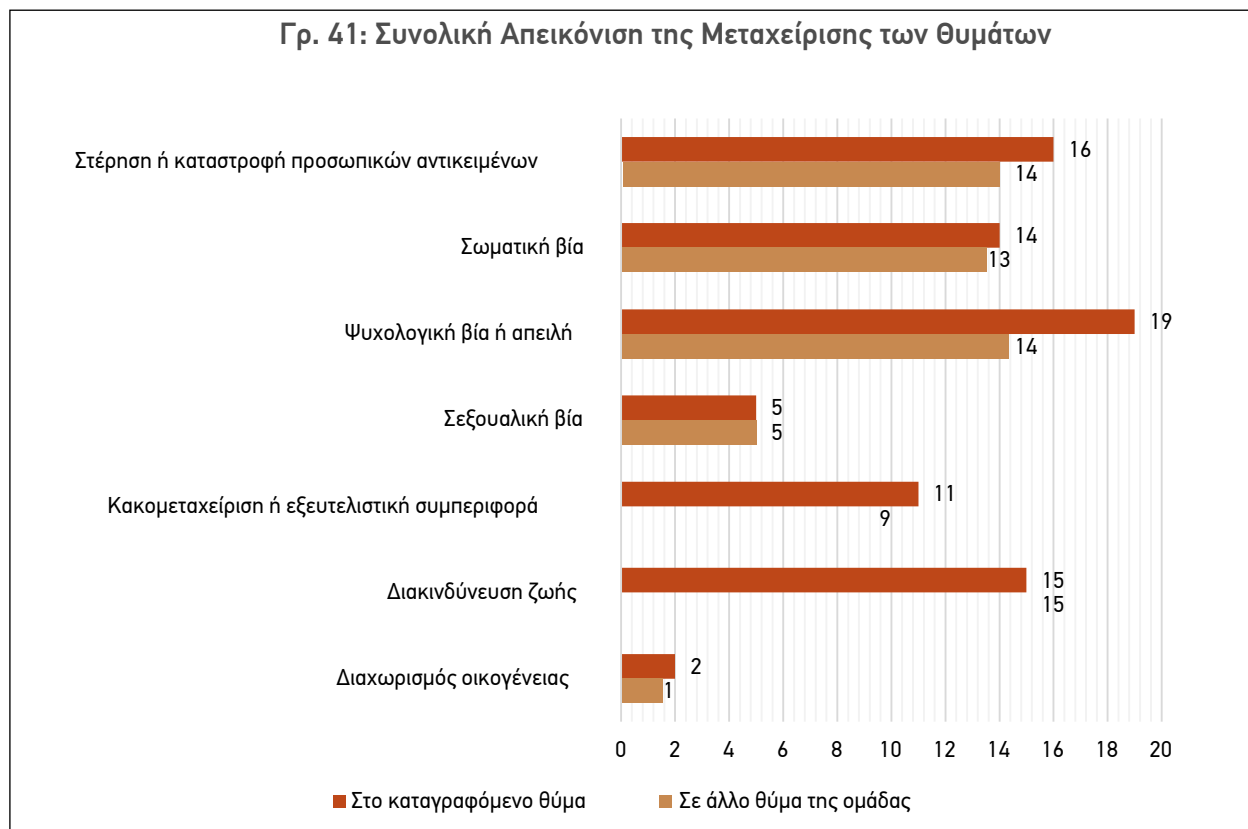
Η ανάλυση επεκτείνεται περαιτέρω στον άξονα της *γεωγραφικής διαφοροποίησης*, διακρίνοντας ανάμεσα στα περιστατικά που έλαβαν χώρα στον Έβρο και σε αυτά που έλαβαν χώρα στη θάλασσα. Αυτή η διάκριση επιτρέπει την ανάδειξη πιθανών διαφορών στις πρακτικές κακομεταχείρισης, τις συνθήκες που τις διευκολύνουν, αλλά και τις ιδιαιτερότητες που συνδέονται με το εκάστοτε περιβάλλον, είτε πρόκειται για χερσαία σύνορα είτε για θαλάσσιες οδούς. Παράλληλα, αναδεικνύονται οι διαφορετικές κατηγορίες θυτών που εμπλέκονται σε αυτές τις πράξεις, προσφέροντας μια πιο ολοκληρωμένη εικόνα για την βίαιη μεταχείριση και την προέλευσή της.

Ειδικότερα, σε ό,τι αφορά τη μεταχείριση των φερόμενων θυμάτων, τη μαρτυρία των οποίων κατέγραψε ο Μηχανισμός Καταγραφής με προσωπικές συνεντεύξεις, σε 16 περιστατικά τα φερόμενα θύματα ανέφεραν ότι τα ίδια υπέστησαν στέρηση ή και καταστροφή προσωπικών αντικειμένων, όπως ταυτοποιητικά έγγραφα, ηλεκτρονικές συσκευές (τηλέφωνα και tablets), χρήματα, τρόφιμα κ.α. Σε 14 περιστατικά αναφέρθηκε η άσκηση σωματικής βίας, όπως σπρωξίματα, κλοτσιές, γρονθοκοπήματα, χτυπήματα με γκλοπ κ.α. Σε 19 περιστατικά αναφέρθηκε άσκηση ψυχολογικής βίας ή απειλής, όπως οι βρισιές, οι απειλές αφαίρεσης ζωής ή πρόκλησης σωματικής βλάβης, η σκόπευση με όπλο, η επίδειξη όπλων κ.α. Σε 5 περιστατικά αναφέρθηκε η άσκηση σεξουαλικής βίας, όπως βιασμός, αγγίγματα σε γεννητικά όργανα και άλλες άσεμνες χειρονομίες. Σε 11 περιστατικά αναφέρθηκε η άσκηση άλλων μορφών κακομεταχείρισης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης, όπως ο γυμνός σωματικός έλεγχος, ο σωματικός έλεγχος από άτομα διαφορετικού φύλου, η απογύμνωση και η αφαίρεση παπουτσιών. Σε

15 περιστατικά αναφέρθηκαν μορφές διακινδύνευσης της ζωής, όπως η εγκατάλειψη σε αναξιώπλοη βάρκα ή σχεδία, η καταστροφή βάρκας ή πρόκληση ναυαγίου, η εξώθηση στο ποτάμι, ο διεμβολισμός της βάρκας των φερόμενων θυμάτων κ.α. Σε 2 περιστατικά αναφέρθηκε ότι συνέβη διαχωρισμός οικογενειακών μελών (Βλ. Γράφημα 41).

Μέσα από τις μαρτυρίες των φερόμενων θυμάτων, τις οποίες κατέγραψε ο Μηχανισμός Καταγραφής, προκύπτουν πληροφορίες για τη μεταχείριση και των άλλων προσώπων των ομάδων που απομακρύνθηκαν μαζί με τα καταγραφόμενα θύματα. Σύμφωνα με τις μαρτυρίες αυτές, σε 14 περιστατικά αναφέρθηκε ότι άλλα άτομα των απομακρυνόμενων ομάδων υπέστησαν στέρση ή καταστροφή προσωπικών αντικειμένων, σε 13 περιστατικά ότι ασκήθηκε σωματική βία, σε 14 περιστατικά ότι ασκήθηκε ψυχολογική βία ή απειλή, σε 5 περιστατικά ότι ασκήθηκε σεξουαλική βία, μεταξύ των οποίων και 1 περιστατικό βιασμού, σε 9 περιστατικά ότι υπέστησαν άλλου είδους κακομεταχείριση ή εξευτελιστική μεταχείριση, σε 15 περιστατικά υπήρξε διακινδύνευση ζωής, μεταξύ των οποίων και 1 θανατηφόρο περιστατικό, και σε 1 περιστατικό υπήρξε διαχωρισμός οικογενειών (Βλ. Γράφημα 41).

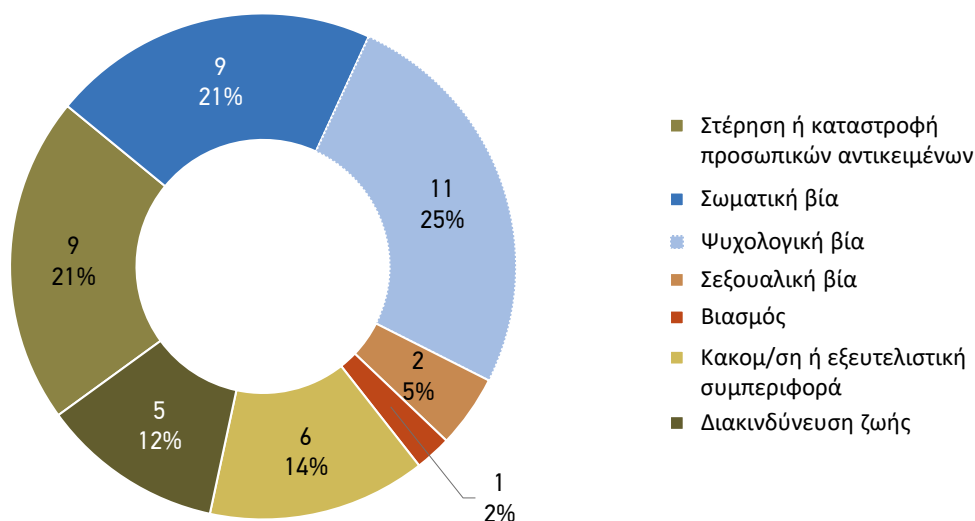
Γρ. 41: Συνολική Απεικόνιση της Μεταχείρισης των Θυμάτων

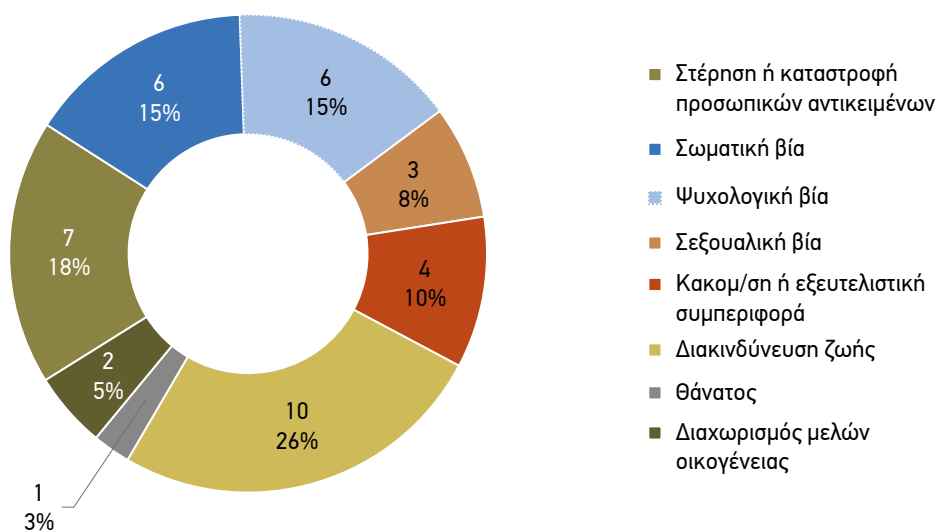
Σε 9 περιστατικά του **Έβρου** αναφέρθηκε στέρση ή καταστροφή προσωπικών αντικειμένων, σε 9 περιστατικά σωματική βία, σε 11 περιστατικά ψυχολογική βία ή απειλή, σε 1 περιστατικό βιασμός, σε 2 περιστατικά άλλου είδους σεξουαλική βία, σε 6 περιστατικά άλλου είδους κακομεταχείριση ή εξευτελιστική μεταχείριση, και σε 5 περιστατικά διακινδύνευση ζωής (Βλ. Γράφημα 42α).

Σε 7 περιστατικά της **Θάλασσας** αναφέρθηκε στέρση ή καταστροφή προσωπικών αντικειμένων, σε 6 περιστατικά σωματική βία, σε 6 περιστατικά ψυχολογική βία ή απειλή, σε 3 περιστατικά σεξουαλική βία, σε 4 περιστατικά άλλου είδους κακομεταχείριση ή εξευτελιστική μεταχείριση, σε 1 περιστατικό θάνατος, σε 10 περιστατικά άλλου είδους διακινδύνευση της ζωής και σε 2 περιστατικά διαχωρισμός οικογενειών (Βλ. Γράφημα 42β).

Γρ. 42α: Μεταχείριση στα περιστατικά του Έβρου.

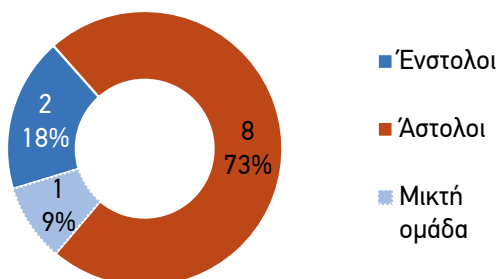
Γρ. 42β: Μεταχείριση στα περιστατικά της θάλασσας.

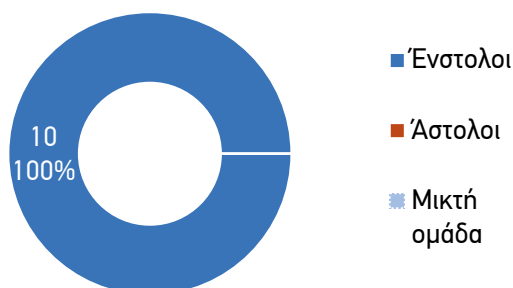
Σε 2 περιστατικά του Έβρου αναφέρθηκαν ως θύτες μόνο ένστολα άτομα, σε 8 περιστατικά αναφέρθηκαν ως θύτες μόνο άστολα άτομα, ενώ σε 1 περιστατικό αναφέρθηκε μικτή ομάδα θυτών, δηλαδή ομάδα που αποτελούνταν τόσο από ένστολους όσο και άστολους θύτες (Βλ. Γράφημα 43α).

Στα 10 περιστατικά της θάλασσας αναφέρθηκαν ως θύτες μόνο ένστολα άτομα (Βλ. Γράφημα 43β).

Γρ. 43α: Θύτες κακομεταχείρισης στα περιστατικά του Έβρου.

Γρ. 43β: Θύτες κακομεταχείρισης στα περιστατικά της θάλασσας.

IV. Αποδεικτικά Στοιχεία²⁸

- ▶ Σε περισσότερες από τις μισές μαρτυρίες (13 από 23) τα φερόμενα θύματα ανέφεραν ότι διαθέτουν αποδεικτικά στοιχεία προς υποστήριξη των ισχυρισμών τους.
- ▶ Σημαντικός αριθμός μαρτυριών (9 από 23) καταγράφει έλλειψη αποδεικτικών στοιχείων, με βασική αιτία τη στέρηση προσωπικών αντικειμένων, γεγονός που καταδεικνύει ένα μόνιμο εμπόδιο στην τεκμηρίωση των περιστατικών.
- ▶ Οι συχνότερες μορφές αποδεικτικών στοιχείων που δηλώνεται ότι βρίσκονται στην κατοχή των φερόμενων θυμάτων είναι φωτογραφίες και καταγραφές γεωγραφικού στίγματος (8 και 8 μαρτυρίες αντίστοιχα), ακολουθούμενες από βίντεο και γραπτές επικοινωνίες (6 και 6 μαρτυρίες αντίστοιχα).
- ▶ Πέραν των ψηφιακών αρχείων, σε 7 μαρτυρίες γίνεται αναφορά σε δευτερογενή αποδεικτικά στοιχεία, όπως διοικητικά έγγραφα αρχών τρίτων χωρών ή δημοσιεύματα στον Τύπο.
- ▶ Συνολικά, τα ευρήματα καταδεικνύουν αφενός την παρουσία κρίσιμου αποδεικτικού υλικού για κάποια περιστατικά και αφετέρου τις συστηματικές δυσχέρειες διατήρησής του σε άλλα, ιδίως λόγω της πρακτικής της αφαίρεσης προσωπικών αντικειμένων από τα φερόμενα θύματα.

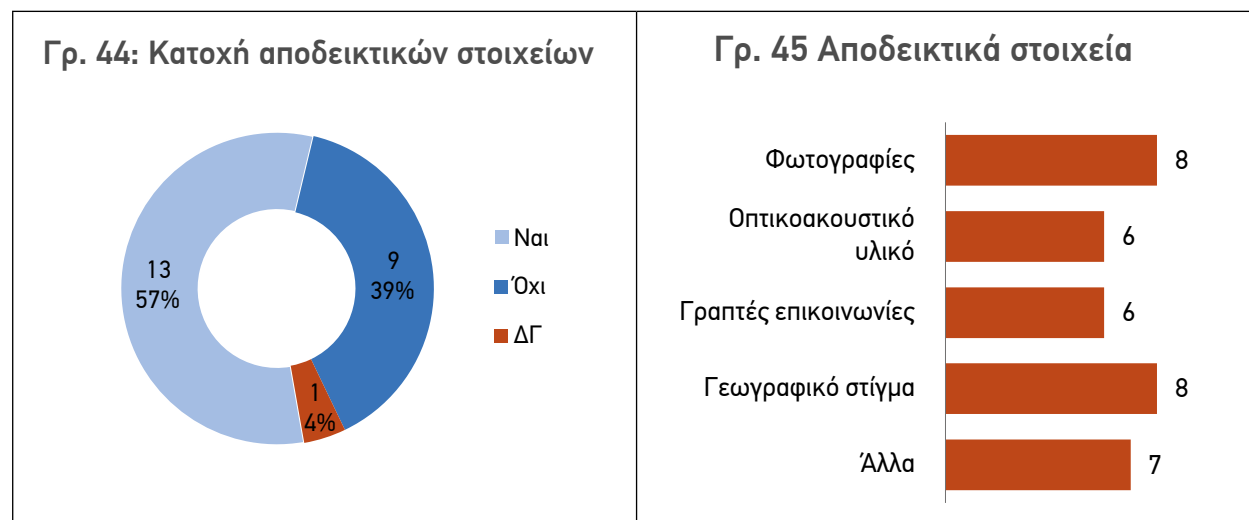
Η παρούσα ενότητα εξετάζει τη διαθεσιμότητα αποδεικτικών στοιχείων για τις καταγεγραμμένες μαρτυρίες, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαίτερες συνθήκες υπό τις οποίες τελούνται τα περιστατικά ΑΑΕ. Οι συνθήκες αυτές καθιστούν εκ των πραγμάτων δυσχερή τη διατήρηση αποδεικτικού υλικού, ιδίως

²⁸ Ο Μηχανισμός Καταγραφής έχει ως αποκλειστικό πεδίο δράσης την καταγραφή αξιόπιστων μαρτυριών με συγκεκριμένη μεθοδολογία από πρόσωπα που ισχυρίζονται ότι υπήρξαν θύματα ΑΑΕ από την ελληνική επικράτεια σε τρίτη χώρα ή στη χώρα καταγωγής τους και δεν έχει τη δυνατότητα να διερευνήσει ή να συλλέξει αποδεικτικά στοιχεία από τα φερόμενα θύματα ή για λογαριασμό αυτών. Αν τα φερόμενα θύματα έχουν στη διάθεσή τους αποδεικτικά στοιχεία για τους ισχυρισμούς τους, βρίσκονται στη δική τους κατοχή και πιθανά να είναι διαθέσιμα και στους νομικούς τους παραστάτες. Σε καμία περίπτωση, όμως, δεν βρίσκονται στην κατοχή του Μηχανισμού Καταγραφής, ούτε ο Μηχανισμός Καταγραφής ζητά από τα θύματα να έχουν στην κατοχή τους αποδεικτικά στοιχεία ως προϋπόθεση για την καταγραφή μιας μαρτυρίας, καθώς, όπως προκύπτει από τις μαρτυρίες, στην πλειοψηφία των περιστατικών τα φερόμενα θύματα υφίστανται στέρηση όλων των προσωπικών τους αντικειμένων.

λόγω της συστηματικής αποστέρησης προσωπικών αντικειμένων από τα φερόμενα θύματα, γεγονός που συνεπάγεται την απώλεια κρίσιμων στοιχείων, όπως φωτογραφίες, βίντεο ή δεδομένα γεωεντοπισμού. Ωστόσο, σκοπός της ενότητας δεν είναι μόνο η καταγραφή των αποδεικτικών περιορισμών, αλλά και η ανάδειξη της υφιστάμενης δυνατότητας τεκμηρίωσης μαρτυριών, ιδίως σε περιπτώσεις όπου διατηρούνται αποδεικτικά στοιχεία, τα οποία θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν στο πλαίσιο ενδεχόμενης περαιτέρω διερεύνησης των σχετικών περιστατικών.

Σε 13 μαρτυρίες, τα φερόμενα θύματα ανέφεραν ότι έχουν στην κατοχή τους αποδεικτικά στοιχεία για τους ισχυρισμούς τους.²⁹ Στις υπόλοιπες 9 μαρτυρίες τα φερόμενα θύματα ανέφεραν ότι δεν έχουν στην κατοχή τους αποδεικτικά στοιχεία, με συνηθέστερη αιτιολογία ότι υπέστησαν στέρψη προσωπικών αντικειμένων από τους φερόμενους θύτες, και άρα φωτογραφικό υλικό, ηχητικό ή βιντεοληπτικό υλικό, στίγματα κ.α. που πιθανά να είχαν αποτυπώσει δεν είναι πλέον στην κατοχή τους. Σε 1 μαρτυρία το φερόμενο θύμα ανέφερε ότι δεν γνωρίζει αν βρίσκονται πλέον στην κατοχή του αποδεικτικά στοιχεία (Βλ. Γράφημα 44).

Σε 8 μαρτυρίες αναφέρεται από τα φερόμενα θύματα ότι μέχρι και τη στιγμή της καταγραφής των μαρτυριών τους είχαν στην κατοχή τους φωτογραφίες, σε 6 ότι είχαν στην κατοχή τους οπτικοακουστικό υλικό (βίντεο), σε 6 ότι είχαν στην κατοχή τους γραπτές επικοινωνίες, σε 8 ότι είχαν καταγράψει σε ηλεκτρονικές συσκευές το γεωγραφικό τους στίγμα, σε 7 τα θύματα ανέφεραν ότι είχαν στην κατοχή τους άλλα αποδεικτικά στοιχεία, όπως, ενδεικτικά, έγγραφα από τις τουρκικές αρχές για παράνομη είσοδο στην Τουρκία ή δημοσιεύματα του τουρκικού Τύπου, μεταδεδομένα φωτογραφιών, αποδεικτικά εμφάνισης σε εγκαταστάσεις οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών στην Ελλάδα κ.α. (Βλ. Γράφημα 45).

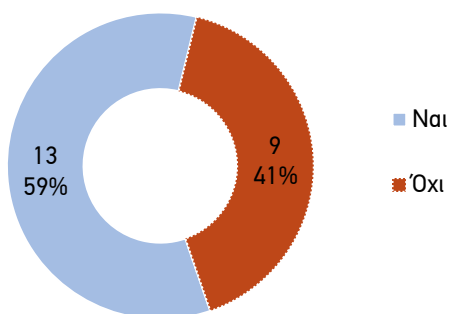

²⁹ Τα στοιχεία αφορούν καταγραφή όσων ισχυρίστηκαν τα φερόμενα θύματα κατά τη διάρκεια της καταγραφής. Δεν είναι εις γνώση του Μηχανισμού Καταγραφής, αν τα φερόμενα θύματα διατηρούν μέχρι σήμερα το αποδεικτικό υλικό που κατά την καταγραφή ισχυρίστηκαν ότι είχαν στην κατοχή τους ή αν το έχουν απωλέσει ή αν το έχουν εμπλουτίσει.

V. Νομικές Ενέργειες των Φερόμενων Θυμάτων

- ▶ Στην πλειοψηφία των περιστατικών (13 από 21) τα φερόμενα θύματα έχουν προβεί σε καταγγελίες ενώπιον εθνικών ή και Ευρωπαϊκών αρχών.
- ▶ Η προτιμώμενη από τα φερόμενα θύματα νομική οδός είναι το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΕΔΔΑ), κυρίως με τη μορφή των προσωρινών μέτρων και σε μικρότερο βαθμό με προσφυγές ουσίας.
- ▶ Τα φερόμενα θύματα σε 3 περιστατικά που δεν έχουν ακόμα προβεί σε κάποια νομική ενέργεια εξέφρασαν τη βούληση να το κάνουν.
- ▶ Τα φερόμενα θύματα σε 6 περιστατικά που δεν έχουν προβεί σε κάποια νομική ενέργεια εξέφρασαν άρνηση να το κάνουν με συνηθέστερη αιτιολογία ότι φοβόντουσαν αντεκδίκηση από τους φερόμενους θύτες ή αντίκτυπο στο αίτημά τους για Διεθνή Προστασία ή φόβο επαναβίωσης τραυματικών γεγονότων.

Γρ. 46: Υποβολή καταγγελίας σε εθνικές ή/και ευρωπαϊκές αρχές

Η παρούσα ενότητα αποσκοπεί στην αποτύπωση της προθυμίας των φερόμενων θυμάτων να προσφύγουν σε νομικές οδούς για την προάσπιση των δικαιωμάτων τους, καθώς και στην καταγραφή των επιλογών τους ως προς τα διαθέσιμα ένδικα μέσα και βοηθήματα. Μέσα από την ανάλυση αυτών των δεδομένων επιχειρείται να αναδειχθούν οι προτιμώμενες διαδρομές αναζήτησης προστασίας, τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο. Παράλληλα, τα ευρήματα λειτουργούν ως πιθανός δείκτης του βαθμού εμπιστοσύνης που αποδίδουν τα φερόμενα θύματα στους υφιστάμενους μηχανισμούς, αλλά και της αντίληψής τους για την πραγματική αποτελεσματικότητά τους.³⁰

Όπως προκύπτει από τις καταγραφές που έχει

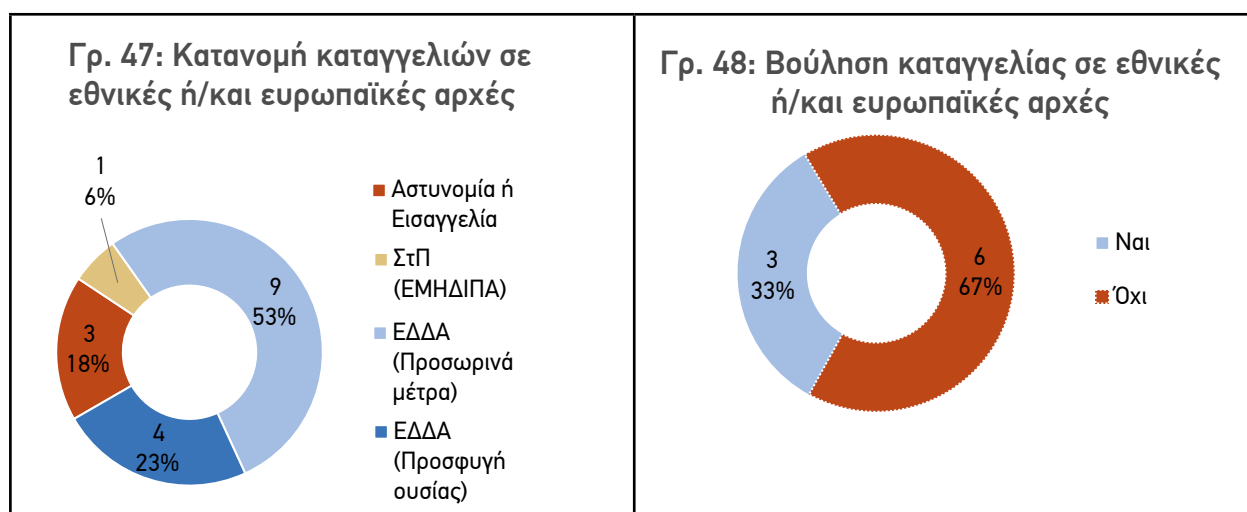
κάνει ο Μηχανισμός Καταγραφής, τα φερόμενα θύματα σε 13 περιστατικά ανέφεραν ότι έχουν προβεί σε επίσημες σχετικές καταγγελίες ενώπιον αρμοδίων αρχών είτε εθνικών είτε και ευρωπαϊκών ενώ σε 9 περιστατικά τα φερόμενα θύματα ανέφεραν ότι δεν έχουν προβεί σε οποιαδήποτε νομική ενέργεια είτε ενώπιον εθνικών είτε ενώπιον ευρωπαϊκών αρχών (Βλ. Γράφημα 46).³¹

³⁰ Επισημαίνεται ότι ο Μηχανισμός Καταγραφής δεν λειτουργεί ως νομικός παραστάτης, εκπρόσωπος ή σύμβουλος των φερόμενων θυμάτων. Αυτό αποτελεί μια συνειδητή επιλογή του Μηχανισμού Καταγραφής, καθώς η απόσταση από τη νομική υποστήριξη των φερόμενων θυμάτων αποτελεί προδιαγραφή ανεξαρτησίας και αμεροληψίας του Μηχανισμού Καταγραφής. Πρόσθετα, ο Μηχανισμός Καταγραφής δεν δύναται να διαβιβάσει τις ατομικές Φόρμες Καταγραφής των μαρτυριών των φερόμενων θυμάτων, οι οποίες άλλωστε εισέρχονται στον Μηχανισμό Καταγραφής ανωνυμοποιημένες, σε οποιαδήποτε άλλη κρατική Αρχή, χωρίς να διαθέτει προηγούμενα σχετική ενημερωμένη και ρητή συναίνεση από τα φερόμενα θύματα. Σε κάθε περίπτωση, τα φερόμενα θύματα, εφόσον το επιθυμούν, μπορούν να υποβάλουν επίσημες καταγγελίες, αναφορές ή προσφυγές σε αρμόδια θεσμικά όργανα είτε εθνικά είτε ευρωπαϊκά, παράλληλα και ανεξάρτητα από την καταγραφή της μαρτυρίας τους από τον Μηχανισμό Καταγραφής. Ωστόσο, ο Μηχανισμός Καταγραφής με τον εντοπισμό των φερόμενων θυμάτων και την ασφάλεια της καταγραφής ενθαρρύνει και διευκολύνει την καταφυγή και την πρόσβαση των φερόμενων θυμάτων στη Δικαιοσύνη.

³¹ Περιλαμβάνεται περιστατικό, για το οποίο ο Μηχανισμός Καταγραφής κατέγραψε μαρτυρίες από 2 διαφορετικά φε-

Τα φερόμενα θύματα σε 3 περιστατικά έχουν καταθέσει καταγγελίες ενώπιον της αστυνομίας ή και της αρμόδιας κατά τόπο Εισαγγελίας. Το φερόμενο θύμα σε 1 περιστατικό κατέθεσε αναφορά στον Συνήγορο του Πολίτη (ΣτΠ) κατά την αρμοδιότητά του ως Εθνικού Μηχανισμού Διερεύνησης Περιστατικών Αυθαιρεσίας (ΕΜΗΔΙΠΑ). Σε 9 περιστατικά τα φερόμενα θύματα έχουν προσφύγει ενώπιον του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ) με τη διαδικασία έκδοσης προσωρινών μέτρων. Πριν από τις προσφυγές στο ΕΔΔΑ, τα φερόμενα θύματα είχαν ενημερώσει μέσω των συνηγόρων τους τις αρμόδιες ελληνικές Αρχές (Εισαγγελικές Αρχές, Αστυνομία, Συνήγορο του Πολίτη, Εθνική Αρχή Διαφάνειας) για την παρουσία τους στην Ελλάδα, την ανάγκη διάσωσης και την επιθυμία πρόσβασής τους στη διεθνή προστασία. Για 3 από αυτά τα περιστατικά κατόπιν έκδοσης των προσωρινών μέτρων από το ΕΔΔΑ τα φερόμενα θύματα άσκησαν περαιτέρω προσφυγές ουσίας. Σε 1 περιστατικό το φερόμενο θύμα κατέθεσε προσφυγή ουσίας ενώπιον του ΕΔΔΑ, χωρίς προηγουμένως να έχει προσφύγει ενώπιον του με τη διαδικασία των προσωρινών μέτρων (R39) (Βλ. Γράφημα 47).

Από τα 9 περιστατικά που τα φερόμενα θύματα μέχρι τη στιγμή της καταγραφής δεν είχαν προβεί σε επίσημη καταγγελία, σε 3 από αυτά δήλωσαν ότι επιθυμούσαν να το πράξουν, ενώ σε 6 ότι δεν επιθυμούσαν να το πράξουν, με συνηθέστερη αιτιολογία ότι φοβόντουσαν αντεκδίκηση από τους φερόμενους θύτες ή αντίκτυπο στο αίτημά τους για Διεθνή Προστασία ή φόβο επαναβίωσης τραυματικών γεγονότων (Βλ. Γράφημα 48).

ρόμενα θύματα, εκ των οποίων το ένα άσκησε προσφυγή ουσίας στο ΕΔΔΑ, ενώ το άλλο, αν και είχε εκφράσει θετική βούληση, δεν προέβη τελικά σε καμία νομική ενέργεια.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3.

Πρόσθετη Πληροφόρηση

Ο Μηχανισμός Καταγραφής αντλεί τα δεδομένα του από τις καταγραφές μαρτυριών πραγματοποιώντας προσωπικές συνεντεύξεις με τα φερόμενα θύματα περιστατικών ΑΑΕ εφαρμόζοντας μια αυστηρή και ενιαία μεθοδολογία, η οποία περιλαμβάνει πολλαπλά στάδια αξιολόγησης πριν μια μαρτυρία καταλήξει να οριστικοποιηθεί στη βάση δεδομένων του Μηχανισμού Καταγραφής, προκειμένου να διασφαλιστεί η αξιοπιστία όσων δεδομένων συλλέγονται από τον Μηχανισμό Καταγραφής. Η αξιοπιστία των δεδομένων που συλλέγει διασφαλίζεται από την ομοιόμορφη εφαρμογή των μεθοδολογικών προτύπων και σε τελικό στάδιο από τον ποιοτικό έλεγχο που πραγματοποιεί για κάθε μια καταγραφή πριν αυτή οριστικοποιηθεί στη βάση δεδομένων του Μηχανισμού Καταγραφής.

Επιπλέον, τα δεδομένα που προκύπτουν από στοιχεία που συλλέγουν θεσμικοί φορείς, όπως η ΕΕΔΑ, και τα σχετικά ευρήματα άλλων φορέων, όπως οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, αποτελούν πρόσθετες πηγές πληροφόρησης που αξιοποιούνται από τον Μηχανισμό Καταγραφής ως σημεία αναφοράς και συγκριτικής αξιολόγησης για την αξιοπιστία των δικών του δεδομένων και ευρημάτων.

Το παρόν κεφάλαιο παρουσιάζει μια σύνοψη των ευρημάτων που προκύπτουν από τις πηγές αυτές.

I. Αποφάσεις Προσωρινών Μέτρων του ΕΔΔΑ

Η ΕΕΔΑ, ως ο Εθνικός Θεσμός Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και το ανεξάρτητο συμβουλευτικό όργανο της Πολιτείας σε ζητήματα προστασίας δικαιωμάτων του ανθρώπου, έχει μεταξύ των αρμοδιοτήτων της τη διαρκή παρακολούθηση των εξελίξεων που σχετίζονται με το καθεστώς των δικαιωμάτων του ανθρώπου στην Ελλάδα και την παροχή συμβουλών στα όργανα της Πολιτείας για την εναρμόνιση της εθνικής νομοθεσίας και πρακτικής με τις διεθνείς και ευρωπαϊκές δεσμεύσεις της χώρας.

Η ΕΕΔΑ, ως ο Εθνικός Θεσμός Δικαιωμάτων του Ανθρώπου στην Ελλάδα, παρακολουθεί την εκτέλεση των αποφάσεων του ΕΔΔΑ, και ως εκ τούτου δίνει ιδιαίτερη σημασία στη συμμόρφωση με αποφάσεις προσωρινών μέτρων του Δικαστηρίου.

Το 2025 σημειώθηκε μεγάλη μείωση των αιτήσεων προσωρινών μέτρων προς το ΕΔΔΑ, σε σύγκριση με τον καταγραφικό κύκλο του 2024.³² Η ΕΕΔΑ ενημερώθηκε από Οργανώσεις της Κοινωνίας των Πολιτών, όπως είναι το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες (ΕΣΠ) που μετέχει στη σύνθεση της Ολομέλειας της ΕΕΔΑ και του Μηχανισμού Καταγραφής, και η οργάνωση Υποστήριξη Προσφύγων στο Αιγαίο που μετέχει στη σύνθεση του Μηχανισμού Καταγραφής, για 24 περιστατικά παρουσίας πολιτών τρίτων χωρών αιτούντων άσυλο, παρατύπως εισελθόντων στην ελληνική επικράτεια, σε διάφορες περιοχές της συνοριακής περιοχής του νομού Έβρου, για οποίους έχουν εκδοθεί 24 αποφάσεις προσωρινών μέτρων του Δικαστηρίου κατ' εφαρμογή του Άρθρου 39 του Κανονισμού του, οι οποίες αφορούν ένα σύνολο 127 προσφευγόντων.³³

32 Βλ. Μηχανισμός Καταγραφής, Ετήσια Έκθεση 2024, Κεφ. 3-Ι, σελ. 57 – 59.

33 (2851/25) A.S. & Others v Greece, (2995/25) E.K. v Greece, (4708/25) R.M. & Others v Greece, 8632/25) O.S. & S.S. v Greece, (9623/25) M.C. & Others v Greece, (11335/25) M.N. & N.B. v Greece, (12085/25) E.S. v Greece, (12114/25) L.N. & Others v Greece, (12276/25) E.B. & B.A. v Greece, (12996/25) E.U. & Others v Greece, (13804/25) M.H. & Others v Greece, (14858/25) E.O. v Greece, (15171/25) B.S. v Greece, (18218/25) R.Y. & Others v Greece, (19278/25) W.A.Q. & Others v Greece, (19615/25) G.U. v Greece, (19994/25) S.T. & Y.D. v Greece, (20752/25) F.E. v Greece, (21265/25) A.A. v Greece, (27884/25) K.A. & Others v Greece, (29311/25) S.A. and Others v. Greece, (29952/25) S.A. and Others v. Greece, (30041/25) B. A. and Others v. Greece, (34215/25) A.A. and Others v. Greece

Με τις αποφάσεις αυτές το Δικαστήριο έχει υποδείξει στις ελληνικές Αρχές τον εντοπισμό των προσφευγόντων, τη μη απομάκρυνσή τους από την ελληνική επικράτεια, την πρόσβαση στη διαδικασία ασύλου και την παροχή τροφής, νερού και επαρκούς ιατρικής φροντίδας.

Επισημαίνεται ότι οι αποφάσεις που εκδίδονται κατ' εφαρμογή του Άρθρου 39 του Κανονισμού του Δικαστηρίου, αν και δεν προδικάζουν την κρίση του Δικαστηρίου στις αποφάσεις του που αφορούν την ουσία των υποθέσεων, εκδίδονται μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις και μόνο όπου οι προσφεύγοντες/ουσες αντιμετωπίζουν πραγματικό κίνδυνο ή σοβαρή και ανεπανόρθωτη βλάβη.³⁴ Η συμμόρφωση δε με τις αποφάσεις αυτές είναι υποχρεωτική για το καθ' ου μέρος, ενώ τυχόν αποτυχία συμμόρφωσης αποτελεί παραβίαση του άρθρου 34 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ).³⁵

Η ΕΕΔΑ για 19 από αυτά τα περιστατικά έχει παρέμβει εγγράφως προς το Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη επισημαίνοντας την ύπαρξη των αποφάσεων προσωρινών μέτρων του Δικαστηρίου και τις αυξημένες ανάγκες διεθνούς προστασίας που έχουν προσφεύγοντες με καταγωγή από συγκεκριμένες χώρες, σε συνδυασμό σε κάποιες περιπτώσεις και με άλλα στοιχεία, όπως η πολιτική ή άλλη δράση των προσφευγόντων στις χώρες καταγωγής τους.³⁶

Από τις 19 αυτές γραπτές παρεμβάσεις της ΕΕΔΑ το 2025, έχουν απαντηθεί αρμοδίως από το Αρχηγείο της Ελληνικής Αστυνομίας οι 5.³⁷ Σύμφωνα με τις απαντήσεις, οι αρμόδιες Αρχές σε 3 περιστατικά που αφορούσαν συνολικά 5 αιτούντες άσυλο από την Τουρκία επιβεβαίωσαν τον εντοπισμό των προσφευγόντων ενώ σε 2 περιστατικά που αφορούσαν συνολικά 9 προσφεύγοντες, παρά τις επανειλημμένες προσπάθειες ανεύρεσης και διάσωσης στις υποδεικνυόμενες τοποθεσίες, δεν κατόρθωσαν να τους εντοπίσουν.

Σε ό,τι αφορά τις νομικές εξελίξεις, σε 1 από τις παραπάνω υποθέσεις έχει κατατεθεί πλήρης προσφυγή ουσίας ενώπιον του ΕΔΔΑ.³⁸

II. Μαρτυρίες παιδιών

Κατά τον καταγραφικό κύκλο του 2025, ο Μηχανισμός Καταγραφής κατέγραψε μαρτυρίες φερόμενων θυμάτων, τα οποία κατά τον χρόνο της συνέντευξης ήταν ενήλικες ή, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, ανήλικοι πολύ κοντά στην ενηλικίωση. Η λήψη μαρτυριών από παιδιά με βάση τα εργαλεία και τη μεθοδολογία του Μηχανισμού δεν έχει ακόμη τεθεί σε πλήρη εφαρμογή, καθώς η ανάπτυξη εξειδικευμένων εργαλείων και διαδικασιών προσαρμοσμένων στις ιδιαίτερες ανάγκες και τα δικαιώματα του παιδιού βρίσκεται σε τελικό στάδιο.

Ωστόσο, οι οργανώσεις που συμμετέχουν ως Μέλη στον Μηχανισμό Καταγραφής, στο πλαίσιο της παροχής ψυχοκοινωνικών και νομικών υπηρεσιών σε ανηλίκους, έρχονται συστηματικά σε επαφή με παιδιά που καταγγέλλουν την εμπλοκή τους σε περιστατικά ΑΑΕ. Κατά τις συναντήσεις αυτές, τα παιδιά,

34 Βλ. μεταξύ άλλων (32969/19) *Rackete and Others v Italy* και (28774/22) *K.N. v the United Kingdom*.

35 Βλ. (46827/99) *Mamatkulov and Askarov v Turkey*.

36 Πρόκειται για τις με αριθμό πρωτοκόλλου 51/29.1.25, 52/29.1.25, 90/17.2.25, 173/21.3.25, 187/31.3.25, 228/16.4.25, 237/29.4.25, 270/21.5.25, 334/23.6.25, 370/3.7.25, 401/18.7.25, 486/12.9.25, 560/1.10.25, 573/6.10.25 επιστολές της ΕΕΔΑ απευθυνόμενες προς τον Υπουργό Προστασίας του Πολίτη και τον Υπουργό Μετανάστευσης και Ασύλου και κοινοποιούμενες στην Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, τον Συνήγορο του Πολίτη, τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής (Frontex), και την Εθνική Αρχή Διαφάνειας.

37 Πρόκειται για τις με αριθμό Πρωτοκόλλου 1588/25/1024622 και 1606/25/1095414 απαντήσεις και το από 29/04/2025 μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου του Αρχηγείου της Ελληνικής Αστυνομίας (Κλάδος Αλλοδαπών και Προστασίας Συνόρων/Διεύθυνση Προστασίας Συνόρων/ΚΟ.ΔΙ.Σ.ΜΕ) που απευθύνονται προς την ΕΕΔΑ.

38 Πρόκειται για την υπόθεση (4708/25) *R.M. & Others v Greece*.

συχνά, αναφέρονται σε πολλαπλές απόπειρες εισόδου στην Ελλάδα και διαδοχικές επιστροφές στην Τουρκία, κυρίως μέσω του Έβρου. Στα περιστατικά αυτά, τα παιδιά ισχυρίστηκαν ότι μετά τον εντοπισμό τους από ελληνικές αρχές, επιστράφηκαν αναγκαστικά και χωρίς καμία προηγούμενη διοικητική διαδικασία στην Τουρκία.

Οι οργανώσεις κατέγραψαν τις σχετικές πληροφορίες αξιοποιώντας δικά τους μεθοδολογικά εργαλεία, κυρίως στο πλαίσιο της διαδικασίας αξιολόγησης του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού. Παρότι οι εν λόγω αναφορές δεν καταγράφηκαν με τη μεθοδολογία του Μηχανισμού Καταγραφής, προσφέρουν σημαντικά ποιοτικά δεδομένα. Η έλλειψη τυποποιημένης συνέντευξης και η μη εφαρμογή των εσωτερικών πρωτοκόλλων του Μηχανισμού Καταγραφής δεν επιτρέπουν την πλήρη επαλήθευση της αξιοπιστίας τους· ωστόσο, προέρχονται απευθείας από εξυπηρετούμενα παιδιά και αφορούν εμπειρίες που ισχυρίζονται ότι έχουν βιώσει.

Κατά τη διάρκεια των συναντήσεων με τα παιδιά προέκυψαν αρκετές αναφορές, κατά τις οποίες υποστήριξαν ότι χρειάστηκαν πολλές προσπάθειες για να διασχίσουν κυρίως τα θαλάσσια ελληνικά σύνορα του Νοτιοανατολικού Αιγαίου, καθώς και σπανιότερα τα σύνορα του Βορειοανατολικού Αιγαίου και τα σύνορα του Έβρου, καθότι μετά τον εντοπισμό τους από τις ελληνικές Αρχές, επιστρέφονταν άτυπα και αναγκαστικά πίσω στην Τουρκία.

Κατά τη διαδικασία αυτή, αναφέρθηκαν συστηματοποιημένες παραβιάσεις θεμελιωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ειδικότερες παραβιάσεις των δικαιωμάτων του παιδιού, τις οποίες οι οργανώσεις που είναι Μέλη του Μηχανισμού Καταγραφής κατέγραψαν με τη δική τους μεθοδολογία, μέσω των διαδικασιών αξιολόγησης του βέλτιστου συμφέροντος των παιδιών.

Κατά το διάστημα Ιανουάριος 2025 - Δεκέμβριος 2025, διαπιστώθηκαν αναφορές σε ΑΑΕ από 17 ασυνόδευτα παιδιά, οι οποίες αφορούσαν 63 περιστατικά. Όλα τα φερόμενα θύματα των ΑΑΕ ήταν αγόρια, με ηλικίες μεταξύ από 15 και 17 ετών, με μέσο όρο ηλικίας τα 16,6 έτη. Συνολικά, οι αναφορές αφορούν περιστατικά που έχουν λάβει χώρα από 3 χρόνια (μια περίπτωση) έως και τέσσερις μήνες από την ημέρα που πραγματοποιήθηκε η συνάντηση με το κάθε παιδί.

Καθώς οι περισσότερες αφίξεις για το 2025 πραγματοποιήθηκαν μέσω της Κρήτης δεν ήταν δυνατή η διενέργεια ΑΑΕ στο Λιβυκό Πέλαγος στον ίδιο βαθμό που μπορεί να διενεργηθεί στα παράλια του Αιγαίου με την Τουρκία ή στην περιοχή του Έβρου. Επιπλέον, λόγω της διαδρομής αυτής μεγάλος αριθμός παιδιών διασώθηκε από ναυάγια και συνοδεύτηκε από την Κρήτη προς ΚΥΤ. Στις περιπτώσεις αυτές δεν υπήρχαν αναφορές για ΑΑΕ από τα παιδιά.

Σύμφωνα με τους ισχυρισμούς των παιδιών, η πλειοψηφία των αναφορών αφορούσαν περιστατικά σε ελληνικά χωρικά ύδατα, είτε σε νησιά κυρίως των Δωδεκανήσων και συγκεκριμένα στη Λέρο, την Κω, τη Ρόδο, την Νίσυρο και τη Σύμη, καθώς και στη Χίο, την Σάμο και την Μυτιλήνη, ενώ μια (1) περίπτωση αναφέρθηκε στην Κρήτη και τρεις (3) περιπτώσεις στη συνοριακή περιοχή του Έβρου πλησίον του ομώνυμου ποταμού.

Όπως προκύπτει από τις μαρτυρίες των παιδιών ο τρόπος υλοποίησης (modus operandi) των ΑΑΕ, παρουσιάζει σε όλες τις περιπτώσεις κοινά χαρακτηριστικά. Σύμφωνα με τους ισχυρισμούς των παιδιών, ο εντοπισμός τους έγινε κυρίως από ομάδες ένστολων ή και άστολων ατόμων και στις περισσότερες περιπτώσεις αναφέρθηκε ότι οι δράστες είχαν καλυμμένα τα πρόσωπα τους ή και φορούσαν κουκούλες. Πιο συγκεκριμένα, στις περιοχές των θαλάσσιων χωρικών υδάτων της Ελλάδας όπου λάμβαναν χώρα οι ΑΑΕ, σύμφωνα με τις μαρτυρίες των παιδιών, σκάφη έκαναν βόλτες γύρω από τη βάρκα που βρισκόντουσαν τα θύματα της ΑΑΕ και σήκωναν κύματα με σκοπό να αναποδογυρίσει η βάρκα ή σκάφη του λιμενικού και σκάφη με μαυροφορεμένους άντρες αρκετές φορές με ελληνικά διακριτικά (ελληνική σημαία) προσέγγιζαν τη βάρκα και αφαιρούσαν τη μηχανή ή ανάγκαζαν τους επιβαίνοντες να μεταφερθούν σε άλλη βάρκα χωρίς μηχανή ή να μεταφερθούν σε «καλάθια» και τους άφηναν στην θάλασσα.

Όσον αφορά τη συνοριακή περιοχή του Έβρου, σύμφωνα με τις μαρτυρίες των παιδιών, οι ΑΑΕ πραγματοποιήθηκαν αμέσως μετά τον εντοπισμό τους από άτομα που έφεραν χαρακτηριστικά προσωπικού της Αστυνομίας ή ήταν ντυμένα στα μαύρα ή με ρούχα παραλλαγής με επιβίβαση σε αυτοκίνητα και κλειστά βαν και στη συνέχεια συνοδεία στα σύνορα, τοποθέτηση σε βάρκες και εξαναγκασμό για επιστροφή.

Στη συντριπτική πλειοψηφία των αναφορών αναφέρθηκαν χτυπήματα και φωνές, απειλές, απόσπαση των προσωπικών αντικειμένων των παιδιών, ιδίως των κινητών τηλεφώνων και των ταυτοποιητικών τους εγγράφων, αφαίρεση χρημάτων, ρούχων και παπουτσιών. Ειδικά στις ΑΑΕ που έλαβαν χώρα στα χωρικά ύδατα τα παιδιά ανέφεραν είτε αφαίρεση κινητών τηλεφώνων, χρημάτων και προσωπικών τους εγγράφων είτε την απόρριψη των κινητών τηλεφώνων, των χρημάτων και των προσωπικών εγγράφων τους στην θάλασσα. Επισημαίνεται ότι σε όλα τα στάδια των περιστατικών από τον εντοπισμό μέχρι και τη φυσική απομάκρυνση, η απάνθρωπη και εξευτελιστική μεταχείριση των παιδιών αποτελεί κοινό παρονομαστή όλων των μαρτυριών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4.

Συμπέρασμα

Στο παρόν κεφάλαιο παρατίθεται το συμπέρασμα της Ετήσιας Έκθεσης 2025 του Μηχανισμού Καταγραφής, όπως αυτό προκύπτει από τη συνθετική ανάλυση των ποσοτικών και ποιοτικών δεδομένων που παρουσιάστηκαν στις προηγούμενες ενότητες. Τα ευρήματα που ακολουθούν αποτελούν ένα σύνολο στοιχείων, τα οποία καταδεικνύουν τον οργανωμένο και συστηματικό χαρακτήρα των επιχειρήσεων ΑΑΕ.

Η ανάλυση των δημογραφικών χαρακτηριστικών των 19 φερόμενων θυμάτων, τις μαρτυρίες των οποίων κατέγραψε ο Μηχανισμός Καταγραφής, δείχνει ότι οι 12 (63%) ήταν άντρες και οι 7 (37%) ήταν γυναίκες, ενώ 18 ήταν ενήλικες κατά τη στιγμή της καταγραφής ενώ ένα φερόμενο θύμα ήταν παιδί κατά τη στιγμή της καταγραφής.

Αναφορικά με την ιθαγένεια των φερόμενων θυμάτων, παρατηρείται πως η πλειονότητα προέρχεται από χώρες με σημαντικά ποσοστά αναγνώρισης διεθνούς προστασίας στην Ελλάδα και την ΕΕ, όπως η το Αφγανιστάν, η Συρία, το Ιράκ, το Ιράν, η Παλαιστίνη κ.α. Ειδική μνεία χρειάζεται να γίνει στην καταγραφή περιστατικών με φερόμενα θύματα 4 Τούρκους πολιτών, καθώς η επιστροφή τους στην Τουρκία που είναι η χώρα καταγωγής τους, δίχως πρόσβαση στη διαδικασία ασύλου και εξατομικευμένη εκτίμηση κινδύνου δίωξης, συνιστά άμεση παραβίαση της αρχής της μη επαναπροώθησης (non-refoulement), όπως αυτή κατοχυρώνεται τόσο στη Σύμβαση της Γενεύης για το Καθεστώς των Προσφύγων όσο και στο άρθρο 3 της ΕΣΔΑ, οι οποίες απαγορεύουν την επιστροφή προσώπων σε χώρες καταγωγής ή τρίτα κράτη όπου απειλούνται με δίωξη ή απάνθρωπη και εξευτελιστική μεταχείριση.

Σχετικά με το νομικό καθεστώς των φερόμενων θυμάτων, 18 από τα 19 φερόμενα θύματα δήλωσαν πως ουδέποτε υποβλήθηκαν σε κάποια επίσημη διαδικασία καταγραφής ή ταυτοποίησης από τις ελληνικές Αρχές, παρά τον εντοπισμό τους, γεγονός που συνιστά σοβαρή ένδειξη παραβίασης των υποχρεώσεων της Ελλάδας για την υποδοχή πολιτών τρίτων χωρών σύμφωνα με το εθνικό, ενωσιακό και διεθνές δίκαιο, και ιδίως των εγγυήσεων που απορρέουν από το δικαίωμα πρόσβασης στη διαδικασία ασύλου.

Επιπλέον, μεταξύ των φερόμενων θυμάτων, περιλαμβάνεται ένας αναγνωρισμένος πρόσφυγας από τις ελληνικές Αρχές. Η καταγραφή της συγκεκριμένης περίπτωσης αναδεικνύει για ακόμη μια χρονιά την επικίνδυνη πρακτική της αναγκαστικής απομάκρυνσης προσώπων που τελούν υπό καθεστώς προστασίας παρακάμπτοντας με τρόπο εξαιρετικά ανησυχητικό τις θεμελιώδεις εγγυήσεις που προβλέπονται από τη Σύμβαση της Γενεύης για το Καθεστώς των Προσφύγων, τον Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ και τις Οδηγίες της ΕΕ για τις διαδικασίες υποδοχής και ασύλου.

Περαιτέρω, διαπιστώθηκε ότι 10 από τα 19 φερόμενα θύματα ανήκουν σε κατηγορίες ευαλωτότητας, περιλαμβανομένων θυμάτων βασανιστηρίων (7), θυμάτων σοβαρής σωματικής ή ψυχολογικής βίας (4), άμεσων συγγενών θυμάτων ναυαγίου (3), μονογονεϊκών οικογενειών (2), θυμάτων σεξουαλικής βίας (1), ατόμων με αναπηρία (1), ΛΟΑΤΚΙ ατόμων (1) και παιδιών (1). Το εύρημα αυτό επιβεβαιώνει ότι οι πρακτικές φυσικής απομάκρυνσης πλήττουν δυσανάλογα άτομα με ιδιαίτερη ανάγκη για προστασία και αυξημένες εγγυήσεις.

Ως προς τα επιχειρησιακά χαρακτηριστικά των περιστατικών, από την ανάλυση των δεδομένων προκύπτουν ορισμένα σαφή και διακριτά συμπεράσματα για τη γεωγραφία, την κλίμακα και τα χαρακτηριστικά των δρώντων προσώπων.

Σχετικά με την κλίμακα των περιστατικών, αναδεικνύεται μια σαφής δυσαναλογία μεταξύ του αριθμού

των περιστατικών που καταγράφηκαν και του αριθμού των εντοπισθέντων στα περιστατικά του Έβρου και τα περιστατικά της θάλασσας. Παρότι τα περιστατικά της θάλασσας αντιστοιχούν περίπου στο ήμισυ του συνολικού αριθμού των καταγραφών του 2025, τα περιστατικά αυτά συγκεντρώνουν περίπου τα 4/5 των εντοπισθέντων θυμάτων, γεγονός που καταδεικνύει ότι τα θαλάσσια περιστατικά έχουν πιο μαζικό επιχειρησιακό χαρακτήρα.

Ιδιαίτερη σημασία έχει επίσης η δημογραφική σύνθεση των εντοπισθέντων, καθώς τόσο στον Έβρο όσο και στη θάλασσα καταγράφεται σημαντική παρουσία γυναικών, παιδιών και ατόμων με ιδιαίτερες ανάγκες. Το στοιχείο αυτό υποδηλώνει ότι οι εντοπισμοί αφορούν συστηματικά μικτές και ευάλωτες ομάδες πληθυσμού, γεγονός που επιτείνει τον αντίκτυπό τους.

Η ανάλυση των στοιχείων που αφορούν τον εντοπισμό, καταδεικνύει την ύπαρξη δύο διακριτών αλλά συνεκτικών προτύπων εντοπισμού. Στον Έβρο, οι εντοπισμοί πραγματοποιούνται κατά κύριο λόγο σε υπαίθριες ή δασικές περιοχές πλησίον της συντοριακής γραμμής, συχνά κοντά σε οικισμούς όπως η Ορεστιάδα και το Τρίγωνο (7 από τα 11 περιστατικά), ενώ καταγράφεται και περιορισμένη διασπορά των εντοπισμών στην ενδοχώρα σε πόλεις όπως η Θεσσαλονίκη, τα Διαβατά και η Ορεστιάδα (3 από τα 11). Αντιστοίχως, στη θάλασσα, οι εντοπισμοί συγκεντρώνονται κυρίως σε θαλάσσιες περιοχές γύρω από νησιά πρώτης υποδοχής του Ανατολικού Αιγαίου, όπως η Λέσβος, η Χίος και η Ρόδος (8 από τα 10 περιστατικά), με ελάχιστες περιπτώσεις εντοπισμού επί εδάφους νησιών, όπως η Λέσβος και οι Οινούσσες (2 από τα 10). Η κατανομή αυτή επιβεβαιώνει ότι οι εντοπισμοί παρουσιάζουν έντονη γεωγραφική συγκέντρωση του μετακινούμενου πληθυσμού στα βασικά σημεία εισόδου στην ελληνική επικράτεια, ήτοι στον χερσαίο άξονα του Έβρου και στον θαλάσσιο άξονα του Ανατολικού Αιγαίου.

Ως προς τα επιχειρησιακά χαρακτηριστικά, στον Έβρο διαπιστώνεται μια πιο σύνθετη και περίπλοκη εικόνα, με σημαντική παρουσία τόσο ένστολων όσο και μη-ένστολων εντοπιστών. Οι άστολοι εντοπιστές εμφανίζονται να δρουν είτε αυτόνομα είτε σε μικτές ομάδες με ένστολους, ενώ οι μαρτυρίες συγκλίνουν καθολικά στην εκτίμηση ότι ενεργούν σε συντονισμό ή υπό τις διαταγές των Αρχών. Αντιθέτως, στη θάλασσα, η επιχειρησιακή εικόνα εμφανίζεται περισσότερο συγκεντρωμένη και θεσμικά προσδιορισμένη, με σχεδόν αποκλειστική παρουσία ένστολων εντοπιστών που φέρουν χαρακτηριστικά προσωπικού του Λιμενικού Σώματος, και με εξαιρετικά περιορισμένη συμμετοχή μη-ένστολων.

Παρά τις διαφοροποιήσεις αυτές, καταγράφονται κοινά λειτουργικά χαρακτηριστικά και στους δύο άξονες, όπως η χρήση εξοπλισμού επιβολής και ακινητοποίησης (όπλα και χειροπέδες), η συχνή κάλυψη χαρακτηριστικών (π.χ. κουκούλες) και η περιορισμένη παρουσία αναγνωρίσιμων διακριτικών, στοιχεία που ενισχύουν την εικόνα επιχειρησιακής ομοιομορφίας και ελέγχου. Ως προς τη γλωσσική διάσταση, στα περιστατικά του Έβρου αν και κυριαρχεί η χρήση της ελληνικής γλώσσας και της αγγλικής από τους ένστολους εντοπιστές υπάρχουν σημαντικές αναφορές ότι οι άστολοι εντοπιστές μιλούσαν γλώσσες που μιλούνται και από τα φερόμενα θύματα όπως τα αραβικά, γεγονός που καταδεικνύει την περιορισμένη συμμετοχή πολιτών τρίτων χωρών και στο στάδιο του εντοπισμού. Στα περιστατικά της θάλασσας καταγράφεται αποκλειστικά η χρήση ελληνικών και αγγλικών, χωρίς αναφορές σε ευρύτερη γλωσσική ποικιλία.

Η ανάλυση των δεδομένων για την άτυπη κράτηση στον καταγραφικό κύκλο του 2025 αναδεικνύει με ιδιαίτερη σαφήνεια τη στέρηση της ελευθερίας ως αναπόσπαστο στοιχείο των περιστατικών ΑΑΕ. Η στέρηση της ελευθερίας, όπως προκύπτει από τις μαρτυρίες, αποτελεί μια συνθήκη που ενεργοποιείται ήδη από τη στιγμή του εντοπισμού, μέσω της άμεσης στέρησης της ελευθερίας κίνησης των φερόμενων θυμάτων, και εκτείνεται χρονικά μέχρι και την ολοκλήρωση της φυσικής απομάκρυνσης, ανεξαρτήτως της διάρκειας ή της τυπικής αναγνώρισής της.

Στη συντριπτική πλειονότητα των περιστατικών που καταγράφηκαν το 2025 (86%), η άτυπη κράτηση ταυτίζεται χρονικά και επιχειρησιακά με τον εντοπισμό και τη φυσική απομάκρυνση. Τα φερόμενα

θύματα στερούνται άμεσα την ελευθερία τους, χωρίς καμία ενημέρωση για τη νομική τους κατάσταση ή τα δικαιώματά τους, χωρίς να προηγείται οποιαδήποτε διοικητική πράξη, και οδηγούνται απευθείας στο σημείο απομάκρυνσης. Το εύρημα αυτό καταδεικνύει έναν «συμπυκνωμένο» επιχειρησιακό τύπο, όπου η στέρηση της ελευθερίας και η απομάκρυνση συνιστούν μια ενιαία και αδιάσπαστη διαδικασία.

Αντιθέτως, στις καταγραφές του 2025 μόνο σε ένα περιορισμένο ποσοστό των περιστατικών (14%) η άτυπη κράτηση εμφανίζεται ως ενδιάμεσο στάδιο μεταξύ εντοπισμού και φυσικής απομάκρυνσης με διακριτή υποδομή. Στις περιπτώσεις αυτές, η κράτηση αποκτά πιο εκτεταμένα και οργανωμένα χαρακτηριστικά, με μεταφορά των φερόμενων θυμάτων σε συγκεκριμένους χώρους, παρουσία φρουρών, χρήση εξοπλισμού επιτήρησης και στοιχειώδη υλικοτεχνική υποστήριξη. Η μορφή αυτή της άτυπης κράτησης, αν και περιορισμένη σε αριθμό περιστατικών, αναδεικνύει την ύπαρξη υποδομών και επιχειρησιακής ικανότητας διαχείρισης κρατουμένων εκτός θεσμικού πλαισίου.

Ιδιαίτερα ενδιαφέροντα χαρακτηριστικά αναδεικνύει εδώ η σύγκριση με τα ευρήματα των προηγούμενων ετών. Στον Έβρο, τα περιστατικά στα οποία η άτυπη κράτηση εμφανίζεται ως ενδιάμεσο στάδιο μειώθηκαν κατά πολύ σε σχέση με το 2024 και το 2023 (14% το 2025 έναντι 42% το 2024 και 64% το 2023), γεγονός που πιθανό να αποτυπώνει μια μετατόπιση προς πιο άμεσες και ταχείες πρακτικές απομάκρυνσης. Παράλληλα, στον άξονα της γεωγραφικής διαφοροποίησης, παρατηρείται ότι, σε αντίθεση με τα προηγούμενα έτη, η άτυπη κράτηση ως διακριτό στάδιο εμφανίζεται συχνότερα στα περιστατικά της θάλασσας σε σχέση με εκείνα του Έβρου. Ωστόσο, λόγω του περιορισμένου αριθμού περιστατικών το 2025, δεν μπορεί να εξαχθεί ασφαλές συμπέρασμα ως προς μια σταθερή τάση μετατόπισης στον άξονα της γεωγραφικής διαφοροποίησης. Εκείνο που μπορεί να διατυπωθεί με μεγαλύτερη βεβαιότητα είναι η σημαντική υποχώρηση των περιστατικών εκτεταμένης άτυπης κράτησης στον Έβρο.

Η ανάλυση των ποιοτικών χαρακτηριστικών των περιστατικών όπου καταγράφεται ενδιάμεση άτυπη κράτηση ενισχύει περαιτέρω την εκτίμηση περί οργανωμένου χαρακτήρα των περιστατικών ΑΑΕ. Στο 1/3 των περιπτώσεων αυτών (33%) καταγράφεται το φαινόμενο της διαδοχικής κράτησης, δηλαδή η μεταφορά των φερόμενων θυμάτων σε περισσότερους του ενός χώρους πριν από τη φυσική απομάκρυνση. Το φαινόμενο αυτό εμφανίζεται αποκλειστικά στα περιστατικά του Έβρου, γεγονός που υποδηλώνει μεγαλύτερη επιχειρησιακή πολυπλοκότητα στον χερσαίο άξονα, τουλάχιστον στις περιπτώσεις όπου η κράτηση δεν περιορίζεται στο στάδιο του εντοπισμού και της φυσικής απομάκρυνσης.

Οι χώροι άτυπης κράτησης που καταγράφονται παρουσιάζουν διαφοροποίηση ανάλογα με τη γεωγραφική περιοχή. Στον Έβρο, οι χώροι αυτοί φέρουν χαρακτηριστικά αστυνομικών τμημάτων ή τμημάτων συνοριακής φύλαξης, ενώ στη θάλασσα η κράτηση λαμβάνει χώρα εντός σκαφών που φέρουν χαρακτηριστικά πλοίων του Λιμενικού Σώματος. Η διαφοροποίηση αυτή αντανακλά τις ιδιαιτερότητες του κάθε επιχειρησιακού περιβάλλοντος, διατηρώντας ωστόσο κοινά στοιχεία ως προς τη στέρηση ελευθερίας εκτός νόμιμων διαδικασιών.

Παράλληλα, τα δημογραφικά δεδομένα των κρατουμένων αναδεικνύουν και σε αυτό το στάδιο τη συστηματική παρουσία ευάλωτων ομάδων, συμπεριλαμβανομένων γυναικών, παιδιών και ατόμων με ιδιαίτερες ανάγκες, γεγονός που εντείνει τη σοβαρότητα των πρακτικών αυτών. Η διάρκεια της κράτησης, αν και ποικίλλει (από 1 έως 12 ώρες), παραμένει επαρκής ώστε να συνιστά ουσιαστική στέρηση ελευθερίας, ιδίως σε συνδυασμό με την απουσία οποιασδήποτε νομικής διαδικασίας.

Ως προς τα επιχειρησιακά χαρακτηριστικά της άτυπης κράτησης, στον Έβρο καταγράφεται από κοινού δράση ένστολων και άστολων φρουρών σε μικτές ομάδες, με σαφείς ενδείξεις συντονισμού μεταξύ τους, ενώ στη θάλασσα εμφανίζεται ως αποκλειστική αρμοδιότητα ένστολων που φέρουν χαρακτηριστικά προσωπικού του Λιμενικού Σώματος. Και στις δύο περιπτώσεις, καταγράφεται χρήση εξοπλισμού επιβολής, παρουσία οπλισμού και, σε ορισμένες περιπτώσεις, κάλυψη χαρακτηριστικών, στοιχεία που ενισχύουν την εικόνα ελεγχόμενων και οργανωμένων συνθηκών κράτησης.

Η τελική πράξη της φυσικής απομάκρυνσης, όπως περιγράφεται στις μαρτυρίες των φερόμενων θυμάτων για τα περιστατικά του καταγραφικού κύκλου 2025, παρουσιάζει σαφή, επαναλαμβανόμενα και εν πολλοίς προβλέψιμα χαρακτηριστικά, τόσο ως προς τη γεωγραφική της αποτύπωση, όσο και ως προς τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των απομακρυνθέντων προσώπων, τη σύνθεση των ομάδων των απομακρυντών και τα μέσα και τους τρόπους εκτέλεσης. Τα ευρήματα αυτά προστίθενται σωρευτικά στα δεδομένα προηγούμενων καταγραφικών κύκλων και ενισχύουν την εκτίμηση περί ύπαρξης σταθερών επιχειρησιακών προτύπων οργανωμένης δράσης.

Από την ανάλυση των δεδομένων προκύπτει ότι η πράξη της φυσικής απομάκρυνσης εκτελείται συστηματικά στα δύο βασικά γεωγραφικά σημεία εισόδου των μετακινούμενων πληθυσμών στην ελληνική επικράτεια. Στα περιστατικά του Έβρου, η απομάκρυνση φέρεται να πραγματοποιείται μέσω της διάσχισης του ποταμού, τόσο όταν ο εντοπισμός λαμβάνει χώρα στη συνοριακή περιοχή όσο και όταν πραγματοποιείται στην ενδοχώρα. Αντιστοίχως, στα περιστατικά της θάλασσας, η φυσική απομάκρυνση φέρεται να πραγματοποιείται στη θαλάσσια περιοχή του Ανατολικού Αιγαίου.

Σε ό,τι αφορά τα χαρακτηριστικά των δρώντων προσώπων που εμπλέκονται στη φυσική απομάκρυνση, από τις μαρτυρίες προκύπτουν σαφείς διαφοροποιήσεις ανά γεωγραφικό άξονα. Στην περιοχή του Έβρου, η φυσική απομάκρυνση φέρεται να πραγματοποιείται κατά κύριο λόγο από άστολους απομακρυντές, που δρουν είτε κατά μόνες είτε σε μικτές ομάδες με ένστολους. Στο σύνολο των περιστατικών του Έβρου, οι άστολοι απομακρυντές φέρεται να ενεργούν σε συντονισμό με τις ελληνικές Αρχές.

Οι άστολοι απομακρυντές στον Έβρο περιγράφονται συχνά ως άτομα με καλυμμένα χαρακτηριστικά (κουκούλες full face), με κατοχή κυρίως ελαφρύ οπλισμού (μαχαίρια και γκλοπ). Παράλληλα, καταγράφεται παρουσία ένστολων απομακρυντών, οι οποίοι σε σημαντικό ποσοστό φέρουν χαρακτηριστικά προσωπικού της Ελληνικής Αστυνομίας, με μπλε στολές, διακριτικά ιεραρχίας, την ένδειξη «police» ή την ελληνική σημαία, καθώς και εξοπλισμό όπως ασυρμάτους και όπλα (τουφέκια, πιστόλια κλπ).

Σημαντικό στοιχείο στα περιστατικά του Έβρου αποτελεί και η πολυγλωσσία των απομακρυντών. Εκτός από τα Ελληνικά και τα Αγγλικά, αναφέρεται συστηματικά η αναγνώριση γλωσσών που ομιλούν τα φερόμενα θύματα, όπως Τουρκικά, Αραβικά, Φαρσί/Νταρί, Παστό και Ουρντού. Το χαρακτηριστικό αυτό υποδηλώνει μεγάλη συμμετοχή πολιτών τρίτων χωρών στο στάδιο της φυσικής απομάκρυνσης.

Αντιθέτως, στα περιστατικά της θάλασσας, η εικόνα που προκύπτει από τις μαρτυρίες είναι σαφώς πιο ομοιογενής. Σε όλα τα περιστατικά καταγράφεται αποκλειστική συμμετοχή ένστολων απομακρυντών, οι οποίοι φέρουν χαρακτηριστικά προσωπικού του Λιμενικού Σώματος. Οι ένστολοι αυτοί περιγράφονται με στολές συγκεκριμένων χρωμάτων (μαύρο και μπλε), διακριτικά και εθνόσημα, καθώς και με εξοπλισμό όπως αλεξίσφαιρα γιλέκα, χειροπέδες, ασυρμάτους, φακούς και laser pointers, ενώ σε όλες σχεδόν τις μαρτυρίες αναφέρεται η κατοχή οπλισμού. Η επικοινωνία περιορίζεται στα Ελληνικά και στα Αγγλικά, χωρίς αναφορές σε χρήση γλωσσών των φερόμενων θυμάτων, στοιχείο που ενισχύει την εικόνα άμεσης και αποκλειστικής θεσμικής εμπλοκής, χωρίς τη μεσολάβηση τρίτων.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει το φαινόμενο της συγκλίνουσας απομάκρυνσης, το οποίο καταγράφηκε αποκλειστικά σε περιστατικά του Έβρου και μόνο σε περιπτώσεις όπου ο εντοπισμός των φερόμενων θυμάτων πραγματοποιήθηκε στην ενδοχώρα. Στα περιστατικά αυτά, διαφορετικά συμβάντα εντοπισμού, χωρίς ενδιάμεσο στάδιο άτυπης κράτησης, συγκλίνουν επιχειρησιακά σε μία ενιαία πράξη φυσικής απομάκρυνσης. Το φαινόμενο αυτό καταδεικνύει αυξημένη επιχειρησιακή πολυπλοκότητα και ενισχύει τις ενδείξεις ύπαρξης σχεδιασμού, κατανομής ρόλων και συντονισμού πολλαπλών ενεργειών που δεν συνάδουν με την εικόνα μεμονωμένης δράσης.

Ως προς τα μέσα και τους τρόπους υλοποίησης της απομάκρυνσης, παρατηρούνται σταθερά αλλά διαφοροποιημένα μοτίβα ανά γεωγραφικό άξονα. Στα περιστατικά του Έβρου, η φυσική απομάκρυνση πραγματοποιήθηκε σχεδόν αποκλειστικά μέσω πλωτής διάσχισης του ποταμού με βάρκες, με την

πλειονότητα των απομακρύνσεων να καταλήγει στην τουρκική όχθη. Ωστόσο, καταγράφηκαν και πρακτικές εξώθησης, είτε με εγκατάλειψη των φερόμενων θυμάτων στο μέσο του ποταμού είτε με εξαναγκασμό να τον διασχίζουν εξολοκλήρου με τα πόδια ή κολυμπώντας.

Στα περιστατικά της θάλασσας, κυριαρχεί το μοτίβο της εγκατάλειψης των φερόμενων θυμάτων σε πλωτά μέσα, ιδίως σε σωσίβιες σχεδίες ή μη αυτοπροωθούμενες βάρκες. Ιδιαίτερα ανησυχητικές είναι οι επαναλαμβανόμενες αναφορές σε πρακτικές ενεργής παρεμπόδισης της πλευστότητας και της πλοήγησης, όπως η αφαίρεση ή καταστροφή μηχανών και καυσίμων, η πρόκληση κυματισμού μέσω ελιγμών, η ρυμούλκηση ή ο διεμβολισμός σκαφών και η απώθηση με χρήση νερού. Το μοτίβο αυτό διαφοροποιείται ποιοτικά από τις πρακτικές του Έβρου, καθώς χαρακτηρίζεται από ενεργή αποκοπή των φερόμενων θυμάτων από κάθε δυνατότητα αυτοπροστασίας ή διάσωσης, αυξάνοντας σημαντικά τον κίνδυνο για τη ζωή τους.

Συνολικά, τα δεδομένα του καταγραφικού κύκλου 2025 επιβεβαιώνουν τη γεωγραφική διαφοροποίηση του *modus operandi* των ΑΑΕ. Στον Έβρο κυριαρχεί το πρότυπο της διασυννοριακής μεταφοράς ή της εξώθησης, ενώ στη θάλασσα το πρότυπο της εγκατάλειψης και της ενεργούς παρεμπόδισης της πλευστότητας. Και στις δύο περιπτώσεις, ωστόσο, καταγράφεται συστηματικότητα, επανάληψη επιχειρησιακών μοτίβων και ύπαρξη σχεδιασμού, στοιχεία που καταδεικνύουν την ύπαρξη μιας επαναλαμβανόμενης και οργανωμένης μεθόδου παραβίασης θεμελιωδών δικαιωμάτων.

Η ανάλυση της μεταχείρισης στην οποία υποβλήθηκαν τα φερόμενα θύματα, όπως αυτή προκύπτει από τις μαρτυρίες που κατέγραψε ο Μηχανισμός Καταγραφής κατά τον καταγραφικό κύκλο του 2025, αναδεικνύει ένα συνεκτικό και επαναλαμβανόμενο πλέγμα πρακτικών βίας και κακομεταχείρισης, το οποίο εκτείνεται καθ' όλη τη διάρκεια μιας επιχείρησης ΑΑΕ. Η μεταχείριση αυτή διαμορφώνει ένα συνολικό περιβάλλον εξαναγκασμού, φόβου και απαξίωσης της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, το οποίο επηρεάζει τόσο τα άτομα που καταθέτουν τη μαρτυρία τους όσο και άλλα μέλη των ίδιων ομάδων που απομακρύνθηκαν μαζί τους, στοιχείο που καθιστά τη βίαιη μεταχείριση μέσω συλλογικής διαχείρισης και όχι πρακτική που στοχεύει αποσπασματικά μεμονωμένα άτομα.

Η ανάλυση αναδεικνύει σαφείς διαφοροποιήσεις στον γεωγραφικό άξονα ως προς τη συχνότητα και τη φύση της βίαιης μεταχείρισης. Οι δείκτες μεταχείρισης καταδεικνύουν ότι η παρουσία βίαιης μεταχείρισης σε διάφορες μορφές (σωματική, σεξουαλική, ψυχολογική βία και εξευτελιστική μεταχείριση) εμφανίζεται σε μεγαλύτερα ποσοστά στα περιστατικά του Έβρου (67%) σε σύγκριση με τα περιστατικά της θάλασσας (48%). Στον Έβρο, οι μαρτυρίες περιγράφουν συχνότερα άμεσες μορφές σωματικής και ψυχολογικής βίας, καθώς και πρακτικές εξευτελισμού, όπως γυμνοί σωματικοί έλεγχοι, απογύμνωση, αφαίρεση υποδημάτων ή σωματικοί έλεγχοι από άτομα διαφορετικού φύλου. Οι πρακτικές αυτές φαίνεται να λειτουργούν όχι μόνο ως μέσο ελέγχου, αλλά και ως μηχανισμός ταπείνωσης και αποδυνάμωσης των φερόμενων θυμάτων.

Αντιθέτως, στα περιστατικά της θάλασσας, παρότι η βίαιη μεταχείριση καταγράφεται σε χαμηλότερο συνολικό ποσοστό, αναδεικνύεται με ιδιαίτερη ένταση το χαρακτηριστικό της διακινδύνευσης της ζωής. Οι καταστάσεις αυτές εμφανίζονται συχνότερα στα θαλάσσια περιστατικά (29%) σε σύγκριση με τα περιστατικά του Έβρου (12%). Οι μαρτυρίες κάνουν λόγο για πρακτικές άμεσης διακινδύνευσης της ζωής, όπως η εγκατάλειψη σε αναξιοπλοα μέσα, η καταστροφή ή αφαίρεση εξοπλισμού πλοήγησης, η πρόκληση ναυαγίου, ο διεμβολισμός ή η εξώθηση πλωτών μέσων, καθώς και περιστατικά με θανατηφόρα έκβαση. Το στοιχείο αυτό διαφοροποιεί ποιοτικά τη βίαιη μεταχείριση στη θάλασσα, καθώς συνδέεται άμεσα με αυξημένο και άμεσο κίνδυνο για τη ζωή των φερόμενων θυμάτων.

Ιδιαίτερη ανησυχία προκαλεί η καταγραφή περιστατικών σεξουαλικής βίας, συμπεριλαμβανομένων βιασμών, τόσο στα περιστατικά του Έβρου όσο και στα περιστατικά της θάλασσας. Παρά το γεγονός ότι τα περιστατικά αυτά είναι λίγα, η σοβαρότητά τους και ο βαθμός προσβολής της σωματικής και

ψυχικής ακεραιότητας των θυμάτων τους προσδίδει ιδιαίτερη βαρύτητα. Αντίστοιχα, η καταγραφή περιστατικών διαχωρισμού οικογενειακών μελών, αν και περιορισμένη σε αριθμό, ενισχύει την εικόνα μιας μεταχείρισης που αγνοεί θεμελιώδεις δεσμούς προστασίας και επιβαρύνει περαιτέρω την ευαλωτότητα των φερόμενων θυμάτων.

Ως προς τους φερόμενους θύτες της βίαιης μεταχείρισης, παρατηρείται σαφής γεωγραφική διαφοροποίηση. Στα περιστατικά του Έβρου, οι μαρτυρίες αναφέρουν κυρίως άστολα άτομα ως θύτες, είτε αποκλειστικά είτε σε συνδυασμό με ένστολους, ενώ στα περιστατικά της θάλασσας αναφέρονται αποκλειστικά ένστολα άτομα. Η διαφοροποίηση αυτή συνδέεται με τα αντίστοιχα επιχειρησιακά πρότυπα που αναλύθηκαν ανωτέρω και ενισχύει την εικόνα διαφορετικών τρόπων άσκησης βίας, είτε μέσω της άμεσης φυσικής βίας και υποβολής σε εξευτελιστική μεταχείριση στον Έβρο, είτε μέσω πρακτικών έκθεσης σε σοβαρό κίνδυνο στη θάλασσα.

Συνολικά, τα δεδομένα της μεταχείρισης καταδεικνύουν ότι η βία και η κακομεταχείριση δεν αποτελούν παρεπόμενα ή τυχαία στοιχεία των περιστατικών ΑΑΕ, αλλά εντάσσονται σε ένα επαναλαμβανόμενο και προβλέψιμο πρότυπο δράσης. Η συστηματική παρουσία πολλαπλών μορφών βίας, η γεωγραφική διαφοροποίησή τους και η σύνδεσή τους με συγκεκριμένες κατηγορίες δρώντων συνιστούν ισχυρές ενδείξεις ότι η μεταχείριση των φερόμενων θυμάτων αποτελεί αναπόσπαστο στοιχείο της επιχειρησιακής υλοποίησης των ΑΑΕ, με σοβαρές συνέπειες για την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων και την ανθρωπινή αξιοπρέπεια.

Περαιτέρω, η συστηματική στέρηση προσωπικών αντικειμένων από τα φερόμενα θύματα, ο εκφοβισμός και η βίαιη μεταχείριση λειτουργούν ως μηχανισμός αποδυνάμωσης της δυνατότητας απόδειξης των ισχυρισμών των φερόμενων θυμάτων σε πιθανές νομικές ενέργειες, οδηγώντας στην αδυναμία καταγραφής ή στην απώλεια αποδεικτικού υλικού όπως ψηφιακά αρχεία, οπτικοακουστικό υλικό, δεδομένα γεωεντοπισμού και άλλα κρίσιμα στοιχεία. Υπό το πρίσμα αυτό, οι δυσχέρειες τεκμηρίωσης των περιστατικών εντάσσονται στο συνεχές της βίαιης μεταχείρισης που υφίστανται τα φερόμενα θύματα, και αποτελούν μέρος της ίδιας πραγματικότητας εξαναγκασμού και αποστέρησης.

Παρά τους παραπάνω περιορισμούς, σε περισσότερες από τις μισές καταγεγραμμένες μαρτυρίες (13 από 23) τα φερόμενα θύματα ανέφεραν ότι διαθέτουν κάποια αποδεικτικά στοιχεία προς υποστήριξη των ισχυρισμών τους. Το εύρημα αυτό καταδεικνύει ότι, ακόμη και υπό συνθήκες έντονου εξαναγκασμού και αποστέρησης, υφίσταται σε σημαντικό αριθμό περιπτώσεων ένα σώμα υλικού, το οποίο, αν αξιοποιηθεί από τις αρχές, δύναται να συμβάλει ουσιαστικά στην τεκμηρίωση των καταγγελλόμενων πρακτικών.

Τα συχνότερα δηλούμενα αποδεικτικά στοιχεία περιλαμβάνουν ψηφιακά αρχεία, και ιδίως φωτογραφίες και καταγραφές γεωγραφικού στίγματος, αλλά και οπτικοακουστικό υλικό (βίντεο), γραπτές επικοινωνίες και μεταδεδομένα ψηφιακών αρχείων. Εκτός από το ψηφιακό υλικό, πολλές φορές τα φερόμενα θύματα έχουν στην κατοχή τους και δευτερογενή αποδεικτικά στοιχεία, όπως, ενδεικτικά, διοικητικά έγγραφα τρίτων χωρών, όπως έγγραφα καταγραφής παράνομης εισόδου στην Τουρκία, δημοσιεύματα στον τουρκικό Τύπο, καθώς και αποδεικτικά εμφάνισης των φερόμενων θυμάτων σε εγκαταστάσεις οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών στην Ελλάδα.

Ταυτόχρονα, σημαντικός αριθμός μαρτυριών (9 από 23) καταγράφει πλήρη έλλειψη αποδεικτικών στοιχείων, με βασική αιτιολογία τη στέρηση προσωπικών αντικειμένων από τα φερόμενα θύματα.

Περαιτέρω, η δυνατότητα διατήρησης αποδεικτικών στοιχείων στην κατοχή των φερόμενων θυμάτων συνδέεται άμεσα με τη δυνατότητα πραγματοποίησης νομικών ενεργειών. Η συστηματική πρακτική της στέρησης προσωπικών αντικειμένων, και συνακόλουθα απώλειας ψηφιακών αρχείων, δεδομένων γεωεντοπισμού και άλλων κρίσιμων στοιχείων που πιθανά φυλάσσουν τα φερόμενα θύματα σε προσωπικά τους αντικείμενα, όπως κινητά τηλέφωνα, λειτουργεί ως πραγματικό εμπόδιο στην άσκηση

ση νομικών ενεργειών, ιδίως σε εθνικό επίπεδο, όπου η προσκόμιση αποδεικτικού υλικού από τα φερόμενα θύματα συχνά θεωρείται προϋπόθεση για την ενεργοποίηση των διωκτικών αρχών. Υπό το πρίσμα αυτό, η κατάσταση αποστέρησης που υφίστανται τα φερόμενα θύματα καταλήγει στην έλλειψη ή καταστροφή αποδεικτικών στοιχείων και φαίνεται να εντάσσεται στο ευρύτερο επιχειρησιακό πλαίσιο των ΑΑΕ με πιθανό σκοπό να αποθαρρύνει τα φερόμενα θύματα να αναζητήσουν προστασία και να δυσχεράνει την πρόσβαση αυτών στη δικαιοσύνη.

Στην πλειοψηφία των περιστατικών που καταγράφηκαν (13 από 21), τα φερόμενα θύματα ανέφεραν ότι έχουν προβεί σε επίσημες καταγγελίες ή προσφυγές ενώπιον αρμόδιων αρχών. Το εύρημα αυτό καταδεικνύει ότι, παρά τις συνθήκες αποστέρησης, εξαναγκασμού, και συχνά βίαιης μεταχείρισης που υπέστησαν τα φερόμενα θύματα, σημαντικός αριθμός αυτών επέλεξε να ενεργοποιήσει νομικούς μηχανισμούς για την προάσπιση των δικαιωμάτων του.

Ταυτόχρονα, η ανάλυση των στοιχείων για τις προτιμώμενες νομικές ενέργειες καταδεικνύει ότι η κυρίαρχη επιλογή των φερόμενων θυμάτων είναι η προσφυγή στο ΕΔΔΑ, κυρίως στη διαδικασία των προσωρινών μέτρων, και, όπου είναι δυνατό, με προσφυγές ουσίας. Η συστηματική προσφυγή στο ΕΔΔΑ, συχνά κατόπιν ανεπιτυχούς ή αναποτελεσματικής ενεργοποίησης εθνικών αρχών, λειτουργεί ως έμμεσος δείκτης περιορισμένης εμπιστοσύνης στα εθνικά ένδικα βοηθήματα για την παροχή άμεσης και αποτελεσματικής προστασίας. Ιδίως στα περιστατικά όπου προηγήθηκε ενημέρωση των ελληνικών αρχών για την παρουσία των φερόμενων θυμάτων στην Ελλάδα και την ανάγκη πρόσβασης στη διεθνή προστασία, χωρίς ωστόσο να αποτραπεί η απομάκρυνση, η προσφυγή στο ΕΔΔΑ αναδεικνύεται ως μοναδικό μέσο αναζήτησης προστασίας.

Παράλληλα, στον καταγραφικό κύκλο του 2025 αποτυπώνεται μια περιορισμένη αξιοποίηση εθνικών μηχανισμών, όπως η υποβολή καταγγελιών ενώπιον της Αστυνομίας, των εισαγγελικών αρχών ή του Συνηγόρου του Πολίτη υπό την ιδιότητά του ως Εθνικού Μηχανισμού Διερεύνησης Περιστατικών Αυθαιρεσίας. Η διαφοροποίηση αυτή μεταξύ εθνικών και ευρωπαϊκών οδών φαίνεται να συνδέεται άμεσα με την αντίληψη των φερόμενων θυμάτων για την αποτελεσματικότητα, την ταχύτητα και την ασφάλεια που δύνανται να προσφέρουν οι διαθέσιμοι μηχανισμοί.

Ιδιαίτερη σημασία έχουν και τα στοιχεία για την ομάδα των φερόμενων θυμάτων που, μέχρι στιγμής, δεν έχουν προβεί σε νομικές ενέργειες. Για τα περιστατικά αυτά σε 6 περιπτώσεις καταγράφηκε ρητή άρνηση άσκησης νομικών ενεργειών, με συνηθέστερες αιτιολογίες τον φόβο αντεκδίκησης από τους φερόμενους θύτες, τον κίνδυνο αρνητικού αντίκτυπου στο αίτημα διεθνούς προστασίας ή την αποφυγή αναβίωσης τραυματικών εμπειριών. Αντίθετα, σε 3 άλλα περιστατικά τα φερόμενα θύματα εξέφρασαν σαφή βούληση να προσφύγουν σε ένδικα μέσα στο μέλλον, στοιχείο που υποδηλώνει ότι η μη άμεση πραγματοποίηση νομικών ενεργειών μπορεί να οφείλεται σε προπαρασκευαστικές ενέργειες πιθανά χρονοβόρες, όπως η συγκέντρωση αποδεικτικού υλικού, ή μετάθεσή της αργότερα στο χρόνο όταν το φερόμενο θύμα θα βρίσκεται σε καλύτερη θέση να υποστηρίξει την καταγγελία του, όπως πχ στην περίπτωση που μεταβεί σε άλλη χώρα, λάβει καθεστώς προστασίας και δεν φοβάται πια αρνητικές συνέπειες από την ανάληψη νομικής δράσης.

Συνολικά, τα δεδομένα που αφορούν τις νομικές ενέργειες για τα περιστατικά που καταγράφηκαν το 2025 καταδεικνύουν μια σύνθετη εικόνα. Από τη μία πλευρά, η πολύ περιορισμένη χρήση εθνικών ένδικων βοηθημάτων καταδεικνύει μια πιθανή δυσπιστία προς τους εθνικούς μηχανισμούς προστασίας και λογοδοσίας, ως προς την αποτελεσματικότητά τους. Από την άλλη, ωστόσο, καταγράφεται η ενεργοποίηση και ανταπόκριση ευρωπαϊκών μηχανισμών προστασίας και η επιμονή μέρους των φερόμενων θυμάτων στην αναζήτηση προστασίας των δικαιωμάτων τους, αποκατάστασης της βλάβης που υπέστησαν και τιμωρίας για τους φερόμενους δράστες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5.

Συστάσεις

Οι παρακάτω συστάσεις διατυπώνονται από τον Μηχανισμό Καταγραφής, βάσει των ευρημάτων και της ανάλυσης που περιλαμβάνονται στην παρούσα Έκθεση. Αποτυπώνουν τις κύριες ανησυχίες που ανακύπτουν από τις μαρτυρίες των φερόμενων θυμάτων και αποσκοπούν στην ενίσχυση της λογοδοσίας, στη διασφάλιση της πρόσβασης στη διεθνή προστασία όσων ισχυρίζονται ότι την έχουν ανάγκη και στη συμμόρφωση με τις διεθνείς υποχρεώσεις της χώρας στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Ο Μηχανισμός Καταγραφής συστήνει στις ελληνικές, κατά περίπτωση, αρμόδιες Αρχές:

1. Να διασφαλίζει ότι όλα τα κρατικά όργανα τηρούν απαρέγκλιτα την αρχή της μη-επαναπροώθησης και ενεργούν σε συμμόρφωση με αυτή.
2. Να διασφαλίζει ότι τα αρμόδια κρατικά όργανα προβαίνουν εγκαίρως σε επιχειρήσεις διάσωσης στη θαλάσσια ζώνη ευθύνης τους, σύμφωνα με τις υποχρεώσεις τους που απορρέουν από το Διεθνές Δίκαιο.³⁹
3. Να προχωρήσει σε συνολική επανεξέταση των επιχειρησιακών σχεδίων και διαδικασιών που εφαρμόζονται σε περιπτώσεις επειγόντων περιστατικών στη θάλασσα, με στόχο την άμεση αναγνώριση καταστάσεων κινδύνου και τον αποτελεσματικό συντονισμό των επιχειρήσεων έρευνας και διάσωσης, με την έκδοση σαφών οδηγιών προς τις μονάδες του πεδίου να αποφεύγουν κάθε ενέργεια που θα μπορούσε να επιδεινώσει την κατάσταση ή να αυξήσει τον κίνδυνο για την ανθρώπινη ζωή.
4. Να μεριμνά για την εκπαίδευση του προσωπικού των υπηρεσιών/σωμάτων ασφαλείας που εργάζεται στα σύνορα, όπως του Λιμενικού, της Αστυνομίας, της Συνοριοφυλακής, της Υπηρεσίας Υποδοχής και Ταυτοποίησης, της Υπηρεσίας Ασύλου και την υιοθέτηση δεσμευτικών κωδίκων συμπεριφοράς για το προσωπικό αυτών.
5. Να εφαρμόσει τη σύσταση του Επιτρόπου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Συμβουλίου της Ευρώπης (CoE), σύμφωνα με την οποία οι ελληνικές αρχές οφείλουν να διασφαλίζουν ότι οι επιχειρήσεις ελέγχου των συνόρων διεξάγονται ανά πάσα στιγμή με πλήρη συμμόρφωση προς τις υποχρεώσεις που απορρέουν από την ΕΣΔΑ και άλλες συναφείς πηγές διεθνούς προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου.⁴⁰ Ειδικότερα:
 - Να υιοθετήσει προσέγγιση μηδενικής ανοχής απέναντι στις συνοπτικές επιστροφές, την κακομεταχείριση, την αυθαίρετη κράτηση και άλλες σοβαρές παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων, διασφαλίζοντας τον άμεσο και αποτελεσματικό τερματισμό των πρακτικών αυτών, καθώς και την αποκατάσταση των θυμάτων.
 - Να διασφαλίσει την άμεση, αμερόληπτη, διεξοδική και αποτελεσματική διερεύνηση κάθε αξιόπιστης καταγγελίας για συνοπτικές επιστροφές, κακομεταχείριση και συναφείς παραβιάσεις, σύμφωνα με τη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, δια-

39 Βλ. UNHCR, Legal considerations on the roles and responsibilities of States in relation to rescue at sea, non-refoulement, and access to asylum, Δεκέμβριος 2022, διαθέσιμο σε: <https://tinyurl.com/5be88s6t>.

40 Βλ. Επίτροπος Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Συμβουλίου της Ευρώπης (CoE) - Μνημόνιο για τη μετανάστευση και τον έλεγχο των συνόρων, κατόπιν της επίσκεψης του Επιτρόπου στην Ελλάδα από τις 3 έως 7 Φεβρουαρίου 2025, σελ 4, διαθέσιμο στο: <https://tinyurl.com/5deezk6n>.

σφαλίζοντας τη δυνατότητα συμμετοχής των θυμάτων και των συγγενών τους στις διαδικασίες, καθώς και την πρόσβασή τους σε κατάλληλη αποζημίωση.

6. Να τερματιστεί άμεσα η αναφερόμενη πρακτική των άτυπων αναγκαστικών επιστροφών οικογενειών και παιδιών, διασφαλίζοντας τον ατομικό εντοπισμό, την καταγραφή και την προστασία τους, σύμφωνα με τα άρθρα 6, 22 και 37 της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, και να παρασχεθεί στήριξη, αποκατάσταση και προστασία στα παιδιά-θύματα, συμφώνως με τη σύσταση που περιέχεται στις καταληκτικές παρατηρήσεις της Επιτροπής του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού.⁴¹
7. Να προχωρήσει στην κύρωση του 4ου Πρόσθετου Πρωτόκολλου της ΕΣΔΑ που απαγορεύει τις συλλογικές απελάσεις.
8. Να επιδιώκει την πλήρη συμμόρφωση με τις Αποφάσεις Προσωρινών Μέτρων του ΕΔΔΑ, που εκδίδονται κατ' εφαρμογή του άρθρου 39 του Κανονισμού του, και ιδίως όσον αφορά τον άμεσο εντοπισμό των υπηκόων τρίτων χωρών που βρίσκονται στην ελληνική επικράτεια, την αποτροπή κάθε πράξης απομάκρυνσής τους από αυτήν, την παροχή επαρκούς τροφής, νερού και ιατρικής φροντίδας, την απρόσκοπτη πρόσβασή τους στη διαδικασία ασύλου και σε ένδικο βοηθήματα, με την επισήμανση ότι η συμμόρφωση με τις Αποφάσεις Προσωρινών Μέτρων του Δικαστηρίου είναι υποχρεωτική και η αποτυχία συμμόρφωσης μπορεί να οδηγήσει σε καταδίκη της χώρας.
9. Να διασφαλίζει σε όλους τους αιτούντες άσυλο πρόσβαση στις διαδικασίες ασύλου και προστασία όλων των πολιτών τρίτων χωρών απέναντι στις επαναπροωθήσεις και κάθε μορφής ΑΑΕ, συμφώνως και με τις συστάσεις που περιέχονται στις Καταληκτικές Παρατηρήσεις της Επιτροπής του ΟΗΕ ενάντια στις Αναγκαστικές Εξαφανίσεις.⁴²
10. Να διασφαλίσει την παροχή πληροφοριών σε πολίτες τρίτων χωρών ή ανιθαγενείς που βρίσκονται σε σημεία διέλευσης συνόρων και κέντρα κράτησης αναφορικά με τη δυνατότητα υποβολής αίτησης ασύλου, να παρέχει δυνατότητα διερμηνείας που είναι κατάλληλη για την πρόσβαση στη διαδικασία ασύλου και να διασφαλίζει την πρόσβαση οργανώσεων και προσώπων που ενημερώνουν και συμβουλεύουν τους αιτούντες, σύμφωνα με τους ορισμούς του άρθρου 8 της Οδηγίας 2013/32/ΕΕ σχετικά με τις κοινές διαδικασίες για τη χορήγηση και ανάκληση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας και της Αναθεωρημένης Πρότασης.
11. Να διασφαλίσει την ανεξάρτητη και αποτελεσματική έρευνα των καταγγελιών για ΑΑΕ και άλλες σοβαρές παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων στα σύνορα, κατ' αναλογία όσων ορίζονται στην Εγκύκλιο της Εισαγγελίας του Αρείου Πάγου 1/2023 και 18/2023,⁴³ υπογραμμίζοντας πως ενδεχόμενη παράλειψη να ενεργήσουν προς τούτο όχι μόνο είναι αντίθετη προς τις υποχρεώσεις των ελληνικών αρχών, σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο δικαιωμάτων του ανθρώπου και την ΕΣΔΑ, αλλά εκθέτει τη χώρα και πιθανά να οδηγήσει σε νέα καταδίκη της από το ΕΔΔΑ [βλ. ενδεικτικά A.R.E. v Greece (15783/21 και Safi & Others v Greece (5418/15))].
12. Να μεριμνά για την τήρηση των εκ του νόμου προβλεπόμενων διαδικασιών και να διασφαλίζει την παραπομπή των υπευθύνων για τυχόν παράνομες ενέργειες ενώπιον της Δικαιοσύνης.
13. Να εξασφαλίζει, μέσω της χρήσης τεχνολογικού εξοπλισμού και άλλους τρόπους επιχειρησιακής

41 Βλ. Επιτροπή του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού – Καταληκτικές Παρατηρήσεις στην ενοποιημένη 4^η έως 6^η Περιοδική Έκθεση της Ελλάδας, CRC/C/GRC/CO/4-6, Ιούνιος 2022, παρ. 40, διαθέσιμο στο: <https://tinyurl.com/mu9fdzvn>.

42 Βλ. Επιτροπή του ΟΗΕ για τις Αναγκαστικές Εξαφανίσεις – Καταληκτικές Παρατηρήσεις στην Έκθεση που Υποβλήθηκε από την Ελλάδα σύμφωνα με το άρθρο 29(1) της Διεθνούς Σύμβασης για την Προστασία όλων των Προσώπων από την Αναγκαστική Εξαφάνιση, CED/C/GRC/CO/1, παρ. 29, Μάιος 2022, διαθέσιμο στο: <https://tinyurl.com/yv8a86hs>.

43 Βλ. ΕισΑΠ Εγκύκλιος 1/2023, διαθέσιμη σε <https://tinyurl.com/3dhvw8v4>, και ΕισΑΠ Εγκύκλιος 18/2023 διαθέσιμη σε: <https://tinyurl.com/bdffn6xp>.

δράσης τη συλλογή αντικειμενικών στοιχείων, ενδεικτικά αναφερόμενων των μεταδεδομένων που προκύπτουν από κινητά τηλέφωνα, συσκευές/εφαρμογές GPS, φωτογραφίες και βίντεο, τα οποία θα τίθενται στη διάθεση των αστυνομικών και δικαστικών αρχών για την αποτελεσματική διερεύνηση των καταγγελλόμενων περιστατικών ΑΑΕ.

14. Να κάνει χρήση των δυνατοτήτων που προβλέπονται στον Κώδικα Ποινικής Δικονομίας και στη Σύμβαση του Συμβουλίου τη Ευρώπης του 1959 για την αμοιβαία δικαστική συνδρομή επί ποινικών υποθέσεων, όπου καθίσταται απαραίτητο.
15. Να λάβει μέτρα για την αποτελεσματική πρόσβαση των θυμάτων στη δικαιοσύνη και την προστασία τους κατ' αναλογία με άλλα θύματα εγκληματικών πράξεων, όπως τα θύματα διακίνησης ανθρώπων και τα θύματα αναγκαστικής εργασίας, με ιδιαίτερη μέριμνα για τα θύματα που διαβιούν στο εξωτερικό.
16. Να δρομολογήσει σε συνεργασία με τα αρμόδια όργανα της ΕΕ τη δημιουργία ανεξάρτητου και αποτελεσματικού εθνικού μηχανισμού για την παρακολούθηση της συμμόρφωσης προς τα θεμελιώδη δικαιώματα στα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ, σύμφωνα με τις σχετικές Κατευθυντήριες Οδηγίες του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ,⁴⁴ και τα σχετικά 10 σημεία που έχουν κοινοποιήσει στις ελληνικές Αρχές από κοινού η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες (UNHCR), το Γραφείο του Ύπατου Αρμοστή των ΗΕ για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (OHCHR) και το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Εθνικών Θεσμών Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ENNHRI).⁴⁵
17. Να διασφαλίσει την πλήρη διερεύνηση κάθε ενδεχόμενης ευθύνης, πράξης ή παράλειψης που ενδέχεται να συνέβαλε στο ναυάγιο της Πύλου, σύμφωνα με τα πρότυπα που έχουν τεθεί στη νομολογία του ΕΔΔΑ και ειδικότερα στην υπόθεση *Safi & Others v Greece* (5418/15).
18. Να αναμορφώσει το νομοθετικό πλαίσιο που αφορά τη σύνθεση της Ειδικής Επιτροπής για τη Συμμόρφωση με τα θεμελιώδη Δικαιώματα του ΥΠΜΑ, ώστε η συμμετοχή της ΕΕΔΑ σε αυτή να εναρμονίζεται με τον ανεξάρτητο συμβουλευτικό ρόλο σε θέματα Δικαιωμάτων του Ανθρώπου που της έχει ανατεθεί από την Πολιτεία.
19. Να αποφεύγει κάθε μορφή δημόσιας ρητορικής που υπονομεύει τον θεσμικό ρόλο της Ανεξάρτητης Αρχής του Συνηγόρου του Πολίτη, και να προχωρήσει στην άμεση και ουσιαστική επεξεργασία της Έκθεσης του Συνηγόρου του Πολίτη για το ναυάγιο της Πύλου, περιλαμβανομένης της λήψης κατάλληλων πειθαρχικών μέτρων έναντι όσων αποδειχθεί ότι ενήργησαν κατά παράβαση των υποχρεώσεών τους.
20. Να διασφαλίσει έναν ευνοϊκό χώρο (enabling environment) για την ανάπτυξη των δράσεων της κοινωνίας των πολιτών και των υπερασπιστών ανθρωπίνων δικαιωμάτων, συμφώνως και με τις συστάσεις που περιέχονται στις Καταληκτικές Παρατηρήσεις της Επιτροπής του ΟΗΕ για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα για την 3η Περιοδική Έκθεση της Ελλάδας.⁴⁶
21. Να επιδείξει μηδενική ανοχή σε φαινόμενα παρενόχλησης, επιθέσεων, ρητορικής μίσους και κάθε άλλης στοχοποίησης υπερασπιστών ανθρωπίνων δικαιωμάτων από επίσημους κρατικούς φορείς,

44 Βλ. Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (FRA), Παρακολούθηση της τήρησης των θεμελιωδών δικαιωμάτων κατά τον έλεγχο διαλογής και τη διαδικασία ασύλου στα σύνορα — Οδηγός για εθνικούς ανεξάρτητους μηχανισμούς, Σεπτέμβριος 2024, διαθέσιμο σε: <https://tinyurl.com/3aa62adx>.

45 Βλ. UNHCR, OHCHR, ENNHRI, Δέκα σημεία για τη δημιουργία ενός ανεξάρτητου και αποτελεσματικού εθνικού μηχανισμού παρακολούθησης θεμελιωδών δικαιωμάτων στα σύνορα στην Ελλάδα, Σεπτέμβριος 2021, διαθέσιμο σε: <https://tinyurl.com/2tth3mre>.

46 Βλ. Επιτροπή του ΟΗΕ για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα – Καταληκτικές Παρατηρήσεις για την 3^η Περιοδική Έκθεση της Ελλάδας, CCPR/C/GRC/CO/3, Νοέμβριος 2024, παρ. 21, διαθέσιμο στο: <https://tinyurl.com/88sm446p>.

υιοθετώντας μια συνεκτική πολιτική πρόληψης παρόμοιων φαινομένων, συμφώνως με τις συστάσεις που περιέχονται στις Καταληκτικές Παρατηρήσεις της Επιτροπής του ΟΗΕ για την Εξάλειψη των Φυλετικών Διακρίσεων,⁴⁷ καθώς και με τη σύσταση του Δικτύου Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας για την προώθηση δράσεων για την αντιμετώπιση της ρητορικής μίσους και του θεσμικού ρατσισμού εις βάρος προσφύγων και μεταναστών και των υπερασπιστών τους.⁴⁸

22. Να αναθεωρήσει άμεσα τις προϋποθέσεις εγγραφής των μη-κυβερνητικών οργανώσεων και των μελών αυτών στα Μητρώα του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου ώστε να μην επιβαρύνουν δυσανάλογα τη δράση των οργανώσεων, σύμφωνα και με τη σύσταση μεταξύ άλλων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην έκθεσή της για το κράτος δικαίου στην Ελλάδα το 2022.⁴⁹
23. Να απέχει από την άσκηση ποινικών διώξεων κατά οργανώσεων ή άλλων κατηγοριών υπερασπιστών ανθρωπίνων δικαιωμάτων για την παροχή ανθρωπιστικής βοήθειας σε πολίτες τρίτων χωρών ή για την άσκηση του λειτουργήματός τους (π.χ. δικηγόροι, δημοσιογράφοι, ιατροί και διασώστες).
24. Για όσους υπερασπιστές ανθρωπίνων δικαιωμάτων ήδη εκκρεμεί η ποινική διαδικασία, να εξασφαλίσει τα δικαιώματα των κατηγορουμένων και μια ταχεία εκδίκαση των υποθέσεων, σύμφωνα με τις εγγυήσεις μεταξύ άλλων του άρθρου 6 της ΕΣΔΑ. Ειδικότερα, για τους δικηγόρους, να εναρμονίσει τη μεταχείρισή τους από τα αρμόδια κρατικά όργανα σύμφωνα με τις συστάσεις του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών.⁵⁰

47 Βλ. Επιτροπή του ΟΗΕ για την Εξάλειψη των Φυλετικών Διακρίσεων - Καταληκτικές Παρατηρήσεις για την Ενοποιημένη 23^η και 24^η Περιοδική Έκθεση της Ελλάδας, CERD/C/GRC/CO/23-24, Δεκέμβριος 2024, παρ. 21, διαθέσιμο στο: <https://tinyurl.com/3t5jya4u>.

48 Βλ. Ετήσια Έκθεση 2023 του Δικτύου Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας, διαθέσιμη στο <https://tinyurl.com/5n8pdu27>.

49 Βλ. Έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το Κράτος Δικαίου (Κεφάλαιο για την Ελλάδα) 2025, διαθέσιμη στο <https://tinyurl.com/4atmpr4w>.

50 Βλ. Γνωμοδότηση Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών (ΔΣΑ) με Αρ. Πρωτ. 143/2023, διαθέσιμη μέσω του ιστότοπου του European Council on Refugees and Exiles (ECRE), <https://shorturl.at/fA0Z2>.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Πλαισίωση του Μηχανισμού Καταγραφής

I. Ιδρυτικό Πλαίσιο

Η Εθνική Επιτροπή Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ) είναι το ανεξάρτητο συμβουλευτικό όργανο της ελληνικής Πολιτείας σε θέματα προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου και ο Εθνικός Θεσμός Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΕΘΑΔ) στην Ελλάδα. Ιδρύθηκε με τον Ν. 2667/1998, κατ' εφαρμογή των Αρχών των Παρισίων⁵¹ που υιοθέτησε η Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ με το Ψήφισμα 48/134 Εθνικοί Θεσμοί για την προώθηση και την προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΕΘΑΔ) της 20ης Δεκεμβρίου 1993. Με τον Ν. 4780/2021 η ΕΕΔΑ απέκτησε νομική προσωπικότητα, λειτουργική ανεξαρτησία, διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια. Από το 2001, στην ΕΕΔΑ αναγνωρίζεται καθεστώς Α', που αποτελεί το καθεστώς πλήρους συμμόρφωσης με τις Αρχές των Παρισίων, ενδεικτικό της ανεξαρτησίας της και της αποτελεσματικής εκπλήρωσης του ρόλου της.

Σύμφωνα με τον Ν. 4780/2021 που διέπει πλέον τη λειτουργία της, η αποστολή της ΕΕΔΑ συνίσταται:

- στη διαρκή παρακολούθηση της εξέλιξης των θεμάτων προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου και στη συνεχή ενημέρωση και προώθηση της σχετικής έρευνας,
- στην ανταλλαγή εμπειριών σε διεθνές επίπεδο με τους αρμόδιους διεθνείς οργανισμούς, όπως ο ΟΗΕ, το Συμβούλιο της Ευρώπης, η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο ΟΑΣΕ, με τις ομόλογες Επιτροπές άλλων κρατών και με την κοινωνία των πολιτών,
- στη διαμόρφωση προτάσεων πολιτικής σε θέματα δικαιωμάτων του ανθρώπου.

Ειδικότερα, η ΕΕΔΑ έχει στο πλαίσιο της αποστολής της την αρμοδιότητα για συνεχή επισήμανση σε όλα τα όργανα της Πολιτείας της ανάγκης αποτελεσματικής κατοχύρωσης των δικαιωμάτων του ανθρώπου, την ενημέρωση της κοινής γνώμης για τους σχετικούς κινδύνους παραβίασης που ελλοχεύουν και προπαντός την παροχή συμβουλών προς την ελληνική Πολιτεία για τη χάραξη σωστής κεντρικής πολιτικής για θέματα που άπτονται των δικαιωμάτων του ανθρώπου.

Επιπρόσθετη εγγύηση της ανεξαρτησίας της ΕΕΔΑ είναι η πλουραλιστική και πολυφωνική σύνθεσή της, η οποία της επιτρέπει να διατηρεί έναν μόνιμο διάλογο μεταξύ των διαφόρων φορέων της κοινωνίας των πολιτών και της Πολιτείας. Η Ολομέλειά της απαρτίζεται συνολικά από 20 μέλη που υποδεικνύονται από Ανεξάρτητες Αρχές, Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα, Ερευνητικά Ιδρύματα, τριτοβάθμιες Συνδικαλιστικές Οργανώσεις, Οργανώσεις της Κοινωνίας των Πολιτών και Δικηγορικούς Συλλόγους. Στην Εθνική Επιτροπή εκπροσωπούνται, μέσω λειτουργικών συνδέσμων, η Βουλή των Ελλήνων διά του Προέδρου της Μόνιμης Ειδικής Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Θεσμών και Διαφάνειας, τα Υπουργεία κατά λόγο αρμοδιότητας και τα κοινοβουλευτικά κόμματα.

Από την ίδρυσή της η ΕΕΔΑ αποδίδει ιδιαίτερη σημασία στον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων προσφύγων και μεταναστών που κατοικούν στην Ελλάδα. Η ΕΕΔΑ, λαμβάνοντας υπόψη καταγγελίες που συζητήθηκαν στην Ολομέλειά της από οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών που μετέχουν στη σύνθεσή της ορίζοντας μέλη, όπως η Ελληνική Ένωση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΛΕΔΑ)⁵² και

51 UN Office of the High Commissioner for Human Rights (OHCHR), *Principles relating to the Status of National Institutions (The Paris Principles)*

52 ΕΛΕΔΑ, *Μηνυτήρια αναφορά για τις επαναπροωθήσεις στην περιοχή του Έβρου*, 6 Φεβρουαρίου 2018. ΕΛΕΔΑ, *Νέες επαναπροωθήσεις Τούρκων αιτούντων άσυλο στον Έβρο*, 6 Ιουνίου 2017.

το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες (ΕΣΠ),⁵³ περί παρανόμων ΑΑΕ από την ελληνική επικράτεια σε τρίτες χώρες, προχώρησε στην έκδοση σχετικής Ανακοίνωσης⁵⁴ και εν συνεχεία Δήλωσης,⁵⁵ καλώντας τις ελληνικές Αρχές να σέβονται την αρχή της μη-επαναπροώθησης και να διερευνήσουν τις σχετικές καταγγελίες.

Στην Έκθεση Αναφοράς για το Προσφυγικό και Μεταναστευτικό Ζήτημα (Μέρος Α'),⁵⁶ η ΕΕΔΑ κάλεσε τις ελληνικές Αρχές να λάβουν όλα τα μέτρα προκειμένου να διασφαλιστεί η τήρηση της αρχής της μη-επαναπροώθησης (non-refoulement), η απρόσκοπτη, έγκαιρη και αποτελεσματική πρόσβαση όλων των παράτυπα εισερχομένων αλλοδαπών, χωρίς διάκριση φυλής, θρησκείας, εθνικότητας, συμμετοχής σε κοινωνική ομάδα ή πολιτικών πεποιθήσεων, στις διαδικασίες διεθνούς προστασίας, και η έγκαιρη και ενδελεχής έρευνα όλων των καταγγελιών περί άτυπων βίαιων επαναπροωθήσεων στον Έβρο.

Στις 18 Ιουνίου 2020, το Γ' Τμήμα της ΕΕΔΑ για την Εφαρμογή των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου στους Αλλοδαπούς πραγματοποίησε ακρόαση φορέων και προσώπων. Στην ακρόαση συμμετείχαν εκπρόσωποι της Κυβέρνησης, των αρμοδίων σωμάτων ασφαλείας, διεθνών και περιφερειακών οργανισμών, Ανεξάρτητων Αρχών και οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών.⁵⁷

Σε Δήλωσή της,⁵⁸ η οποία ακολούθησε την ανωτέρω ακρόαση φορέων, η ΕΕΔΑ κάλεσε τις ελληνικές Αρχές, ανάμεσα σε άλλα, να διασφαλίσουν ότι όλα τα όργανα της ελληνικής Πολιτείας τηρούν απαρέγκλιτα την αρχή της μη-επαναπροώθησης, να προχωρήσουν στη δημιουργία επίσημου ανεξάρτητου μηχανισμού καταγραφής και παρακολούθησης καταγγελιών άτυπων επαναπροωθήσεων, να διερευνήσουν με τρόπο αποτελεσματικό τις καταγγελίες για άτυπες επαναπροωθήσεις, δυσανάλογη χρήση βίας και θανάσιμους τραυματισμούς, και να προσάγουν τους υπεύθυνους των τυχόν παράνομων τέτοιων ενεργειών ενώπιον της Δικαιοσύνης.

Μια συνολικότερη αποτίμηση της κατάστασης των δικαιωμάτων των προσφύγων και μεταναστών παρουσίασε η ΕΕΔΑ στην επικαιροποίηση της Έκθεσης Αναφοράς για το Προσφυγικό και Μεταναστευτικό Ζήτημα (Μέρος Β') το Σεπτέμβριο του 2020.⁵⁹

Ειδικότερα ζητήματα για την κατάσταση των δικαιωμάτων των μεταναστών στα σύνορα, με αναφορά στις αναφερόμενες ΑΑΕ και την καταγγελλόμενη βία, καθώς και στην απαιτούμενη λογοδοσία για τις δηλούμενες παραβιάσεις, ανέδειξε η ΕΕΔΑ στην Έκθεση για την Κατάσταση των Δικαιωμάτων των Μεταναστών στα Σύνορα του Ιουλίου του 2021.⁶⁰

Επιπλέον, η ΕΕΔΑ παρακολουθεί στενά και συνεκτιμά τις εκθέσεις διεθνών οργανισμών, όπως της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες και του Διεθνούς Οργανισμού Μετανάστευσης (ΔΟΜ),⁶¹

53 ΕΣΠ, [Αναφορές για συστηματικές επαναπροωθήσεις στον Έβρο από εξυπηρετούμενους του ΕΣΠ](#), 20 Φεβρουαρίου 2018. ΕΣΠ, [Το ΕΣΠ καταθέτει μηνύσεις και αναφορά μετά από καταγγελίες προσφύγων για επαναπροωθήσεις στον Έβρο](#), 19 Ιουνίου 2019.

54 ΕΕΔΑ, [Ανακοίνωση με αφορμή τις καταγγελίες για παράνομες επαναπροωθήσεις στον Έβρο](#), Ιούλιος 2017.

55 ΕΕΔΑ, [Δήλωση σχετικά με τις καταγγελίες για άτυπες επαναπροωθήσεις στον Έβρο](#), 29 Νοεμβρίου 2018.

56 ΕΕΔΑ, [Έκθεση Αναφοράς για το Προσφυγικό και Μεταναστευτικό Ζήτημα](#), Μέρος Α': Προσφυγικό, Σεπτέμβριος 2019.

57 Βλ. Δελτίο Τύπου ΕΕΔΑ, [Ακρόαση φορέων για ζητήματα προσφύγων και μεταναστών στη συνεδρίαση του Γ' Τμήματος της ΕΕΔΑ](#), 19 Ιουνίου 2020.

58 ΕΕΔΑ, [Δήλωση σχετικά με τις αναφερόμενες πρακτικές επαναπροωθήσεων](#), 9 Ιουλίου 2020

59 ΕΕΔΑ, [Έκθεση Αναφοράς για το Προσφυγικό και Μεταναστευτικό Ζήτημα](#), Μέρος Β', Σεπτέμβριος 2020

60 ΕΕΔΑ, [Έκθεση της ΕΕΔΑ για την κατάσταση των δικαιωμάτων των μεταναστών στα σύνορα](#), Ιούλιος 2021.

61 [Δελτίο Τύπου](#) του ΔΟΜ «Ο ΔΟΜ εκφράζει έντονη ανησυχία για τις καταγγελίες επαναπροώθησης από την Ελλάδα στα σύνορα της ΕΕ με την Τουρκία», Ιούνιος 2020. [Δελτίο Τύπου](#) του ΔΟΜ «IOM Concerned about Increasing Deaths on

και διεθνών,⁶² ευρωπαϊκών⁶³ και εθνικών⁶⁴ οργάνων προστασίας δικαιωμάτων του ανθρώπου, από τις οποίες προκύπτει, κατά τα αναφερόμενα σε αυτές, μια σταδιακή αλλά σταθερή παγιοποίηση των χαρακτηριστικών των περιστατικών ΑΑΕ με επαναλαμβανόμενη μεθοδολογία.

Σε συνέχεια των ανωτέρω παρεμβάσεων της, η ΕΕΔΑ, αξιοποιώντας την εμπειρία από την ίδρυση και την 11ετή πορεία του Δικτύου Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας,⁶⁵ και στο πλαίσιο του θεσμικού της ρόλου ως γέφυρα μεταξύ της Πολιτείας και της κοινωνίας των πολιτών, αποφάσισε να προχωρήσει στη σύσταση του Μηχανισμού Καταγραφής Περιστατικών Άτυπων Αναγκαστικών Επιστροφών.⁶⁶ Ακολούθως, κατ' εξουσιοδότηση της Ολομέλειας της ΕΕΔΑ, συγκροτήθηκε Ομάδα Εργασίας με αντικείμενο την κατάρτιση Ιδρυτικής Πράξης του Μηχανισμού Καταγραφής και τη δημιουργία Φόρμας Καταγραφής Περιστατικού Άτυπης Αναγκαστικής Επιστροφής (στο εξής Φόρμα Καταγραφής).⁶⁷ Στην από 27.09.2021 συνεδρίαση της Ολομέλειας της, η ΕΕΔΑ ενέκρινε τις διαδικαστικές πράξεις έναρξης της λειτουργίας του Μηχανισμού Καταγραφής.

Από την ίδρυση του Μηχανισμού Καταγραφής ο Επόπτης του παρίσταται στις συνεδριάσεις της Ολομέλειας της ΕΕΔΑ και την ενημερώνει για όλες τις εξελίξεις που αφορούν τον Μηχανισμό Καταγραφής και τις ενέργειές του.

Greece-Turkey Border», Φεβρουάριος 2022. [Δελτίο Τύπου](#) του ΔΟΜ «More than 5,000 Deaths Recorded on European Migration Routes since 2021», Οκτώβριος 2022.

- 62 Επιτροπή του ΟΗΕ Κατά των Βασανιστηρίων (CAT), [CAT/C/GRC/CO/7: Καταληκτικές Παρατηρήσεις της Επιτροπής για την 7^η Περιοδική Έκθεση της Ελλάδας](#), Σεπτέμβριος 2019. Ομάδα Εργασίας των Ηνωμένων Εθνών για την Αυθαίρετη Κράτηση, [Έκθεση της ΟΕ μετά την επίσκεψή της στην Ελλάδα 2 έως 13 Δεκεμβρίου 2019](#), Δεκέμβριος 2019. Ειδικός Εισηγητής των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Μεταναστών, [Έκθεση για τα Μέσα Αντιμετώπισης των Επιπτώσεων στα Ανθρώπινα Δικαιώματα από τις Πρακτικές Επαναπροωθήσεων στην Ξηρά και στην Θάλασσα](#), Μάιος 2021.
- 63 Επίτροπος Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Συμβουλίου της Ευρώπης, [Έκθεση της Επιτροπής μετά την επίσκεψή της στην Ελλάδα 25 έως 29 Ιουνίου 2018](#), Νοέμβριος 2018. Επίτροπος Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Συμβουλίου της Ευρώπης, [Δήλωση της Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Συμβουλίου της Ευρώπης «Ωρα να δράσουμε αμέσως και να αντιμετωπίσουμε τις ανάγκες ανθρωπιστικής βοήθειας και προστασίας των ανθρώπων που έχουν παγιδευτεί μεταξύ Τουρκίας και Ελλάδας»](#), Μάρτιος 2020. Επίτροπος Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Συμβουλίου της Ευρώπης, [Επιστολή της Επιτροπής προς τους Έλληνες Υπουργούς Προστασίας του Πολίτη, Μετανάστευσης και Ασύλου, και Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής](#), Μάιος 2021. Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων και της Απάνθρωπης και Εξευτελιστικής Μεταχείρισης (CPT), [Έκθεση μετά την επίσκεψη της Επιτροπής στην Ελλάδα 10 έως 19 Απριλίου 2018](#), Φεβρουάριος 2019. Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων και της Απάνθρωπης και Εξευτελιστικής Μεταχείρισης (CPT), [Έκθεση μετά την επίσκεψη της Επιτροπής στην Ελλάδα 13 έως 17 Μαρτίου 2020](#), Νοέμβριος 2020.
- 64 Συνήγορος του Πολίτη, [Ενδιάμεση Έκθεση του ΣτΠ για τις καταγγελλόμενες επαναπροωθήσεις στην Τουρκία αλλοδαπών που είχαν εισέλθει στην Ελλάδα αναζητώντας διεθνή προστασία](#), Ιανουάριος 2021. Εθνικός Μηχανισμός Διερεύνησης Περιστατικών Αυθαιρεσίας (Ε.ΜΗ.ΔΙ.Π.Α.), [Ετήσια Έκθεση 2021](#), Ιούνιος 2022. Εθνικός Μηχανισμός Διερεύνησης Περιστατικών Αυθαιρεσίας (Ε.ΜΗ.ΔΙ.Π.Α.), [Ετήσια Έκθεση 2022](#), Οκτώβριος 2023.
- 65 Το Δίκτυο Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας δημιουργήθηκε με πρωτοβουλία της Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ) και του Γραφείου της Υπάτης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες στην Ελλάδα (ΥΑ), και με συμμετοχή μη-κυβερνητικών οργανώσεων και φορέων. Σήμερα, συμμετέχουν 52 μη-κυβερνητικές οργανώσεις που παρέχουν νομικές, ιατρικές, κοινωνικές ή άλλες υποστηρικτικές υπηρεσίες και έρχονται σε επαφή με θύματα ρατσιστικής βίας, και 2 φορείς ως παρατηρητές. Για περισσότερες πληροφορίες βλ. <https://rvrn.org/el/>.
- 66 Η σχετική απόφαση ελήφθη ομόφωνα στην από 09.07.2020 συνεδρίαση της Ολομέλειας της ΕΕΔΑ.
- 67 Η σχετική εξουσιοδότηση δόθηκε με ομόφωνη απόφαση στην από 12.11.2020 συνεδρίαση της Ολομέλειας της ΕΕΔΑ.

II. Λειτουργικό Πλαίσιο

Ο Μηχανισμός Καταγραφής αποσκοπεί στην παρακολούθηση, καταγραφή και ανάδειξη του φαινομένου των ΑΑΕ πολιτών τρίτων χωρών από την Ελλάδα σε άλλες χώρες. Επιδιώκει την προώθηση και εμπέδωση του σεβασμού της αρχής της μη-επαναπροώθησης και τη διασφάλιση των εγγυήσεων και των νόμιμων διαδικασιών. Στόχο του Μηχανισμού Καταγραφής αποτελεί η ενίσχυση της λογοδοσίας για τις δηλούμενες παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων που αναφέρεται ότι συντελούνται κατά τη διάρκεια πραγματοποίησης περιστατικών ΑΑΕ πολιτών τρίτων χωρών από την Ελλάδα σε άλλες χώρες. Μέσω της υιοθέτησης μιας κοινής, διαφανούς και επιστημονικής μεθοδολογίας, ο Μηχανισμός Καταγραφής επιδιώκει να συμβάλλει στην ενίσχυση της αξιοπιστίας των καταγγελλόμενων περιστατικών.

Η δημιουργία του Μηχανισμού Καταγραφής αποτέλεσε απόφαση της Ολομέλειας της ΕΕΔΑ τον Σεπτέμβριο του 2021 με σκοπό την έμπρακτη ανταπόκριση του Εθνικού Θεσμού Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΘΑΔ) σε δύο βασικές διαπιστώσεις: α) της απουσίας ενός επίσημου και αποτελεσματικού συστήματος καταγραφής των καταγγελλόμενων περιστατικών ΑΑΕ, και β) της ανάγκης διασύνδεσης των φορέων οι οποίοι καταγράφουν με δική τους πρωτοβουλία τα περιστατικά που φέρεται να συντελούνται σε βάρος προσώπων, τα οποία προσέρχονται στις υπηρεσίες τους.

Προϋπόθεση για τη συμμετοχή οργάνωσης της Κοινωνίας των Πολιτών στον Μηχανισμό Καταγραφής αποτελούν ο σεβασμός στα ανθρωπίνια δικαιώματα, τη διαφορετικότητα, την πολυπολιτισμικότητα και την ανεξίτηλη δράση, καθώς και η δράση για τα δικαιώματα των πολιτών τρίτων χωρών.

Οι Μη-Κυβερνητικές Οργανώσεις (στο εξής ΜΚΟ) είναι οργανώσεις της Κοινωνίας των Πολιτών και η ίδρυσή τους αποτελεί εκδήλωση της ιδιωτικής πρωτοβουλίας. Η δράση τους προστατεύεται σε εθνικό επίπεδο από την ελευθερία του συνεταιρίζεσθαι που αποτυπώνεται στο άρθρο 12 του Συντάγματος της Ελλάδος⁶⁸, σε ευρωπαϊκό επίπεδο από το άρθρο 11 της ΕΣΔΑ,⁶⁹ και σε ενωσιακό επίπεδο από το άρθρο 12 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ.⁷⁰ Οι ΜΚΟ που δραστηριοποιούνται στο ανθρωπιστικό πεδίο (μεταναστευτικό, προσφυγικό ή άλλο) προσφέρουν, δωρεάν και με βάση την αρχή

⁶⁸ Σύνταγμα της Ελλάδος, Άρθρο 12: «Οι Έλληνες έχουν το δικαίωμα να συνιστούν ενώσεις και μη κερδοσκοπικά σωματεία, τηρώντας τους νόμους, που ποτέ όμως δεν μπορούν να εξαρτήσουν την άσκηση του δικαιώματος αυτού από προηγούμενη άδεια. Το σωματείο δεν μπορεί να διαλυθεί για παράβαση του νόμου ή ουσιώδους διάταξης του καταστατικού του, παρά μόνο με δικαστική απόφαση. Οι διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου εφαρμόζονται αναλόγως και σε ενώσεις προσώπων που δεν συνιστούν σωματείο. Οι γεωργικοί και αστικοί συνεταιρισμοί κάθε είδους αυτοδιοικούνται σύμφωνα με τους όρους του νόμου και του καταστατικού τους και προστατεύονται και εποπτεύονται από το Κράτος, που είναι υποχρεωμένο να μεριμνά για την ανάπτυξή τους. Επιτρέπεται η σύσταση με νόμο αναγκαστικών συνεταιρισμών που αποβλέπουν στην εκπλήρωση σκοπών κοινής ωφέλειας ή δημόσιου ενδιαφέροντος ή κοινής εκμετάλλευσης γεωργικών εκτάσεων ή άλλης πλουτοπαραγωγικής πηγής, εφόσον πάντως εξασφαλίζεται η ίση μεταχείριση αυτών που συμμετέχουν».

⁶⁹ Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ), Άρθρο 11: «Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στην ελευθερία του συνέρχεσθαι ειρηνικώς και στην ελευθερία του συνεταιρίζεσθαι, συμπεριλαμβανομένου του δικαιώματος ίδρυσης συνδικάτων με άλλους και προσχώρησης σε συνδικάτα για την προάσπιση των συμφερόντων του. Η άσκηση των δικαιωμάτων αυτών δεν μπορεί να υπαχθεί σε άλλους περιορισμούς από εκείνους που προβλέπονται με νόμο και αποτελούν αναγκαία μέτρα, σε δημοκρατική κοινωνία, για την εθνική ασφάλεια, τη δημόσια ασφάλεια, την προάσπιση της τάξης και την πρόληψη του εγκλήματος, την προστασία της υγείας ή της ηθικής ή την προστασία των δικαιωμάτων και ελευθεριών τρίτων. Το παρόν άρθρο δεν απαγορεύει την επιβολή νόμιμων περιορισμών στην άσκηση αυτών των δικαιωμάτων από μέλη των ενόπλων δυνάμεων, της αστυνομίας ή των διοικητικών υπηρεσιών του κράτους».

⁷⁰ Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ, Άρθρο 12 «Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στην ελευθερία του συνέρχεσθαι ειρηνικώς και στην ελευθερία του συνεταιρίζεσθαι σε όλα τα επίπεδα, ιδίως στον πολιτικό και τον συνδικαλιστικό τομέα καθώς και στους τομείς που αναφέρονται στον πολίτη, πράγμα που συνεπάγεται το δικαίωμα κάθε προσώπου να ιδρύει με άλλους συνδικαλιστικές ενώσεις και να προσχωρεί σε αυτές για την υπεράσπιση των συμφερόντων του. Τα πολιτικά κόμματα, στο επίπεδο της Ένωσης, συμβάλλουν στην έκφραση της πολιτικής βούλησης των πολιτών της Ένωσης».

της ίσης μεταχείρισης, ένα ευρύ φάσμα υπηρεσιών στον εξυπηρετούμενο πληθυσμό, όπως νομική συμβουλή και συνδρομή, ιατρική ενημέρωση, πρόληψη και φροντίδα, ψυχολογική υποστήριξη και θεραπεία, κοινωνική υποστήριξη και ενδυνάμωση, στέγαση, εκπαιδευτικές δραστηριότητες, προστασία και αναδοχή ανηλίκων, ενώ πολλές φορές συνδράμουν τις Αρχές - κατά το διάστημα που οι τελευταίες, για διάφορους λόγους, αδυνατούν να παράσχουν τις κατά νόμο δημόσιες υπηρεσίες προς τους πολίτες τρίτων χωρών - όπως για παράδειγμα υπηρεσίες διερμηνείας ή πιστοποίησης θυμάτων βασανιστηρίων. Η λειτουργία τους χαρακτηρίζεται από αμεσότητα και ευελιξία, ενώ η δράση τους εμφανίζει βαθιά διείσδυση στις κοινότητες του εξυπηρετούμενου πληθυσμού. Η προστιθέμενη αξία της ελευθερίας της δράσης τους συνίσταται στο ότι αποτελούν σημαντικό κρίκο στη συγκράτηση των εξυπηρετούμενων πληθυσμών εντός του κοινωνικού ιστού και συμβάλλουν στην πολιτισμική και κοινωνική ενσωμάτωση πληθυσμών προερχόμενων από διαφορετικά πολιτισμικά και κοινωνικά περιβάλλοντα. Ταυτόχρονα, λειτουργούν και ως πολιτισμικός διαμεσολαβητής συμβάλλοντας στην καλύτερη προσέγγιση των κοινοτήτων, την ειρηνική και αρμονική συμβίωση, και την πολιτισμική διάχυση και τον εμπλουτισμό της κουλτούρας. Η δραστηριότητά τους και η λειτουργία τους πρέπει να ενθαρρύνονται και να προστατεύονται σε μια ανοιχτή και δημοκρατική κοινωνία. Η παρεμπόδιση της δράσης τους στερεί από τον εξυπηρετούμενο πληθυσμό την πρόσβαση σε αναγκαίες για την ζωή του υπηρεσίες και την άσκηση θεμελιωδών δικαιωμάτων συμβάλλοντας έτσι στη διάρρηξη της κοινωνικής συνοχής, την αύξηση της εγκληματικότητας, τα φαινόμενα αυτοδικίας, την άνοδο του ρατσισμού και του μισαλλόδοξου λόγου και τα βίαια επεισόδια. Η παρεμπόδιση δε ή ακόμα και η ποινικοποίηση της δράσης των υπερασπιστών ανθρωπίνων δικαιωμάτων, δικηγόρων,⁷¹ ιατρών, κοινωνικών λειτουργών, διασωστών κ.α. δημιουργεί έναν ασφυκτικό κλοιό γύρω από τα δημοκρατικά δικαιώματα και της ελευθερίες σε συνολικό επίπεδο.⁷²

Οι οργανώσεις που είναι Μέλη του Μηχανισμού Καταγραφής έχουν νομική υπόσταση και εκπροσώπηση στην Ελλάδα και έχουν υποβάλει το καταστατικό τους στον Μηχανισμό Καταγραφής, προκειμένου να διαπιστωθεί η νομική τους υπόσταση και η εναρμόνιση των σκοπών λειτουργίας τους με αυτούς του Μηχανισμού Καταγραφής. Οι οργανώσεις που είναι Μέλη του Μηχανισμού Καταγραφής έχουν υπογράψει την Ιδρυτική του Πράξη και έχουν αναλάβει τη δέσμευση να επιδιώκουν τους κοινούς στόχους του, να χρησιμοποιούν τα μέσα του και να εφαρμόζουν τη Μεθοδολογία του.

Οι οργανώσεις που έχουν αποκτήσει την ιδιότητα του Μέλους του Μηχανισμού Καταγραφής, σύμφωνα με την Ιδρυτική του Πράξη, είναι οι εξής:⁷³

- Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες (ΕΣΠ)
- Ελληνική Ένωση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΛΕΔΑ)
- Δίκτυο για τα Δικαιώματα του Παιδιού
- Ιατρική Παρέμβαση
- ΜΕΤΑδραση – Δράση για τη Μετανάστευση και την Ανάπτυξη
- Σωματείο Υποστήριξης Διεμφυλικών (ΣΥΔ)
- Υποστήριξη Προσφύγων στο Αιγαίο
- HIAS Greece
- Legal Centre Lesbos

71 Βλ. Γνωμοδότηση Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών (ΔΣΑ) με Αρ. Πρωτ. 143/2023, διαθέσιμη μέσω του ιστότοπου του European Council on Refugees and Exiles (ECRE), <https://shorturl.at/fAQZ2>.

72 OHCHR, Visit to Greece: Report of the Special Rapporteur on the Situation of Human Rights Defenders, Mary Lawlor, διαθέσιμο στο <https://tinyurl.com/44ntxaej>.

73 Επικαιροποίηση μέχρι 31 Μαΐου 2026.

- Equal Rights Beyond Borders
- International Rescue Committee (IRC)

Στον Μηχανισμό Καταγραφής συμμετέχει ως συνεργαζόμενος φορέας, στα πλαίσια της εντολής της, η Αντιπροσωπεία της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες (ΥΑ/ΟΗΕ) στην Ελλάδα προσφέροντας τεχνική υποστήριξη και τεχνογνωσία επί θεμάτων Διεθνούς Προστασίας προσφύγων. Επίσης, το ελληνικό τμήμα της Διεθνούς Αμνηστίας έχει αποκτήσει την ιδιότητα του Παρατηρητή.

III. Μεθοδολογικό Πλαίσιο

Ο Μηχανισμός Καταγραφής, καταγράφει μαρτυρίες πολιτών τρίτων χωρών ή και ανιθαγενών, ανεξάρτητα από το νομικό καθεστώς τους στην Ελλάδα, ανεξάρτητα, δηλαδή, από το αν πρόκειται για παράτυπους μετανάστες, καταγεγραμμένους ή μη αιτούντες άσυλο και αναγνωρισμένους δικαιούχους διεθνούς προστασίας, οι οποίοι ισχυρίζονται ότι έχουν πέσει θύματα ΑΑΕ από την ελληνική επικράτεια είτε απευθείας στη χώρα καταγωγής τους (ή προηγούμενης συνήθους διαμονής για ανιθαγενείς) είτε σε τρίτη χώρα. Ο Μηχανισμός Καταγραφής δεν έχει ως αντικείμενό του ούτε την διερεύνηση των καταγγελλόμενων περιστατικών, ούτε την εξακρίβωση των πραγματικών περιστατικών που καταγγέλλονται, ούτε φυσικά μπορεί να λειτουργήσει ως θεσμός απόδοσης ποινικών, αστικών, διοικητικών ή πειθαρχικών ευθυνών στους δράστες. Ο Μηχανισμός Καταγραφής καταγράφει αποκλειστικά και μόνο μαρτυρίες μέσα από προσωπικές συνεντεύξεις με τα φερόμενα θύματα με τη χρήση συγκεκριμένης εναρμονισμένης μεθοδολογίας, προκειμένου να συμβάλει στην ενίσχυση της αξιοπιστίας των καταγγελλόμενων περιστατικών και να αναδείξει στον δημόσιο λόγο την πλευρά των φερόμενων θυμάτων.

Ο Μηχανισμός Καταγραφής δεν αποσκοπεί, ωστόσο, στην καταγραφή κάθε μαρτυρίας ή περιστατικού ΑΑΕ που ενδεχομένως να έλαβε χώρα στην ελληνική επικράτεια. Αποσκοπεί στην καταγραφή μαρτυριών που μπορούν να ανταποκριθούν στις απαιτητικές προδιαγραφές της Φόρμας Καταγραφής, προκειμένου να αναδειχτούν μοτίβα και επαναλαμβανόμενες πρακτικές. Αυτό αποτελεί έναν εκούσιο περιορισμό του Μηχανισμού Καταγραφής, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι καταγράφει, κατά το δυνατό, μαρτυρίες που ανταποκρίνονται σε ένα αρκετά απαιτητικό επίπεδο αξιοπιστίας, το οποίο βασίζεται στη δυνατότητα του φερόμενου θύματος να περιγράψει τα περιστατικά που ισχυρίζεται ότι βίωσε ή έστω να απαντήσει σε αναλυτικές ερωτήσεις γι' αυτά.

Οι παραπάνω διαδικαστικές εγγυήσεις επηρεάζουν σημαντικά τον αριθμό των καταγραφών που δύναται να αποδεχτεί ο Μηχανισμός Καταγραφής. Άλλοι παράγοντες που επηρεάζουν τον αριθμό των καταγραφών αποτελούν η διστακτικότητα των φερόμενων θυμάτων, ο φόβος, το τραύμα ή μετατραυματικό stress, η χρονική απόσταση από τα γεγονότα, η γεωγραφική απόσταση μεταξύ του/της καταγραφέα και του φερόμενου θύματος κ.α. Ως εκ τούτου, ο Μηχανισμός Καταγραφής εκτιμά ότι η δυνατότητά του να καταγράφει μαρτυρίες θυμάτων περιστατικών ΑΑΕ περιορίζεται σ' αυτό που κοινώς ονομάζεται κορυφή του παγόβουνου.

Η καταγραφική λειτουργία του Μηχανισμού Καταγραφής αναπτύσσεται στους κάτωθι 5 μεθοδολογικούς άξονες.

A. Ορισμός περιστατικού ΑΑΕ

Ακρογωνιαίο λίθο της Μεθοδολογίας του Μηχανισμού Καταγραφής αποτελεί ο ορισμός της ΑΑΕ που έχει διαμορφωθεί σε κοινή διαβούλευση με τα Μέλη του και έχει υιοθετηθεί από αυτά με την Ιδρυτική του Πράξη. Καμία καταγραφή δεν οριστικοποιείται στον Μηχανισμό Καταγραφής, αν τα πραγματικά

περιστατικά που αποτυπώνει δεν ανταποκρίνονται στον ορισμό αυτό. Για τους σκοπούς του Μηχανισμού Καταγραφής, ως ΑΑΕ ορίζεται η άτυπη απέλαση, απομάκρυνση, ‘επαναπροώθηση’ ή επιστροφή, με συνοπτικές διαδικασίες εκτός νομικού πλαισίου, πολιτών τρίτων χωρών, συμπεριλαμβανομένων αιτούντων άσυλο και κατόχων τίτλων νόμιμης διαμονής στην Ελλάδα, από την Ελληνική επικράτεια, χωρίς εξαιρουμένη εξέταση αναγκών διεθνούς προστασίας ή άλλων και χωρίς τη δυνατότητα να προσφύγουν σε ένδικα μέσα, που μπορεί να οδηγήσει σε άμεση ή έμμεση παραβίαση της αρχής της μη επαναπροώθησης, σύμφωνα με τα οριζόμενα στη Σύμβαση της Γενεύης του 1951, του άρθρου 3 της Διεθνούς Σύμβασης Κατά των Βασανιστηρίων, του άρθρου 3 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, ή των αρχών του διεθνούς εθιμικού δικαίου.

Β. Προσωπική συνέντευξη

Οι καταγραφές των μαρτυριών πραγματοποιούνται με προσωπικές συνεντεύξεις που διενεργούν οι καταγραφείς των Μελών του Μηχανισμού Καταγραφής με φερόμενα θύματα ΑΑΕ, στην πλειονότητα των περιπτώσεων με τη συνδρομή διερμηνέων, ώστε να διασφαλίζεται η αμφίπλευρη κατανόηση. Οι συνεντεύξεις πραγματοποιούνται, κατόπιν εξακρίβωσης της ταυτότητας των φερόμενων θυμάτων με κάθε πρόσφορο μέσο, σε περιβάλλον που είναι ασφαλές γι’ αυτά. Οι καταγραφείς, είτε πρόκειται για κοινωνικούς, νομικούς, ιατρούς ή άλλους επιστήμονες, επαγγελματίες ή εθελοντές, ορίζονται από τα Μέλη και εκπαιδεύονται από τον Επόπτη του Μηχανισμού Καταγραφής. Ο Μηχανισμός Καταγραφής δεν καταγράφει στις Φόρμες Καταγραφής έμμεσες μαρτυρίες ή διηγήσεις ή ισχυρισμούς τρίτων προσώπων, ατόμων δηλαδή που δεν είναι θύματα ΑΑΕ. Δυνητική εξαίρεση αποτελούν οι μαρτυρίες από τρίτα πρόσωπα όταν α) για λόγους ανωτέρας βίας ή ευαλωτότητας του φερόμενου θύματος (όπως ενδεικτικά αφάνεια, εξαφάνιση, σοβαρή ασθένεια, φυλάκιση ή θάνατος) αδυνατεί να συμμετέχει το ίδιο στη σχετική συνέντευξη, β) το πρόσωπο που δίνει τη μαρτυρία είναι πρόσωπο που ευλόγως είναι σε θέση να δικαιολογήσει τη γνώση των περιστατικών για τα οποία μεταφέρει τη μαρτυρία του, και γ) η μαρτυρία επιβεβαιώνεται από άμεση μαρτυρία ετέρου φερόμενου θύματος του ίδιου περιστατικού.⁷⁴

Γ. Συναίνεση

Απαραίτητη προϋπόθεση για να πραγματοποιηθεί η συνέντευξη καταγραφής μαρτυρίας περιστατικού ΑΑΕ είναι η προηγούμενη γραπτή συναίνεση του φερόμενου θύματος, έπειτα από πλήρη ενημέρωσή του σε γλώσσα που κατανοεί για το περιεχόμενο της Φόρμας Συναίνεσης, τους σκοπούς της συνέντευξης, και τον τρόπο με τον οποίο θα χρησιμοποιηθούν τα προσωπικά δεδομένα και η μαρτυρία του.

Δ. Ενιαία Φόρμα Καταγραφής περιστατικού ΑΑΕ

Οι μαρτυρίες καταγράφονται σε ενιαία Φόρμα Καταγραφής που έχει αναπτύξει ο Μηχανισμός Καταγραφής, σε κοινή διαβούλευση με τα Μέλη του και την ΥΑ/ΟΗΕ. Η Φόρμα Καταγραφής, προκειμένου να ανταποκριθεί στις ανάγκες καταγραφής ενός αρκετά περίπλοκου φαινομένου με πολλά στάδια διαχείρισης (εντοπισμός ή άτυπη σύλληψη, άτυπη κράτηση ή περιορισμός ελευθερίας μετακίνησης, φυσική απομάκρυνση), εκτείνεται σε αντίστοιχες ενότητες και τμήματα, τα οποία αναζητούν λεπτομέρειες και πληροφορίες για την ταυτότητα των φερόμενων δραστών, τους χώρους και τους χρόνους που αφορούν κάθε στάδιο του περιστατικού, από τον εντοπισμό στην ελληνική επικράτεια μέχρι και την τύχη του φερόμενου θύματος μετά την απομάκρυνσή του από αυτήν, και καταγράφουν τον τρόπο δράσης των φερόμενων δραστών. Τέλος, σε κάθε Φόρμα Καταγραφής, αποτυπώνεται η τυχόν επιθυμία του φερόμενου θύματος για περαιτέρω ενέργειες σχετικά με την υπόθεσή του, όπως για παράδειγμα, αν έχει προβεί ή αν επιθυμεί να προβεί σε καταγγελία ενώπιον των αρμοδίων Αρχών.⁷⁵

⁷⁴ Για την περίοδο αναφοράς, ο Μηχανισμός Καταγραφής δεν έχει καταγράψει καμία μαρτυρία με την εξαιρετική αυτή διαδικασία.

⁷⁵ Χωρίς δέσμευση από την πλευρά του φερόμενου θύματος ότι θα το πράξει και χωρίς δέσμευση από τον Μηχανισμό

Ε. Ποιοτικός έλεγχος καταγραφών

Οι Φόρμες Καταγραφής υπόκεινται σε ποιοτικό έλεγχο από τον Μηχανισμό Καταγραφής. Ο ποιοτικός έλεγχος περιλαμβάνει έλεγχο για την πληρότητα της Φόρμας Καταγραφής, την ορθότητα της συμπλήρωσής της σύμφωνα με τις σχετικές Οδηγίες, και αν τα πραγματικά περιστατικά που αποτυπώνει κάθε νέα Φόρμα ανταποκρίνονται στους δείκτες ατυπικότητας⁷⁶ που περιλαμβάνονται στον ορισμό της ΑΑΕ, όπως αυτός αποτυπώνεται στην Ιδρυτική Πράξη του Μηχανισμού Καταγραφής.

Καταγραφής ότι θα μεσολαβήσει ο ίδιος για να γίνουν οι απαραίτητες νομικές ενέργειες.

76 Βλ. ανωτέρω, Κεφάλαιο 2 - II, σελ. 47 – 48.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΕΘΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Μηχανισμός Καταγραφής
Άτυπων Αναγκαστικών Επιστροφών

Νεοφύτου Βάμβα 6, 106 74 Αθήνα

T: (+30) 210 723 3224 - recordingmechanism@nchr.gr

nchr.gr